

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Επισπεύδον Τμήμα)

σε συνεργασία με το

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»

**Αντιπαραβολική μορφοσυντακτική ανάλυση των πτωτικών
συστημάτων ελληνικής-τουρκικής και διδακτικές
εφαρμογές**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία της Ακριτίδη Αικατερίνης

A.M. 4382019001

Επιβλέπων: Καϊλή Χασάν

Μέλη της εξεταστικής επιτροπής:

Κοτζόγλου Γεώργιος

Καζούλλη Βασίλεια

ΡΟΔΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

Περίληψη

Στην παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται προσπάθεια μορφοσυντακτικής ανάλυσης των πτωτικών συστημάτων της ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας (τουρκικά της Τουρκίας). Στόχος της εργασίας είναι αφενός η αναλυτική παρουσίαση και περιγραφή των πτωτικών συστημάτων των δύο γλωσσών και, αφετέρου, μια αδρομερής παρουσίαση εφαρμογών για τη διδασκαλία τους ως ξένες γλώσσες. Αρχικά γίνεται μία διαγλωσσική παρουσίαση της γραμματικής κατηγορίας της πτώσης και στη συνέχεια παρουσιάζονται τα πτωτικά συστήματα της ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας. Κατά την αντιπαραβολική ανάλυση γίνεται προσπάθεια επισήμανσης των ομοιοτήτων των πτωτικών συστημάτων και κυρίως των αποκλίσεων που εντοπίσαμε. Χαρακτηριστικό παράδειγμα απόκλισης είναι η δυσκολία που θα αντιμετωπίσει ο/η τουρκόφωνος/η μαθητής/τρια στο ζήτημα της διάκρισης της τοπικής (-DA) και της δοτικής πτώσης [-(y)A] καθώς στα ελληνικά και οι δύο αποδίδονται με τη χρήση της πρόθεσης *σε*. Τέλος, παρατίθενται πρωτότυπες διδακτικές ασκήσεις και για τις δύο γλώσσες, οι οποίες έχουν στόχο να βοηθήσουν την κατάκτηση των πτωτικών συστημάτων στα σημεία που οι δύο γλώσσες αποκλίνουν και συνήθως δυσκολεύουν περισσότερο τους/τις μαθητές/τριες.

Abstract

In this master's thesis, an attempt is made to analyze the case systems of the Greek and Turkish language (Turkish of Turkey). The purpose is both to offer a detailed presentation and description of the case systems of both languages, and applications and teaching methods for their instruction as a foreign language. Initially a presentation of the grammatical category of case takes place followed by a detailed description of the Greek and Turkish case systems. During the contrastive analysis, an effort is made to highlight the similarities of both systems and even more so the divergences we have identified. A typical example of divergence is the difficulty that the Turkish-speaking student will face in distinguishing the locative (-DA) and the dative case [-(y)A], as in Greek both are rendered using the preposition $\sigma\epsilon$ (=to). In the final part, original exercises for both languages are listed, which aim to help the students understand the case systems and where the two languages diverge as it is there that usually students encounter difficulties.

Özet

Bu Yüksek Lisans tezinde, Yunan ve Türk dilinin (Türkiye Türkçesi) ad durumlarının morfolojik ve sözdizimsel olarak analizi üzerinde çalışılmıştır. Bu tezin amacı, her iki dilde ad durumlarının ayrıntılı analizini ortaya koymak ve Türkçe ve Yunancanın yabancı dil olarak öğretilmesi aşamasında kullanılması için yöntemler ve alıştırmalar sunmaktır. İlk başta bütün dillerinin ad durumlarının sonumu vardır ve sonra Yunanca ve Türkçe için daha detaylı bir sonum vardır. En başta tüm dillerdeki ad durumları kısa bir sunumu yer alacak ve devamında Türkçe ve Yunancadaki ad durumlarının daha ayrıntılı bir analizine yer verilecek. Karşılaştırmalı çözümleme sırasında hem dilleri tanımlayan sistemlerin benzerliklerini hem de diller arasında özellikle belirlediğimiz tutarsızlıkları vurgulamak için bir çaba gösterildi. Anadili Türkçe olan ve yabancı dil olarak Yunanca öğrenen bir öğrencinin sıklıkla düştüğü bir gramer hatasına örnek olarak; adım kalma durumunu (-DA) ve yönelme durumunu [-(y)A] ayırt etme konusunda karşılaşılabileceği zorluktur. Çünkü Yunancada her ikisi de $\sigma\epsilon$ (se) ilgeci ile ifade edilir. Her iki dili öğrenen öğrencilerin karşılaşılabilecekleri zorlukları azaltmayı amaçlayan alıştırmalar sunulmuştur.

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής σε ένα χρονικό διάστημα απομόνωσης λόγω του covid-19 καθώς και η απώλεια αγαπημένων ανθρώπων αποτέλεσε για εμένα μια εξαιρετικά δύσκολη πρόκληση. Δεν θα τα είχα καταφέρει αν δεν είχα στο πλευρό μου ένα εξαιρετικά ασφαλές υποστηρικτικό δίκτυο, το οποίο καθησύχαζε τις ανησυχίες μου, άκουγε τους προβληματισμούς μου και με συμβούλευε λέγοντάς μου το άκρως βοηθητικό «ένα βήμα τη φορά».

Οφείλω ένα τεράστιο ευχαριστώ στον επιβλέποντα της διπλωματικής μου, κύριο Χασάν Καϊλή για την άμεση επικοινωνία, για την αμέριστη υπομονή, τον επαγγελματισμό του και συνάμα την ανθρωπιά του. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, τον κύριο Κοτζόγλου Γεώργιο και την κυρία Καζούλλη Βασίλεια για την βοήθειά που μου προσέφεραν όπου και όποτε χρειάστηκε.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω επίσης στην Σοφία Πρόκου, καθηγήτρια τουρκικής στο τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, που με πίστεψε, με στήριξε, με συμβούλεψε και με ενέπνευσε με τις διδακτικές της προσεγγίσεις.

Το μεγαλύτερο ευχαριστώ έχω ανάγκη να το πω στη μικρή μονογονεϊκή μου οικογένεια, στη μαμά Τζένη, που στερήθηκε τα πάντα για να μας μεγαλώσει και στην αδερφή μου Μαντώ, η οποία είναι μια μαχήτρια της ζωή και το πρότυπό μου. Ευχαριστώ επίσης τον κύριο Σάββα και την θεία Αθηνά γιατί χωρίς την παρουσία τους και την στήριξή τους δεν θα τα είχα καταφέρει.

Ευχαριστίες θέλω να αποδώσω και στους ανθρώπους που έχω την τύχη να αποκαλώ φίλους/ες, την Ezgi για τις εβδομαδιαίες συζητήσεις μας, τον Σάββα που είναι πάντα το στήριγμά μου, την Κρίστια, η οποία με ανέχτηκε να παραληρώ ώρες ολόκληρες και ακόμα μου μιλάει, τη Νίκη για την θετική της ενέργεια και όχι μόνο και τη Hande για τη μακρόχρονη φιλία που μας συνδέει.

Ευχαριστώ τον σύντροφό μου Florent που με στήριξε ψυχολογικά και που μου πρόσφερε ένα ασφαλές και ήσυχο περιβάλλον για να συγκεντρωθώ και να διαβάσω.

Τελευταίους άφησα τους/τις συνοδοιπόρους μου στο μεταπτυχιακό, τον Θεοδωρή, την Ειρήνη, τη Νικολίνα και την Ιωάννα τους/τις οποίους/ες ευχαριστώ για όλες τις γνώσεις που ανταλλάξαμε και για όλη την αποφόρτιση που μεταφράσαμε σε ταυτόχρονους μονολόγους ή σε χιουμοριστικές συζητήσεις.

*Στη μνήμη της γιαγιάς μου Αικατερίνης Παπαδάμη,
η οποία με έμαθε ό,τι κάνω να το κάνω με μεράκι...*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	ii
Abstract	iii
Özet	iv
Ευχαριστίες	v
Περιεχόμενα	vii
Σύμβολα, Συμβάσεις και Συντομογραφίες	ix
Κατάλογος Πινάκων	xi
0. Εισαγωγή	13
0.1 Σκοπός της εργασίας	13
0.2 Οργάνωση των κεφαλαίων	13
ΜΕΡΟΣ Α': ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛΗ	
1. Διαγλωσσική παρουσίαση πτωτικών συστημάτων	15
1.1. Η τυπολογία των γλωσσών με βάση τη μορφηματική δομή των λέξεων	16
2. Η ελληνική γλώσσα	19
2.1. Τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γλώσσας	19
2.2. Το πτωτικό σύστημα της ελληνικής γλώσσας	20
2.2.1. Η ονομαστική πτώση	22
2.2.2. Η αιτιατική πτώση	26
2.2.3. Η γενική πτώση	31
2.2.4. Η κλητική πτώση	39
2.2.5. Παγιωμένες εκφράσεις σε δοτική πτώση	41
3. Η τουρκική γλώσσα	42
3.1. Τα βασικά χαρακτηριστικά της τουρκικής γλώσσας	42
3.2. Το πτωτικό σύστημα της τουρκικής γλώσσας	47
3.2.1. Η ονομαστική πτώση	47
3.2.2. Η αιτιατική πτώση	51
3.2.3. Η γενική πτώση	57
3.2.4. Η δοτική πτώση	69
3.2.5. Η τοπική πτώση	73

3.2.6. Η αφαιρετική πτώση	78
4. Αντιπαραβολική ανάλυση των πτωτικών συστημάτων ελληνικής και τουρκικής γλώσσας	85
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	
5. Διδακτικές εφαρμογές και προς τις δύο γλώσσες	92
5.1. Οι δυσκολίες των τουρκόφωνων που μαθαίνουν ελληνικά & διδακτικές ασκήσεις για την αντιμετώπισή τους	93
5.1.1. Δυσκολία διάκρισης τοπικής και δοτικής στα ελληνικά	93
5.1.2. Εμπρόθετο συμπλήρωμα αντί αιτιατικής, αιτιατική αντί γενικής & γενική αντί αιτιατικής σε ρόλο συμπληρώματος.....	94
5.1.3. Αιτιατική αντί γενικής ως συμπλήρωμα σε συγκεκριμένα ρήματα (αρέσω, ταιριάζω κ.ά.)	95
5.1.4. Ονομαστική αντί αιτιατικής για το αόριστο αντικείμενο	96
5.1.5. Δυσκολία στον σχηματισμό της κλητικής	98
5.2. Οι δυσκολίες των ελληνόφωνων που μαθαίνουν τουρκικά & διδακτικές ασκήσεις για την αντιμετώπισή τους	99
5.2.1. Δυσκολία στα συμπληρώματα του <i>var/yok</i>	99
5.2.2. Αιτιατική αντί αφαιρετικής & αιτιατική αντί δοτικής σε ρόλο συμπληρώματος.....	100
5.2.3. Αιτιατική αντί ονομαστικής για τα μη συγκεκριμένα/αόριστα αντικείμενα.....	101
6. Συμπεράσματα	103
Βιβλιογραφία	106

Συμβάσεις, Σύμβολα και Συντομογραφίες

Σχετικά με τα τουρκικά, τα κεφαλαία γράμματα χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν την εναλλαγή των γραμμάτων που προκύπτουν από φωνητικούς κανόνες οι οποίοι θα αναφερθούν στη συνέχεια. Αδρομερώς αναφέρουμε ότι το *I* συμβολίζει την εναλλαγή μεταξύ των *i*, *u*, *i* & *ü*, ενώ το *A* την εναλλαγή μεταξύ *a* & *e*. Το κεφαλαίο *D* συμβολίζει την εναλλαγή μεταξύ *d* & *t*.

Επιπλέον στην τουρκική γλώσσα μεταξύ των κύριων ονομάτων και των επιθημάτων τα οποία προσκολλώνται σε αυτά μεσολαβεί μία απόστροφος (').

AIT = αιτιατική πτώση

APN = άρνηση

AΦ = αφαιρετική πτώση

BP = βοηθητικό ρήμα

ΓEN = γενική πτώση

ΓEP = γερούνδιο

ΔEON = δεοντικό

ΔOT = δοτική πτώση

ΔYN = δυνητική έγκλιση

EN = ενικός αριθμός

ENΔ = δείκτης αυτοπτικότητας (evidential)

EP = ερωτηματικό μόριο

ΘAM = θαμιστική όψη

MEΛ = μέλλον

MET = μετοχή

METAB = μεταβιβαστικότητα

ΠΑΘ = παθητική φωνή

ΠΑΡ = παρόν

ΠΛ = πληθυντικός αριθμός

ΠΡΘ = πρόθεση

ΠΡΛ = παρελθόν

ΠΡΟΣΤ = προστακτική έγκλιση

ΣΔ = συμπληρωματικός δείκτης

ΤΟΠ = τοπική πτώση

Με πλάγια γράμματα (*italics*) μαρκαρίστηκαν τα επιθήματα των πτώσεων της τουρκικής και της ελληνικής¹. Στην περίπτωση της ονομαστικής πτώσης τοποθετήθηκαν σε πλάγια γράμματα ολόκληρα τα ουσιαστικά. Με πλάγια γράμματα μαρκαρίστηκαν επίσης και κάποιοι μεμονωμένοι όροι για να τονιστούν.

Σε κάποια παραδείγματα της τουρκικής χρησιμοποιήθηκαν τα επιθήματα -mAk, -mA, -Dİk, -(y)AcAK τα οποία σχηματίζουν μη παρεμφατικούς τύπους σε συμπληρωματικές προτάσεις. Όπου χρειάστηκε παραθέσαμε τα ίδια τα επιθήματα, χωρίς κάποια συντομογραφία.

Με αστερίσκο (*) σημειώνονται οι αντιγραμματικές προτάσεις.

¹ Στην ελληνική γλώσσα τα επιθήματα των πτώσεων περιέχουν κι άλλες γραμματικές πληροφορίες εκτός των πληροφοριών των πτώσεων.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στην ονομαστική	22
Πίνακας 2: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στην ονομαστική	22
Πίνακας 3: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στην ονομαστική	23
Πίνακας 4: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στη αιτιατική	26
Πίνακας 5: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στην αιτιατική	26
Πίνακας 6: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στην αιτιατική	27
Πίνακας 7: Είδη ονοματικών προσδιορισμών σε αιτιατική πτώση	29
Πίνακας 8: Στερεότυπες εκφράσεις σε αιτιατική πτώση	30
Πίνακας 9: Μορφή οριστικού άρθρου και κλιτικών αντωνυμιών των ΝΕ σε ονομαστική και αιτιατική	30
Πίνακας 10: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στη γενική	31
Πίνακας 11: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στη γενική	31
Πίνακας 12: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στη γενική	32
Πίνακας 13: Ρήματα των οποίων το έμμεσο αντικείμενο συντάσσεται με γενική και με τις προθέσεις <i>σε & από</i>	34
Πίνακας 14: Είδη ονοματικών προσδιορισμών σε γενική πτώση	35
Πίνακας 15: Παγιωμένες εκφράσεις σε δοτική πτώση	41
Πίνακας 16: Μεγάλη φωνηεντική αρμονία - Τύπος αρμονίας Α	45
Πίνακας 17: Μικρή φωνηεντική αρμονία - Τύπος αρμονίας Ι	45
Πίνακας 18: Αντιστοιχία άηχων και ηχηρών συμφώνων	45
Πίνακας 29: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην αιτιατική πτώση	51
Πίνακας 20: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στη γενική πτώση	57
Πίνακας 21: Σχηματισμός γενικής κτητικής	58
Πίνακας 22: Μεταθέσεις που συντάσσονται με γενική πτώση	67

Πίνακας 23: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στη δοτική πτώση	69
Πίνακας 24: Μεταθέσεις και επίθετα που συντάσσονται με δοτική πτώση	72
Πίνακας 25: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην τοπική πτώση	73
Πίνακας 26: Μεταθέσεις που σχηματίζονται με τοπική πτώση	77
Πίνακας 27: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην αφαιρετική πτώση	78
Πίνακας 28: Μεταθέσεις και επίθετα που συντάσσονται με αφαιρετική πτώση	82
Πίνακας 29: Οι κυριότερες λειτουργίες των πτώσεων της νέας ελληνικής	89
Πίνακας 30: Οι κυριότερες λειτουργίες των πτώσεων της τουρκικής	90
Πίνακας 31: Άσκηση για εμπέδωση του εμπρόθετου τοπικού προσδιορισμού	94
Πίνακας 32: Ασκήσεις αντιστοίχισης για την εμπέδωση των συμπληρωμάτων των δίπτωτων ρημάτων της ελληνικής	95
Πίνακας 33: Άσκηση συμπλήρωσης κενών για εμπέδωση των ρημάτων των οποίων το έμμεσο αντικείμενο είναι σε γενική πτώση	96
Πίνακας 34: Άσκηση για την εμπέδωση της πτώσης αντικειμένου στα ελληνικά	97
Πίνακας 35: Άσκηση για την εμπέδωση της κλητικής πτώσης στα ελληνικά	98
Πίνακας 36: Άσκηση για εμπέδωση του var/yok	100

0. Εισαγωγή

0.1 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση των πτωτικών συστημάτων της νέας ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας και στη συνέχεια η αντιπαραβολική τους παρουσίαση. Πρόκειται για δύο γλώσσες οι οποίες αποκλίνουν σε πολλά σημεία.

Η εργασία αυτή επιδιώκει να βοηθήσει εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες και να καλύψει το κενό που εντοπίζεται στη διδασκαλία των πτωτικών συστημάτων αμφότερων των γλωσσών όταν εκείνες διδάσκονται ως δεύτερες ή ξένες γλώσσες.

Οι διδακτικές ασκήσεις που προτείνονται στο δεύτερο μέρος της εργασίας στόχο έχουν να ρίξουν φως στις λειτουργίες των πτώσεων οι οποίες δυσκολεύουν τους/τις μαθητές/τριες και να αποτελέσουν έναν εύχρηστο «κατάλογο ιδεών» για επικοινωνιακού τύπου συμπληρωματικές ασκήσεις στα χέρια των εκπαιδευτικών.

0.2 Οργάνωση των κεφαλαίων

Στόχος του πρώτου κεφαλαίου είναι η σύντομη παρουσίαση των πτωτικών συστημάτων διαγλωσσικά, ώστε να κατανοήσουμε τι είναι πτώση. . Επιπλέον εξετάζουμε αδρομερώς την τυπολογία των γλωσσών βάση της μορφηματικής δομής των λέξεων. Το κεφάλαιο αυτό λειτουργεί και ως μια εισαγωγή στην περιγραφή των πτωτικών συστημάτων των ελληνικών και των τουρκικών, καθώς επισημαίνει κάποια από τα σημεία απόκλισης των δύο γλωσσών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται το πτωτικό σύστημα της ελληνικής, εξετάζοντας σε ξεχωριστά υποκεφάλαια τη μορφή και τις λειτουργίες κάθε πτώσης ξεχωριστά. Στο τρίτο κεφάλαιο ακολουθεί η ίδια μεθοδολογία για την τουρκική γλώσσα. Και στα δύο προαναφερθέντα κεφάλαια παρατίθεται πλήθος παραδειγμάτων που αποσκοπεί στην καλύτερη κατανόηση των λειτουργιών των πτώσεων.

Σκοπός του τρίτου κεφαλαίου είναι η αντιπαραβολική θεώρηση των πτωτικών συστημάτων τουρκικής και ελληνικής, ώστε να αναδειχθούν οι λειτουργίες που ταυτίζονται και ιδιαίτερα οι λειτουργίες που αποκλίνουν, καθώς οι δεύτερες συνήθως δυσκολεύουν τους μαθητές/τριες κατά την διαδικασία κατάκτησης τους. Στο τέλος του

κεφαλαίου παρατίθενται δύο συγκεντρωτικοί πίνακες με τις λειτουργίες των πτώσεων της κάθε γλώσσας.

Στο δεύτερο μέρος (πέμπτο κεφάλαιο) παρουσιάζονται τα συχνότερα λάθη των τουρκόφωνων μαθητών/τριών οι οποίοι/ες μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα και των ελληνόφωνων μαθητών/τριών οι οποίοι/ες μαθαίνουν την τουρκική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Επιπλέον, στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται ασκήσεις οι οποίες δημιουργήθηκαν βασισμένες στα συστηματικά λάθη μαθητών/τριών. Σκοπός του πέμπτου κεφαλαίου είναι η βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσον αφορά τα πτωτικά συστήματα των δύο γλωσσών.

Τέλος, ακολουθούν τα Συμπεράσματα (έκτο κεφάλαιο) και οι Βιβλιογραφικές Αναφορές.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛΗ

1. Διαγλωσσική παρουσίαση πτωτικών συστημάτων

Οι πτώσεις σε κάθε γλώσσα συγκροτούν σύστημα το οποίο μαρκάρει Ονοματικές Φράσεις, ώστε να δηλωθεί η σχέση με τις κεφαλές από τις οποίες εξαρτώνται. Παραδοσιακά ο όρος *πτώση* αναφέρεται στην κλιτική μορφολογία και συνήθως οι πτώσεις μαρκάρουν τη σχέση μεταξύ ενός ουσιαστικού και ενός ρήματος εξάρτησης ή τη σχέση μεταξύ ενός ουσιαστικού και μιας πρόθεσης, μιας μετάθεσης ή ενός άλλου ουσιαστικού στο επίπεδο της φράσης (Blake 2004, 1). Στις παραδοσιακές περιγραφές των πτωτικών συστημάτων οι πτώσεις φαίνεται να έχουν ένα σύνολο σημασιών ή λειτουργιών (Blake 2004, 46).

Ο Fillmore (1986) στη γλωσσολογική του ανάλυση περί πτωτικής γραμματικής υποστήριξε ότι το κάθε ρήμα επιλέγει να συμπληρωθεί από έναν καθορισμένο αριθμό πτώσεων βαθιάς δομής, για παράδειγμα οι γραμματικές κατηγορίες του υποκειμένου και του αντικειμένου χαρακτηρίζονται ως πτώσεις βαθιάς δομής καθώς καθορίζονται από το βαθύ σθένος του ρήματος.² Κάποιες από αυτές τις πτώσεις είναι υποχρεωτικές, ενώ άλλες είναι προαιρετικές.

Στην παραδοσιακή θεωρία των πτωτικών συστημάτων (Chomsky 1981, 1989) οι πτώσεις χωρίζονται σε δομικές (*structural*) και μη δομικές/εγγενείς (*non-structural*). Οι δομικές πτώσεις δεν επηρεάζονται από τους θ-ρόλους, ενώ οι μη δομικές/εγγενείς σχετίζονται άμεσα μαζί τους.

Οι πιο διαδεδομένες πτώσεις είναι η ονομαστική, η αιτιατική, η εργαστική, η γενική, η αφαιρετική, η δοτική, η κλητική. Υπάρχουν επίσης πτώσεις οι οποίες δηλώνουν τον μερικό αριθμό, τοπικές πτώσεις, πτώσεις οι οποίες δηλώνουν τη συνοδεία, οργανικές πτώσεις, πτώσεις που δηλώνουν την έλλειψη ή την απουσία, πτώσεις που δηλώνουν την ύπαρξη, πτώσεις που δηλώνουν κάτι που πρέπει να αποφευχθεί και πτώσεις που δηλώνουν σύγκριση (Blake 2004).

² Ως σθένος του ρήματος χαρακτηρίζεται «η δυνατότητα του να συνδυάζεται με έναν αριθμό διαφορετικών γλωσσικών στοιχείων τα οποία ανήκουν στο μορφολογικό επίπεδο» (ορισμός του σθένους από Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα:

https://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%83%CE%B8%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%82)

1.1. Η τυπολογία των γλωσσών με βάση τη μορφολογική δομή των λέξεων

Σχετικά με την τυπολογία των γλωσσών, οι γλώσσες χωρίζονται σε απομονωτικές (*isolating*), συγκολλητικές (*agglutinating*) και συνθετικές (*synthetic*). Οι συνθετικές χωρίζονται σε διαχυτικές (*fusional*), πολυσυνθετικές (*polysynthetic*) και σχεδιοτυπικές (*templatic*) (Comrie 1989, 40).

Οι απομονωτικές γλώσσες (πχ βιετναμέζικα, κινέζικα, γλώσσες του Θιβέτ κ.ά.) χαρακτηρίζονται στην πλειονότητα των περιπτώσεων από ένα-προς-ένα αντιστοιχία μεταξύ λέξεων και μορφημάτων (Comrie 1989, 43· Γούτσος 2012, 141). Στα βιετναμέζικα δεν υπάρχει μορφολογική ποικιλία για τη δήλωση της πτώσης ή του χρόνου (Comrie 1989, 43). Το παράδειγμα που ακολουθεί (1) είναι από τα βιετναμέζικα (από τον Comrie 1989, 43):

1) Khi tôi đến nhà bạn tôi, chúng tôi bắt đầu
όταν εγώ έρχομαι σπίτι φίλος εγώ, ΠΛ εγώ αρχίζω
làm bài.
κάνω μάθημα.'

«Όταν ήρθα στο σπίτι του φίλου μου, ξεκινήσαμε να κάνουμε τα μαθήματα.»

Στις συγκολλητικές γλώσσες (πχ τουρκικές, ουγγρική, σουαχίλι, ιαπωνική κ.ά.) μια λέξη μπορεί να φέρει παραπάνω από ένα μορφήματα τα οποία όμως έχουν ευκρινή όρια μεταξύ τους, είναι αμετάβλητα και έχουν σταθερή σημασία. Οι μορφές και τα μορφήματα χαρακτηρίζονται από ένα-προς-ένα αντιστοιχία (Comrie 1989, 43-44· Γούτσος, 2012, 142). Το παράδειγμα που ακολουθεί (2) είναι από την τουρκική της Τουρκίας:

2) elma-dan	elma-lar-dan
μήλο-ΑΦ	μήλο-ΠΛ-ΑΦ
«από το μήλο»	«από τα μήλα»

Αντίθετα, στις διαχυτικές γλώσσες ή κλιτές γλώσσες (πχ λατινογενείς γλώσσες, νέα ελληνική, ρωσική κ.ά.) τα όρια μεταξύ των μορφημάτων δεν καθίστανται ευκρινή και κάθε μόρφημα μπορεί να περιέχει παραπάνω από μία γραμματική πληροφορία. Οι διαφορετικές πληροφορίες είναι τόσο συγχωνευμένες ώστε να σχηματίζουν μία μορφή η οποία δεν μπορεί να διαιρεθεί (Comrie 1989, 44· Σελλά – Μάζη 2004, 133· Blake 2004, 18· Γούτσος, 2012, 144). Στα νέα ελληνικά (3) στη γενική ενικού ή στη γενική πληθυντικού των ουσιαστικών δεν μπορεί να διαχωριστεί το επίθημα του αριθμού από εκείνο της γενικής πτώσης:

3) του ανθρώπ-ου

των ανθρώπ-ων

Οι πολυσυνθετικές γλώσσες³ (πχ γλώσσες των Εσκιμώων) συνδυάζουν μεγάλο αριθμό λεξικών ή/και γραμματικών μορφημάτων σε μία μόνο λέξη η οποία πολλές φορές αντιστοιχεί σε ολόκληρη πρόταση σε άλλες γλώσσες όπως στην ελληνική (Comrie 1989, 45). Ακολουθεί παράδειγμα (4) από τη γλώσσα των Εσκιμώων Siberian Yupik (από τον Comrie 1989, 45):

4) angya-ghll-ng-yug-tuq

πλοίο-ΕΠΑΥΞΗΤΙΚΟΣ-ΑΠΟΚΤΩ-ΕΥΧΕΤΙΚΟΣ-3ΕΝ

«Θέλει να αποκτήσει ένα πλοίο.»

Τέλος, στις σχεδιοτυπικές γλώσσες, όπως στα αραβικά, οι ρίζες των λέξεων δίνονται μέσα από σύνολα σχεδιοτύπων, κυρίως συμφώνων· ενίοτε κάποια φωνήεντα τοποθετούνται μεταξύ των συμφώνων ώστε να «γεμίσουν» τα κενά στις ρίζες (Ράλλη 2001, 102). Το παράδειγμα που ακολουθεί (5) είναι στα αιγυπτιακά αραβικά (από τη Ράλλη 2001, 102):

5) ktb → η ρίζα της έννοιας «γράφω»

³ Δεν αποδέχονται όλοι/ες οι ερευνητές/τριες αυτήν την κατηγορία. Για το ζήτημα της κατηγοριοποίησης βλ. Blake, B. J. 2004. *Case*. Cambridge: Cambridge textbooks in linguistics, κεφάλαιο 2°, σελ. 18-46

Από αυτήν τη ρίζα προκύπτουν οι τύποι:

katab «αυτός έγραψε», ki'taab «βιβλίο» & 'kaatib «γραμματέας/ υπάλληλος»

Οι γλώσσες ταξινομούνται, επίσης, και με βάση τη συγγενειά τους με άλλες γλώσσες. Οι γλώσσες οι οποίες ανήκουν στην ίδια «οικογένεια γλωσσών» έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά (Αλατζάς 2000, 17). Παρόλα αυτά, ακόμα και οι γλώσσες της ίδια οικογένειας δεν έχουν πάντα ίσο αριθμό πτώσεων (Blake 2004, 143).

Η ινδοευρωπαϊκή οικογένεια και η οικογένεια των ουραλικών γλωσσών θέτει τα υποκείμενα σε ονομαστική πτώση και τα αντικείμενα σε αιτιατική πτώση (Accusative system) (Blake 2004, 118-119· Comrie 1989). Είναι, όμως, ελάχιστες οι γλώσσες στις οποίες το υποκείμενο ξεχωρίζει πάντα από το αντικείμενο γιατί το δεύτερο είναι μαρκαρισμένο με αιτιατική πτώση (όπως τα κορεατικά, τα ιαπωνικά κ.ά.). Σε πολλές γλώσσες, όπως στα τουρκικά η αιτιατική δεν χρησιμοποιείται για να μαρκάρει το αντικείμενο όταν αυτό είναι αόριστο/μη συγκεκριμένο (indefinite/non specific) (Blake 2004, 118-119· Kornfilt 1997). Σε κάποιες άλλες γλώσσες το αντικείμενο μαρκάρεται με αιτιατική μόνο όταν είναι συγκεκριμένο, ενώ υπάρχουν γλώσσες, όπως τα ινδικά, όπου για να μαρκαριστεί με αιτιατική ένα αντικείμενο πρέπει να είναι συγκεκριμένο και έμψυχο (Blake 2004, 120).

Οι γλώσσες του Καυκάσου, οι Θιβετιανές-Μπουρμάν, οι περισσότερες Αυστραλιανές γλώσσες, οι γλώσσες της οικογένειας Παπούα κ.ά. χαρακτηρίζεται από εργαστικό σύστημα (Ergative system), δηλαδή το υποκείμενο των αμετάβατων ρημάτων τίθεται στην ίδια πτώση (εργαστική) με το αντικείμενο των μεταβατικών ρημάτων (Blake 2004, 118-119· Comrie 1989).

Αν και σπάνιο, κάποιες γλώσσες όπως η Αυστραλιανή γλώσσα Wangkumara χαρακτηρίζονται από μκτά συστήματα (Blake 2004, 118-119· Comrie 1989)

2. Η ελληνική γλώσσα

Η νέα ελληνική γλώσσα (στο εξής ΝΕ) αποτελεί απόγονο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και κατατάσσεται στην οικογένεια των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών (Holton, Mackridge & Φιλιππάκη 2019, 19).

Είναι μια κλιτή γλώσσα και διαθέτει ένα κατεξοχήν περίπλοκο κλιτικό σύστημα και μια ιστορία που ξεπερνά τα τριάμισι χιλιάδες χρόνια (Adrados 2005, 312). Επιπλέον, έχει διανύσει πολλές περιόδους, ονομαστικά: την περίοδο της αρχαίας ελληνικής και των διαλέκτων της, την περίοδο της κλασικής ελληνικής που περιλαμβάνει την Ομηρική διάλεκτο, την περίοδο της αττικής, τη βυζαντινή περίοδο, την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, την περίοδο της ανόδου της καθαρεύουσας, την περίοδο του δημοτικισμού και την περίοδο της νέας ελληνικής (Χόρροκς 2006).

Ομιλείται περίπου από 13-14 εκατομμύρια ανθρώπους. Είναι η μοναδική επίσημη γλώσσα της Ελλάδας και μια εκ των δύο επίσημων γλωσσών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιπλέον, ομιλείται από πολλές ελληνόφωνες μειονότητες ή μειονοτικές κοινότητες σε όλον τον κόσμο (Holton κ.ά. 1999, 19).

Αξίζει να αναφερθεί ότι εκτός από την *κοινή* ή *πρότυπη*⁴ ελληνική γλώσσα, υπάρχουν αρκετές διάλεκτοι (π.χ. ποντιακή, τσακωνική) καθώς και ιδιώματα (π.χ. τα βόρεια ιδιώματα) (Τζιτζιλής 2020, 15-22).

2.1 . Τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γλώσσας

Στο ονοματικό σύστημα της ελληνικής τα άρθρα, τα ουσιαστικά, τα επίθετα, οι μετοχές και οι αντωνυμίες αποτελούν στον μεγαλύτερο βαθμό τους κλιτά μέρη του λόγου και κλίνονται και ως προς την πτώση (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 12).

Κάθε ουσιαστικό στη ΝΕ, έμψυχο ή άψυχο, είναι είτε αρσενικού είτε θηλυκού είτε ουδετέρου γένους με ελάχιστες εξαιρέσεις ουσιαστικών που αλλάζουν γένος στον πληθυντικό αριθμό όπως ο *πλούτος-τα πλούτη* (Holton κ.ά. 1999, 244). Το γραμματικό γένος δεν ταυτίζεται με το φυσικό γένος ή αλλιώς φύλο που διαθέτουν τα έμβια όντα (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 55· Holton κ.ά. 1999, 244). Επομένως, το

⁴ Με τους όρους *κοινή* και *πρότυπη* περιγράφεται η ποικιλία της γλώσσας η οποία έχει επικρατήσει ως επίσημη γλώσσα του κράτους και χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον στη διοίκηση, στην εκπαίδευση, στη δημόσια επικοινωνία κλπ.

γραμματικό γένος δεν αποτελεί μέρος της σημασίας του ουσιαστικού, πρόκειται απλά για μια συμβατική μορφολογική κατηγοριοποίηση (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 63).

Οι δάνειες λέξεις που εισέρχονται στο σύστημα της ΝΕ αποτελούν στην πλειοψηφία τους άκλιτα μέρη του λόγου τα οποία εμφανίζουν αρσενικό ή θηλυκό γένος αν αναφέρονται σε ανθρώπινο όν, αλλιώς εμφανίζουν ουδέτερο γένος. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες οι οποίοι συμβάλουν στο να εδραιωθεί το γένος της δάνειας/άκλιτης λέξης όπως το γένος που είχε στην γλώσσα από την οποία προήλθε, η κατάληξη που έχει, η σημασία του καθώς και το γένος του αντίστοιχου ελληνικού ουσιαστικού το οποίο περιγράφει η δάνεια λέξη (Holton κ.ά. 1999, 250).

Στη ΝΕ το άρθρο χρησιμοποιείται για να προσδώσει στην ονομαστική φράση οριστικότητα ή μη οριστικότητα (Holton κ.ά. 1999, 48). Τα άρθρα της ελληνικής έχουν τρία γένη. Το οριστικό άρθρο της είναι το *ο, η, το* και το αόριστο το *ένας, μία, ένα* το οποίο δεν διαχωρίζεται από το αριθμητικό (Philippaki – Warburton 1985, 126). Το οριστικό άρθρο κλίνεται και στους δύο αριθμούς, ενώ το αόριστο μόνο στον ενικό. Αμφότερα τα άρθρα σχηματίζουν όλες τις πτώσεις εκτός της κλητικής (Holton κ.ά. 1999, 48· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 198).

Στη ΝΕ υπάρχουν τέσσερις πτώσεις, η ονομαστική, η αιτιατική, η γενική και η κλητική (Holton κ.ά. 1999, 245· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 42). Επιπλέον, η δοτική πτώση απαντάται σε παγιωμένες εκφράσεις από προγενέστερες μορφές της ελληνικής γλώσσας (Holton κ.ά. 1999, 272· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 54).

2.2 Το πτωτικό σύστημα της ελληνικής γλώσσας

Το πτωτικό σύστημα της ΝΕ αποτελείται από την ονομαστική, τη γενική, την αιτιατική και την κλητική όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω. Η ονομαστική, η γενική και η αιτιατική συνδέουν τα ουσιαστικά με τα στοιχεία της πρότασης από τα οποία εξαρτώνται, ενώ αντίθετα ο ρόλος της κλητικής δεν είναι συνδετικός (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 42).

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι καταλήξεις της κλητικής πτώσης ταυτίζονται με τις καταλήξεις της ονομαστικής. Εξάιρεση αποτελούν τα αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά σε *-ος* και τα αρσενικά ουσιαστικά σε *-ας* και *-ης* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 53)

Τα περισσότερα ουσιαστικά και επίθετα έχουν διαφορετικές καταλήξεις στην ονομαστική και στη γενική ενικού και πληθυντικού. Στις περισσότερες περιπτώσεις η αιτιατική πτώση διαθέτει ίδιες καταλήξεις με την ονομαστική (στα περισσότερα θηλυκά και ουδέτερα) ή με τη γενική πτώση (στα περισσότερα αρσενικά). Τα αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά σε -ος διαθέτουν διαφορετικές καταλήξεις για την αιτιατική πτώση (Holton κ.ά. 1999, 254). Οι καταλήξεις του αρσενικού και θηλυκού οριστικού άρθρου διαφοροποιούνται σε όλες τις πτώσεις, ενώ οι καταλήξεις του ουδέτερου ταυτίζονται σε ονομαστική και αιτιατική (Holton κ.ά. 1999, 254).

Στη βιβλιογραφία εντοπίζονται πολλές κατηγοριοποιήσεις σχετικές με τη μορφολογία των ουσιαστικών. Επειδή το παρόν πόνημα δεν αποσκοπεί στην αναλυτική παρουσίαση των εν λόγω κατηγοριοποιήσεων θα αναφέρουμε ενδεικτικά σε μία εξ αυτών η οποία απαντάται στη γραμματική της νέας ελληνικής των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη. Σύμφωνα με αυτήν την κατηγοριοποίηση τα ουσιαστικά διακρίνονται σε ισοσύλλαβα και ανισοσύλλαβα, σε δικατάληκτα και τρικατάληκτα και σε οξύτονα, παροξύτονα και προπαροξύτονα. Τα ισοσύλλαβα έχουν ίδιο αριθμό συλλαβών σε όλες τις πτώσεις και στους δύο αριθμούς, σε αντίθεση με τα ανισοσύλλαβα. Τα δικατάληκτα έχουν δύο καταλήξεις σε κάθε βαθμό, ενώ τα τρικατάληκτα έχουν τρεις καταλήξεις. Οξύτονα ονομάζονται όσα τονίζονται στη λήγουσα, παροξύτονα όσα τονίζονται στην παραλήγουσα και προπαροξύτονα όσα τονίζονται στην προπαραλήγουσα (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014).

2.2.1. Η ονομαστική πτώση

Μορφή

Ακολουθούν πίνακες που παρουσιάζουν τη μορφή των άρθρων, των ουσιαστικών και των επιθέτων στην ονομαστική πτώση.

Πίνακας 1: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στην ονομαστική

Άρθρα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Οριστικό	ο	η	το	οι	οι	τα
Αόριστο	ένας	μία/μια	ένα	∅	∅	∅

Πίνακας 2: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στην ονομαστική

Ουσιαστικά	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Τρικατάληκτα ισοσύλλαβα	ο φίλος	η είσοδος	∅	οι φίλοι	οι είσοδοι	∅
Δικατάληκτα ισοσύλλαβα	ο κανόνας	η σελίδα	το πρόσωπο	οι κανόνες	οι σελίδες	τα πρόσωπα
	ο εργάτης	η βρύση	το ποσό	οι εργάτες	οι βρύσες	τα ποσά
Δικατάληκτα ανισοσύλλαβα	ο γαλατάς	η μαμά	το σώμα	οι γαλατάδες	οι μαμάδες	τα σώματα
	ο παππούς	η λέξη	το καθήκον	οι παππούδες	οι λέξεις	τα καθήκοντα

Πίνακας 3: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στην ονομαστική⁵

Επίθετα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
E1	ο καλός	η καλή	το καλό	οι καλοί	οι καλές	τα καλά
E2	ο ωραίος	η ωραία	το ωραίο	οι ωραίοι	οι ωραίες	τα ωραία
E3	ο φτωχός	η φτωχιά/φτωχή	το φτωχό	οι φτωχοί	οι φτωχές	τα φτωχά
E4	ο θαλασσίης	η θαλασσιά	το θαλασσί	οι θαλασσιοί	οι θαλασσιές	τα θαλασσιά
E5	ο ξεχασιάρης	η ξεχασιάρια	το ξεχασιάρικο	οι ξεχασιάρηδες	οι ξεχασιάρες	τα ξεχασιάρικα
E6	ο βαθύς	η βαθιά	το βαθύ	οι βαθιοί	οι βαθιές	τα βαθιά
E7	ο ασθενής	η ασθενής	το ασθενές	οι ασθενείς	οι ασθενείς	τα ασθενή
E8	ο παρών	η παρούσα	το παρόν	οι παρόντες	οι παρούσες	τα παρόντα
E9	ο υπναράς ο μερακλής	η υπναρού η μερακλού	το υπναράδικο το μερακλίδικο	οι υπναράδες οι μερακλήδες	οι υπναρούδες οι μερακλούδες	τα υπναράδικα τα μερακλίδικα
E10	ο πολύς	η πολλή	το πολύ	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
E11	ο νοήμων/νοήμονας	η νοήμων/ νοήμονας	το νοήμον	οι νοήμονες	οι νοήμονες	τα νοήμονα
E12 ⁶	ο γκρι	η γκρι	το γκρι	οι γκρι	οι γκρι	τα γκρι

⁵ Πίνακας εμπνευσμένος από την κατηγοριοποίηση των επιθέτων στο: Kaili, H. 2020. *Yunancada Sifatlar*. Άγκυρα: Delta

⁶ Δάνειες λέξεις οι οποίες δεν κλίνονται

Λειτουργίες

Η ονομαστική πτώση αποτελεί ίσως τη βασικότερη πτώση στη ΝΕ γλώσσα καθώς τα περισσότερα λεξικά παρουσιάζουν τις κλιτές λέξεις στην ονομαστική του ενικού (Holton κ.ά. 1999, 255).

Η βασικότερη λειτουργία της ονομαστικής πτώσης είναι η δήλωση του υποκειμένου του ρήματος (6-7) (Holton κ.ά. 1999, 255· Traba 2015, 129). Το/τα υποκείμενο/α συμφωνούν με το ρήμα σε αριθμό και πρόσωπο:

6) *Η Κατερίνα έφαγε.*

7) *Ο Κώστας και η Μαρία ξεγελάστηκαν.*

Αξίζει να αναφερθεί ότι πολλές φορές στη ΝΕ παρουσιάζονται δομές χωρίς εκπεφρασμένο υποκείμενο (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 14). Το υποκείμενο που εννοείται εξακολουθεί να είναι σε ονομαστική πτώση (8).

8) *Έφαγε τίποτα; (Εννοούμενο υποκείμενο: αυτός/αυτή/αυτό)*

Συχνά δηλώνεται η προσωπική αντωνυμία όταν έχει λειτουργία υποκειμένου για λόγους έμφασης (9) (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 14).

9) *Εσύ μπορείς να λες ό,τι θες! Εγώ όμως ξέρω την αλήθεια!*

Στην ονομαστική πτώση τοποθετούνται επίσης τα κατηγορούμενα του υποκειμένου (10-11), ενώ τα κατηγορούμενα του αντικείμενου συμφωνούν σε πτώση με το αντικείμενο. (Holton κ.ά. 1999· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014). Ως κατηγορούμενο ορίζεται μια φράση που αποδίδει μια ιδιότητα στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 44).

10) Η Μαντώ είναι *τραγουδίστρια*.

11) Περνάει για *ξύπνιος*./ Περνιέται για *ξύπνιος*.

Επιπλέον, η ονομαστική πτώση χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα ανεξάρτητο δεδομένο όπως έναν τίτλο (12), ένα επιφώνημα (13) ή μία προσφώνηση (14) (Σετάτος 1983-1984, 70).

12) «*Άγριος ζυλοδαρμός στα Κάτω Πατήσια*»

13) *Χριστός και Παναγία!*

14) *Σωτήρης! Στάσου προσοχή!*

Τέλος, οι Holton κ.ά. (1999, 255-256) και ο Σετάτος (1983-1984) επισημαίνουν την εμφάνιση της προσωπικής αντωνυμίας σε ονομαστική πτώση *έπειτα από τα πού 'ν'* (*πού 'ν' τος*) και *έπειτα από το να* (*να τος*).

2.2.2. Η αιτιατική πτώση

Μορφή

Ακολουθούν πίνακες που παρουσιάζουν τη μορφή των άρθρων, των ουσιαστικών και των επιθέτων στην αιτιατική πτώση.

Πίνακας 4: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στην αιτιατική

Άρθρα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Οριστικό	τον	τη(ν)	το	τους	τις	τα
Αόριστο	έναν	μία(ν)/μια(ν)	ένα	∅	∅	∅

Πίνακας 5: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στην αιτιατική

Ουσιαστικά	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
Τρικατάληκτα ισοσύλλαβα	τον φίλο	την είσοδο	∅	τους φίλους	τις εισόδους	∅
Δικατάληκτα ισοσύλλαβα	τον κανόνα τον εργάτη	τη σελίδα τη βρύση	το πρόσωπο το ποσ-ό	τους κανόνες τους εργάτες	τις σελίδες τις βρύσες	τα πρόσωπα τα ποσά
Δικατάληκτα Ανισοσύλλαβα	τον γαλατά τον παππού	τη μαμά τη λέξη	το σώμα το καθήκον	τους γαλατάδες τους παππούδες	τις μαμάδες τις λέξεις	τα σώματα τα καθήκοντα

Πίνακας 6: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στην αιτιατική

Επίθετα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
E1	τον καλό	την καλή	το καλό	τους καλούς	τις καλές	τα καλά
E2	τον ωραίο	την ωραία	το ωραίο	τους ωραίους	τις ωραίες	τα ωραία
E3	τον φτωχό	τη φτωχιά/ φτωχή	το φτωχό	τους φτωχούς	τις φτωχές	τα φτωχά
E4	τον θαλασσή	τη θαλασσιά	το θαλασσί	τους θαλασσιούς	τις θαλασσιές	τα θαλασσιά
E5	τον ξεχασιάρη	την ξεχασιάρα	το ξεχασιάρικο	τους ξεχασιάρηδες	τις ξεχασιάρες	τα ξεχασιάρικα
E6	τον βαθύ	τη βαθιά	το βαθύ	τους βαθιούς	τις βαθιές	τα βαθιά
E7	τον ασθενή	την ασθενή	το ασθενές	τους ασθενείς	τις ασθενείς	τα ασθενή
E8	τον παρόντα	την παρούσα	το παρόν	τους παρόντες	τις παρούσες	τα παρόντα
E9	τον υπναρά τον μερακλή	την υπναρού τη μερακλού	το υπναράδικο το μερακλίδικο	τους υπναράδες τους μερακλήδες	τις υπναρούδες τις μερακλούδες	τα υπναράδικα τα μερακλίδικα
E10	τον πολύ	την πολλή	το πολύ	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
E11	τον νοήμονα	τη νοήμονα	το νοήμον	τους νοήμονες	τις νοήμονες	τα νοήμονα
E12 Δάνειες λέξεις ⁷	τον γκρι	την γκρι	το γκρι	τους γκρι	τις γκρι	τα γκρι

⁷ Δάνειες λέξεις οι οποίες δεν κλίνονται

Λειτουργίες

Η αιτιατική πτώση αποτελεί το άμεσο αντικείμενο των περισσότερων μεταβατικών ρημάτων (15). Επιπλέον, πολλές φορές δηλώνει το κατηγορούμενο του αντικειμένου (16) (Holton κ.ά. 1999, 256· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 45-46).

15) Η μαμά μαγείρεψε τον λαγό./ Η μαμά τον μαγείρεψε.

16) Κάνω τη θλίψη μου τραγούδι.

Η αιτιατική λειτουργεί μαρκάρι τα αντικείμενα διμετάβατων ρημάτων (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 45).

17) Η Κορίνα μαθαίνει τον Θανάση παραδοσιακούς χορούς.

18) Η μαμά με τάζει φακές με το ζόρι.

Η δεύτερη διαδεδομένη λειτουργία της αιτιατικής είναι η λειτουργία της ως πτώση του συμπληρώματος των περισσότερων προθέσεων (*αντί, από, για, κατά, με, μετά, μέχρι, παρά, πριν, προς, σαν, σε, χωρίς*), δηλώνοντας το έμμεσο αντικείμενο (19), την πηγή, την τοποθεσία, την καταγωγή (20) κ.ά. (Holton κ.ά. 1999, 256· Papadopoulou, Varlokosta, Spyropoulos, Kaili, Prokou & Revithiadou 2010, 177).

19) Έδωσα στην Ελένη το δώρο.

20) Ο Μεχμέτ είναι από την Τουρκία.

Η αιτιατική χρησιμοποιείται επιπλέον και μετά από τις λέξεις *γεμάτος, όλος* (21), μετά από συγκεκριμένες παρελθοντικές μετοχές οι οποίες έχουν τη σημασία *φορτωμένος με* ή *ντυμένος με* (22) καθώς και μετά από συγκεκριμένες επιφωνηματικές λέξεις όπως *μα,*

καλώς, πανάθεμα και κρίμα κ.ά. (23). (Holton κ.ά. 1999, 256· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 48· Catsimali 1992, 31).

21) Οι δρόμοι είναι γεμάτοι γάτες και σκύλους.

22) Τριγυρνούσε φορτωμένος με την τσάντα του.

23) Πανάθεμά τους, πάλι ζημιά έκαναν!

Επιπροσθέτως, μετά από συγκεκριμένες επιφωνηματικές εκφράσεις συμπάθειας (24) ή αγανάκτησης (25) εμφανίζεται αιτιατική πτώση (Holton κ.ά. 1999, 256· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 48).

24) Την καημένη τη Στέλλα...

25) Τον βλάκα!

Η αιτιατική εντοπίζεται επιπλέον σε ονοματικές φράσεις με επιρρηματική σημασία (Holton κ.ά. 1999, 256-257· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 46):

Πίνακας 7: Είδη ονοματικών προσδιορισμών σε αιτιατική πτώση

Ονοματικές φράσεις σε αιτιατική με επιρρηματική σημασία που δηλώνουν:	Παραδείγματα
τον χρόνο/την διάρκεια	Διάβαζα όλο το καλοκαίρι.
τη χρονική ή τοπική απόσταση	Περπάτησα δέκα μίλια.
το χρονικό σημείο	τη νύχτα, την Τρίτη το πρωί, την 25 ^η Μαρτίου, τα Χριστούγεννα κ.ά.
την αναλογία χρόνου ή βάρους	πενήντα χιλιόμετρα την ώρα, πενήντα ευρώ τον τόνο κ.ά.
τη μέτρηση της απόστασης ή του διαστήματος	ύψος δέκα μέτρα, πέντε χιλιόμετρα μακριά κ.ά.
το βαθμό απομάκρυνσης/διαφορά	Είναι οχτώ χρόνια μικρότερη από σένα.
τον στόχο ή τον σκοπό	Πήγα επίσκεψη στο νοσοκομείο.

Επίσης, η αιτιατική εμφανίζεται σε πληθώρα στερεότυπων εκφράσεων οι οποίες δηλώνουν τον τόπο ή τον χρόνο και συνήθως έχουν επιρρηματική σημασία καθώς και σε κάποιες στερεότυπες φράσεις κατά τις οποίες το ουσιαστικό υπόκειται σε επανάληψη. Υπάρχουν επιπλέον κάποιες εκφράσεις κατά τις οποίες η αιτιατική χρησιμοποιείται ως αιτιατική της αναφοράς συνοδευόμενη πάντα από το άρθρο (Holton κ.ά. 1999, 257-259).

Πίνακας 8: Στερεότυπες εκφράσεις σε αιτιατική πτώση

Τοπικό επίρρημα:	<i>Λείπει ταξίδι. Στέκομαι προσοχή. Σε πήρα τηλέφωνο. κ.ά.</i>
Κατεύθυνση/στάση:	<i>Πάω σχολείο. Είμαι κέντρο.</i>
Επιρρηματικές εκφράσεις με επανάληψη της αιτιατικής:	<i>τοίχο τοίχο Λεπτό το λεπτό Μέρα με τη μέρα</i>
Αιτιατική της αναφοράς συνοδευόμενη από το άρθρο:	<i>Είναι δικηγόρος το επάγγελμα. Είναι Ιταλίδα την καταγωγή.</i>

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί η ομοιότητα στη μορφολογία του οριστικού άρθρου και των κλιτικών αντωνυμιών των ΝΕ (Tsimpli 2003, 331· Tsimpli & Mastropavlou 2008).

Πίνακας 9: Μορφή οριστικού άρθρου και κλιτικών αντωνυμιών των ΝΕ σε ονομαστική και αιτιατική

	Οριστικό άρθρο		Κλιτικά	
	Ονομαστική	Αιτιατική	Υποκείμενο	Αντικείμενο
Έν. αριθμός	ο, η, το	τον, τη(ν), το	∅	τον, τη(ν), το
Πλ. Αριθμός	οι, οι, τα	τους, τις, τα	∅	τους, τις, τα

(Tsimpli 2003, 331)

2.2.3. Η γενική πτώση

Μορφή

Ακολουθούν πίνακες που παρουσιάζουν τη μορφή των άρθρων, των ουσιαστικών και των επιθέτων στη γενική πτώση.

Πίνακας 10: Η μορφή των άρθρων της ΝΕ στη γενική

Άρθρα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Οριστικό	του	της	του	των	των	των
Αόριστο	ενός	μίας/μιας	ενός	∅	∅	∅

Πίνακας 11: Η μορφή των ουσιαστικών της ΝΕ στη γενική

Ουσιαστικά	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Τρικατάληκτα ισοσύλλαβα	του φίλου	της εισόδου	∅	των φίλων	των εισόδων	∅
Δικατάληκτα ισοσύλλαβα	του κανόνα του εργάτη	της σελίδας της βρύσης	του προσώπου του ποσού	των κανόνων των εργατών	των σελίδων των βρυσών	των προσώπων των ποσών
Δικατάληκτα ανισοσύλλαβα	του γαλατά του παππού	της μαμάς της λέξης	του σώματος του καθήκοντος	των γαλατάδων των παππούδων	των μαμάδων των λέξεων	των σωμάτων των καθηκόντων

Πίνακας 12: Η μορφή των επιθέτων της ΝΕ στη γενική

Επίθετα	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
E1	του καλού	της καλής	του καλού	των καλών	των καλών	των καλών
E2	του ωραίου	της ωραίας	του ωραίου	των ωραίων	των ωραίων	των ωραίων
E3	του φτωχού	της φτωχιάς/ φτωχής	του φτωχού	των φτωχών	των φτωχών	των φτωχών
E4	του θαλασσή/θαλασσιού	της θαλασσιάς	του θαλασσιού	των θαλασσιών	των θαλασσιών	των θαλασσιών
E5	του ξεχασιάρη	της ξεχασιάρας	του ξεχασιάρικου	των ξεχασιάρηδων	∅	των ξεχασιάρικων
E6	του βαθύ/βαθιού	της βαθιάς	του βαθιού	των βαθιών	των βαθιών	των βαθιών
E7	του ασθενούς	της ασθενούς	του ασθενούς	των ασθενών	των ασθενών	των ασθενών
E8	του παρόντος	της παρούσας/παρούσης	του παρόντος	των παρόντων	των παρούσων	των παρόντων
E9	του υπναρά του μερακλή	της υπναρού τη μερακλού	του υπναράδικου του μερακλίδικου	των υπναράδεων των μερακλήδων	των υπναράδων των μερακλήδων	των υπναράδικων των μερακλίδικων
E10	του πολύ	της πολλής	του πολύ	των πολλών	των πολλών	των πολλών
E11	του νοήμονος/νοήμονα	της νοήμονος	του νοήμονος	των νοημόνων	των νοημόνων	των νοημόνων
E12 ⁸	του γκρι	της γκρι	ου γκρι	των γκρι	των γκρι	των γκρι

⁸ Δάνειες λέξεις οι οποίες δεν κλίνονται

Λειτουργίες

Η γενική πτώση έχει ένα σύνολο λειτουργιών στη ΝΕ και κυβερνάται από ρήματα και από ουσιαστικά και συνδυάζεται με προθέσεις.

Με γενική μαρκάρονται τα αντικείμενα ενός μικρού αριθμού ρημάτων όπως των ρημάτων *μοιάζω, ταιριάζω, αρέσω* κ.ά. (26-27) (Holton κ.ά. 1999, 261· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 608· Catsimali 1992, 29). Η γενική σε αυτές τις περιπτώσεις σχηματίζεται ως επί το πλείστον με τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας (27) (Holton κ.ά. 1999, 260· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 624).

26) Έμοιασε της μητέρας της, είναι δουλευταρού.

27) Δεν μου αρέσει το πατινάζ.

Με γενική συνήθως μαρκάρονται τα συμπληρώματα κάποιων δίπτωτων ρημάτων όπως των: *λέω, δίνω, παίρνω* κ.ά. (28-29) (Holton κ.ά. 1999, 261· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 632· Anagnostopoulou 2001).

28) Μου είπε όλα τα μυστικά της.

29) Της το έδωσα.

Πολλές φορές το ένα εκ των δύο αντικειμένων των δίπτωτων ρημάτων εισάγεται με την πρόθεση *σε* (30) (Holton κ.ά. 1999, 260· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2014, 50· Georgiafentis & Lascaratou 2007, 33):

30) Έδωσε στην Κατερίνα ένα δώρο που θα ζήλευε ο καθένας.

Σύμφωνα με τους Holton κ.ά (1999, 260-261) ως αντικείμενο *σε* γενική μπορεί να ερμηνευτεί σε ορισμένες περιπτώσεις το πρόσωπο από το οποίο αφαιρείται κάτι (31) ή

το πρόσωπο για το οποίο έγινε η ενέργεια (32). Η κτητική αντωνυμία μπορεί να προστεθεί στο συμπλήρωμα στις προαναφερθείσες περιπτώσεις:

31) Του έκλεψαν όλα τα λεφτά (του).

32) Πιάσε μου τα κλειδιά (μου).

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004, 50) χαρακτηρίζουν αυτήν την γενική ως γενική προσωπική (καθώς δείχνει τη συναισθηματική εμπλοκή ενός προσώπου στην ενέργεια), η οποία μπορεί να είναι χαριστική (31) ή αντιχαριστική (32) ανάλογα με το συναίσθημα που πηγάζει από την ενέργεια αυτή.

Συνοπτικά, οι Georgiafentis & Lascaratou (2007, 33) και η Catsimali (1992, 30-31) αναφέρουν ότι η γενική πτώση σε λειτουργία έμμεσου αντικείμενου επωμίζεται τις λειτουργίες της τοπικής και της αφαιρετικής πτώσης όταν το ρήμα εξάρτησης είναι κάποιο από τα ρήματα του παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 13: Ρήματα των οποίων το έμμεσο αντικείμενο συντάσσεται με γενική και με τις προθέσεις *σε* & *από*

Ρήματα των οποίων το έμμεσο αντικείμενο συντάσσεται με γενική & συνδυάζεται με την πρόθεση <i>σε</i> (αντικαθιστά λειτουργίες τοπικής)	1) δίνω, χαρίζω, δωρίζω, φέρνω, στέλνω, δανείζω, χρωστάω κτλ. 2) λέω, ομολογώ, γράφω κτλ. 3) δείχνω, φανερώνω, συστήνω κτλ.
Ρήματα των οποίων το έμμεσο αντικείμενο συντάσσεται με γενική & συνδυάζεται με την πρόθεση <i>από</i> (αντικαθιστά λειτουργίες αφαιρετικής)	1) ζητώ, γυρεύω, απαιτώ κτλ. 2) παίρνω, αρπάζω, αφαιρώ, στερώ, κλέβω κτλ. 3) κρύβω κτλ.

Επιπλέον, υπάρχει μια κατηγορία ρημάτων τα οποία προέρχονται από την καθαρεύουσα και τα οποία όταν χρησιμοποιούνται με επίσημο ύφος παίρνουν το συμπλήρωμά τους σε γενική (πχ. *διαφεύγω, προηγούμαι, υπερισχύω* κλπ.) (33-34). Στα ρήματα αυτής της κατηγορίας (εξαιρείται το ρήμα *διαφεύγω*) το συμπλήρωμα δεν μπορεί να αντικατασταθεί από την πρόθεση *σε* + *αιτιατική* (Holton κ.ά. 1999, 261-262).

33) Της συνέλευσης προηγήθηκαν δηλώσεις των μελών.

34) Μην ανησυχείς, ο νέος πρόεδρος θα επιληφθεί των προβλημάτων.

Η γενική εξαρτάται πολλές φορές από ουσιαστικά. Ο πιο διαδεδομένος προσδιορισμός ενός ουσιαστικού από ένα άλλο ουσιαστικό είναι η γενική κτητική (Holton κ.ά. 1999, 262· Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 49). Με τη χρήση της γενικής κτητικής δηλώνεται ο κτήτορας, δηλαδή το άτομο στο οποίο ανήκει κάτι (35-38). Με γενική, δηλαδή, μαρκάρονται τα ουσιαστικά όταν απαντούν στις ερωτηματικές λέξεις *ποιανού-ής ή τίνος*:

35) το φόρεμα της *Μαρίας*

36) το αυτοκίνητό *του*

37) της *μαμάς* το δωμάτιο

38) Αυτό το κάστρο ήταν *του βασιλιά*.

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των Holton κ.ά. (1999, 263-267) οι περιπτώσεις προσδιορισμού ενός ουσιαστικού από ένα άλλο ουσιαστικό είναι οι παρακάτω:

Πίνακας 14: Είδη ονοματικών προσδιορισμών σε γενική πτώση

Είδη ονοματικών προσδιορισμών σε γενική πτώση	Παραδείγματα
Η γενική που εκφράζει μέρος του συνόλου	το κεφάλι <i>του ανθρώπου</i>
Η γενική υποκειμενική	Η πρόεδρος ευθύνεται για την έκβαση <i>αυτής της ιστορίας</i> .
Η γενική αντικειμενική	Η υποστήριξη <i>της φίλιας τους</i> ...
Η γενική του τόπου	η ναυμαχία <i>της Σαλαμίνας</i>
Η γενική του χρόνου	ο πίνακας <i>του εικοστού αιώνα</i>
Η γενική της αιτίας	ο πόνος <i>του ατυχήματος</i>
Η γενική του σκοπού	η καράφα <i>του ούζου</i>

Η γενική επεξηγηματική	καθηγητής <i>μαθηματικών</i>
Η γενική στα ονόματα δρόμων	οδός <i>Σερίφου</i>
Η γενική της ιδιότητας (η οποία μπορεί να λειτουργήσει και σαν κατηγορούμενο)	Το χιούμορ του είναι <i>υψηλού επιπέδου</i> .
Η γενική του μέτρου (η οποία μπορεί να λειτουργήσει και σαν κατηγορούμενο)	Η αδερφή μου είναι <i>δώδεκα χρονών</i> .
Η γενική του περιεχομένου	η παρέα των <i>συμμαθητών</i>
Η γενική διαιρετική	η πλειοψηφία της <i>τάξης</i> οι <i>χιλιάδες των πτηνών</i>
Η γενική η οποία απαντάται στους θηλυκούς τύπους μερικών επωνύμων	Ακριτίδης - <i>Ακριτίδου</i>

Οι προθέσεις *σε, από, με, για κ.ά.* + *Ονοματική Φράση* συχνά μπορούν να αντικαταστήσουν τη γενική σε διάφορες λειτουργίες της (39). Η αντικατάσταση αυτή προκύπτει στις περιπτώσεις που η σημασία της πρότασης με γενική ταυτίζεται με τη σημασία που δηλώνει η εκφορά με τη χρήση των προθέσεων (Θεοφανοπούλου – Κοντού 2000· Τράβα 2015, 133).

39) το νερό της βρύσης (γενική κτητική) → το νερό από τη βρύση

Ο Τράβα (2015, 133) επισημαίνει και την αντικατάσταση της γενικής από την περιφραστική δομή με το μόριο *σαν* (40):

40) κόκκινο της φωτιάς → κόκκινο σαν φωτιά

Η γενική πτώση η οποία εξαρτάται από επίθετο σχηματίζει υποχρεωτικά *Ονοματική Φράση* (ένα γεύμα διπλάσιο του κανονικού). Ακόμα, η γενική πτώση μπορεί να συνδυαστεί με τον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό των επιθέτων (Η Δανάη είναι *μικρότερή της*.) ή να ακολουθήσει επίθετα τα οποία εκφράζουν σύγκριση, ομοιότητα, μη ομοιότητα ή αντίθεση (*οι σύγχρονοί τους*) (Holton κ.ά. 1999, 267-269).

Η γενική πτώση εξαρτάται επίσης από ουσιαστικά σχηματίζοντας τη γενική αντικειμενική (Το δυνατό χτύπημα της πόρτας από τη Μαρία ενόχλησε τη γειτόνισσα.) και τη γενική που δηλώνει χρώμα (γαλάζιο του ουρανού) (Holton κ.ά. 1999, 267-269).

Επιπροσθέτως, η γενική μπορεί να συνδυαστεί με την επιτακτική αντωνυμία *μόνος* (*μόνη της*) καθώς και με τη κτητική αντωνυμία *δικός [μου]* (Αυτή είναι η δική της καρέκλα.) (Holton κ.ά. 1999, 267-269)

Η γενική πτώση εξαρτάται ακόμη από επιφωνηματικές λέξεις κυρίως σε χαιρετισμούς (41) και σε ευχές και προσδιορίζει το πρόσωπο το οποίο είναι αποδέκτης του χαιρετισμού ή της ευχής. Συχνά μετά από τις λέξεις *να* και *ορίστε* ακολουθεί ο αδύνατος τύπος της προσωπικής αντωνυμίας σε γενική (42) (Holton κ.ά. 1999, 270).

41) Καλησπέρα *σας!*

42) Ορίστε *μας!*

Επιπλέον, η γενική πτώση απαντάται σε στερεότυπες ονοματικές φράσεις (43-44) οι οποίες έχουν μεταφορική επιρρηματική ή επιθετική λειτουργία (Holton κ.ά. 1999, 270).

43) Το μαύρο χρώμα είναι *της μόδας*.

44) Στην Ιστικλάλ γινόταν *της κακομοίρας*.

Πολλές προθέσεις συντάσσονται με γενική πτώση όπως οι *επί, αντί, διά, μεταξύ, εναντίον, κατά* (με τη σημασία *εναντίον*) και αποδίδουν ένα πιο λόγιο ύφος στον λόγο (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 52· Holton κ.ά. 1999, 372-386). Ακόμα, με γενική συντάσσονται οι παρακάτω προθέσεις οι οποίες προέρχονται από την καθαρεύουσα: *άνευ, εκ, εκτός, εντός, κατόπιν, λόγω, μέσω, πλην, προ, υπέρ και υπό*. Ορισμένες από τις προαναφερθείσες προθέσεις συντάσσονται και με άλλες πτώσεις (Η θερμοκρασία έφτασε τους πέντε βαθμούς *υπό το μηδέν*). Οι μεταθέσεις *ένεκεν* και *χάριν* της αρχαίας

ελληνικής συντάσσονται ομοίως με γενική πτώση (*τιμής ένεκεν, παραδείγματος χάριν*) (Holton κ.ά. 1999, 387-388).

Πολύ συχνά στον καθημερινό λόγο η γενική εξαρτάται από ουσιαστικό το οποίο έχει παραληφθεί διότι εννοείται (Holton κ.ά. 1999, 270).

45) Πήγα στις *Μαρίας*. (Εννοείται: «στο σπίτι της *Μαρίας*»)

Στη ΝΕ απαντάται η δομή της γενικής απόλυτης κληρονομημένη από την αρχαία ελληνική γλώσσα είτε σε στερεότυπες εκφράσεις (46). Ως γενική απόλυτη χαρακτηρίζονται οι τύποι *δεδομένου ότι* και *προκειμένου να* (47) (Holton κ.ά. 1999, 271).

46) *Τηρουμένων των αναλογιών...*

47) *Προκειμένου να μην πάει σχολείο έκανε τον άρρωστο.*

Τέλος, στο σύστημα της ΝΕ εντοπίζονται αλληπάλληλες γενικές (ή αιτιατικές) (48), ειδικά στον επιστημονικό/επίσημο λόγο (Σετάτος 1983-1984, 72).

48) Η χρήση των *H/Y των μαθητών του Γυμνασίου* είναι απαραίτητη στην εποχή της πανδημίας.

2.2.4. Η κλητική πτώση

Μορφή

Ο σχηματισμός της κλητικής πτώσης στη ΝΕ συμπίπτει τις περισσότερες φορές με τον σχηματισμό της ονομαστικής πτώσης με εξαίρεση τα θηλυκά σε -ος τα οποία σχηματίζουν την κλητική όπως τα αντίστοιχα αρσενικά (*κυρία αστυνομικέ*) (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 53). Τα περισσότερα αρσενικά σε -ος σχηματίζουν κλητική σε -ε (49), ενώ τα περισσότερα αρσενικά σε -ας και -ης σχηματίζουν σε -α και -η αντίστοιχα (50-51) (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 53).

49) ο δάσκαλ-ος → δάσκαλ-ε

50) ο πατέρ-ας → πατέρ-α

51) ο τραγουδιστ-ής → τραγουδιστ-ή

Παρόλα αυτά τα δισύλλαβα κύρια ουσιαστικά τα οποία λήγουν σε -ος σχηματίζουν την κλητική σε -ο (52) (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 53).

52) ο Αλέκ-ος → Αλέκ-ο

Κάποια ουσιαστικά που λήγουν σε -τής/-της και -άρχης (53) σχηματίζουν την κλητική σε -ά/-α σύμφωνα με τους προγενέστερους τύπους (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 53).

53) συνταγματ-άρχης → συνταγματάρχ-α

Λειτουργίες

Μέσω της κλητικής πτώσης δηλώνεται το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται ο λόγος (54) (Holton κ.ά. 1999, 271):

54) *Κώστα!* Άντε κουνήσου να προλάβουμε τα μαγαζιά ανοιχτά!

Συχνά, στον πιο ανεπίσημο λόγο ή στη γλώσσα της πιάτσας (αργκό) το πρόσωπο συνοδεύεται με τις λέξεις *μωρέ, ρε* (55) ή *βρε* οι οποίες είναι άκλιτες λέξεις (Holton κ.ά. 1999, 272):

55) *Ρε Ζωή, αμάν πια!*

Επειδή η λειτουργία της κλητικής είναι ως επί το πλείστον το κάλεσμα κάποιου/ας ή η προσφώνησή του/της, δεν σχηματίζεται στην πράξη από όλα τα ουσιαστικά. Τα κύρια ονόματα και τα επίθετα τα οποία δηλώνουν κάποια ιδιότητα χρησιμοποιούνται κυρίως σε κλητική πτώση, χωρίς ωστόσο να υπάρχει κάποιος γραμματικός κανόνας ο οποίος απαγορεύει τον σχηματισμό κλητικής σε οποιοδήποτε ουσιαστικό (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 52).

Τέλος, στον γραπτό λόγο η κλητική πτώση είθισται να συνοδεύεται από θαυμαστικό (55) (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 523).

2.2.5. Παγιωμένες εκφράσεις σε δοτική πτώση

Η ΝΕ δεν συμπεριλαμβάνει στη μορφολογία της τη δοτική πτώση (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 54· Holton κ.ά. 1999, 272). Παγιωμένες εκφράσεις όμως από προγενέστερες μορφές της ελληνικής γλώσσας επιβιώνουν μέχρι τις μέρες μας και χρησιμοποιούνται συχνά τόσο στον επίσημο όσο και στον ανεπίσημο λόγο. Παρουσιάζονται ενδεικτικά κάποιες στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 15: Παγιωμένες εκφράσεις σε δοτική πτώση

βάσει (+γενική) λόγω (+γενική)
τοις εκατό
τοις μετρητοίς
ποιητική αδεία
εν ανάγκη εν αποστρατεία εν ενεργεία εν μέρει εν ολίγοις εν όψει εν πάσει περιπτώσει εν συγκρίσει εν συντομία εν τω μεταξύ εν ψυχρώ κ.ά.
συν τοις άλλοις συν τω χρόνω κ.ά.
δόξα τω Θεώ κ.ά.

(Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 54· Holton κ.ά. 1999, 272).

Οι λειτουργίες που κάποτε είχε η δοτική πτώση στη ΝΕ εκφράζονται μέσω της γενικής, της αιτιατικής και εμπρόθετων εκφορών (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2004, 54).

3. Η τουρκική γλώσσα

Η τουρκική γλώσσα της Τουρκίας (Türkiye Türkçesi) είναι ο κυριότερος εκπρόσωπος της οικογένεια των αλταϊκών γλωσσών. Ανήκει στις συγκολλητικές γλώσσες με αποτέλεσμα να διαθέτει ποικιλία μορφημάτων (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 29).

Η τουρκική αποτελεί τη μοναδική επίσημη γλώσσα της Τουρκίας και τη μια εκ των δύο επίσημων γλωσσών της Κυπριακής Δημοκρατίας (Kornfilt 1997). Συνολικά έχει διανύσει τις εξής περιόδους: η αρχαιότερη περίοδος, η πρωτό-τουρκική περίοδος, η παλαιά περίοδος, η μέση περίοδος, η νέα περίοδος και η σύγχρονη περίοδος (Ιορδάνογλου 2008).

Υπολογίζεται ότι αποτελεί την πρώτη γλώσσα 55-60 εκατομμυρίων κατοίκων της Τουρκίας, ενώ ταυτόχρονα πολλά εκατομμύρια ανθρώπων γνωρίζουν τουρκικά σε παρόμοιο επίπεδο με τη Γ1. Τουρκόφωνες μειονότητες ή κοινότητες εντοπίζονται στη Γερμανία, στην Ελλάδα, στη Βουλγαρία, στις ΗΠΑ και αλλού (Göksel 2005).

3.1. Τα βασικά χαρακτηριστικά της τουρκικής γλώσσας

Η τουρκική γλώσσα ανήκει σε διαφορετική οικογένεια γλωσσών από την ελληνική και κατά συνέπεια έχει αρκετά διαφορετικά χαρακτηριστικά. Αντιθέτως με την ελληνική, η τουρκική είναι συγκολλητική και κάθε επίθημά της έχει διαφορετική μορφή και δηλώνει ξεχωριστή σημασία (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 29). Το κάθε επίθημα μπαίνει σε συγκεκριμένη θέση σε σχέση με τα υπόλοιπα επιθήματα στη λέξη που προσδιορίζει και δεν χάνει την αυτοτέλειά του (Λασκαράτου & Γεωργιαφέντης 2006, 29). Για παράδειγμα, το επίθημα του πληθυντικού αριθμού προηγείται του επιθήματος της τοπικής πτώσης. Έτσι έχουμε:

56) okul-lar-da

σχολείο-ΠΛ-ΤΟΠ

«στα σχολεία»

Στην τουρκική γλώσσα δεν υπάρχει η ένδειξη του γραμματικού γένους ούτε στα ουσιαστικά, ούτε στις αντωνυμίες ούτε στα κτητικά. Εντοπίζεται μόνο η σημασία του φύλου σε κάποιες συγκεκριμένες δάνειες λέξεις κυρίως από τα γαλλικά ή τα αραβικά όπως οι λέξεις *aktris* (η γυναίκα ηθοποιός) και *rakkas* (η γυναίκα χορεύτρια) κ.ά. (Kornfilt 1997, 270· Lewis 2000, 25). Επιπλέον, η σημασία του φύλου εντοπίζεται μόνο σε λέξεις όπως *kadın* (γυναίκα) - *erkek* (άντρας) ή σε κάποια ζώα που υπάρχει διαφορετική λέξη για το θηλυκό ζώο και διαφορετική για το αρσενικό όπως *öküz* (βόδι) - *inek* (αγελάδα) (Αλατζάς 2000, 35).

Στα τουρκικά δεν απαντάται επίσης οριστικό άρθρο, ενώ ως αόριστο άρθρο χρησιμοποιείται το αριθμητικό *bir* (ένας, μία, ένα). Όταν το αριθμητικό χρησιμοποιείται σαν αόριστο άρθρο χαρακτηρίζεται από δυναμικό τόνο (stress) (Erguvanlı 1984, 18· Kornfilt 1997, 106). Στις περιπτώσεις που το *bir* λειτουργεί ως αόριστο άρθρο έπεται του επιθέτου στην Ονοματική Φράση και προηγείται του ουσιαστικού (58), ενώ το αριθμητικό *bir* εισάγει την ονοματική φράση (57) (Kornfilt 1997, 106):

57) *Bir güzel kadın.*
 μια όμορφη γυναίκα
 «Μία όμορφη γυναίκα.» → αριθμητικό

58) *Güzel bir kadın.*
 όμορφη μια γυναίκα
 «Μία όμορφη γυναίκα.» → λειτουργία του *bir* ως αόριστο άρθρο

Η τουρκική έχει συνολικά έξι πτώσεις, την ονομαστική που στη βιβλιογραφία αναφέρεται ως *απόλυτη* πτώση (*nominative-absolute/ yalın durum*), τη γενική πτώση (*genitive/ tamlayan durumu*) την αιτιατική (*accusative-objective/ belirtme durumu*), την δοτική (*dative/ yönelme durumu*), την τοπική (*locative/ kalma durumu*) και την αφαιρετική (*ablative/ çıkma durumu*) (Kornfilt 1997, 212· Göksel & Kerslake 2005· Lewis 2000, 35-37· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 31).

Επιπλέον σε μέρος της βιβλιογραφίας, εκτός από τις πτώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, ο οργανικός δείκτης (*instrumental marker*) *-(y)la/ile* χαρακτηρίζεται ως

πτώση (Göksel & Kerslake 2005, 157· Gözmen κ.ά 1995, 6). Ο οργανικός δείκτης -(y)lA/ile όταν μαρκάρει ουσιαστικά λειτουργεί ως συμπλήρωμα σε ρήματα ή ως επιρρηματικός προσδιορισμός (59-60) με πανομοιότυπο τρόπο που λειτουργούν η δοτική, η τοπική και η αφαιρετική πτώση (Göksel & Kerslake 2005, 67).

59) Paris'-e Kristia'-yla git-ti-m.
Παρίσι-ΔΟΤ Κρίστια-(y)lA πηγαίνω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Πήγα στο Παρίσι με την Κρίστια.»

60) O-nu bıçak-la öl-dür-dü.
Αυτός/η-ΑΙΤ μαχαίρι-(y)lA πεθαίνω-METAB-ΠΑΡΛ.3ΕΝ
«Τον σκότωσε με μαχαίρι.»

Στην παρούσα εργασία ο οργανικός δείκτης -(y)lA/ile θεωρείται μετάθεση όπως αναφέρει η Kornfilt (1997, 301) και για αυτόν τον λόγο δεν θα αναλυθεί εκτενώς στο κεφάλαιο 3.2. που ακολουθεί.

Βασικό γνώρισμα της τουρκικής είναι η φωνηεντική αρμονία και οι φωνηεντικοί κανόνες που τη διέπουν.

Στην τουρκική απαντάται η Μεγάλη Φωνηεντική Αρμονία – Τύπος Αρμονίας Α (*Büyük Ses Uyumu*) και η Μικρή Φωνηεντική Αρμονία – Τύπος Αρμονίας Ι (*Küçük Ses Uyumu*) (Göksel & Kerslake, 2005, 22· Lewis 2000, 15· Ζεγκίνης & Χιδίρογλου 1995, 20-25). Αδρομερώς να αναφέρουμε, ότι το φωνήεν που εμφανίζεται πρώτο σε κάθε λέξη καθορίζει τα επόμενα. Ομοίως, το τελευταίο φωνήεν της λέξης καθορίζει το φωνήεν που θα έχει το επίθημα το οποίο θα προσκολληθεί στη λέξη (Göksel & Kerslake, 2005, 21).

Κατά τον Τύπο Αρμονίας Α τα φωνήεντα των επιθημάτων είναι προκαθορισμένο ότι είναι μπροστινά ή όχι (*fronting harmony*). Η τελική επιλογή του/της ομιλητή/τριας εξαρτάται από την προηγούμενη συλλαβή. Αντίστοιχα στον Τύπο Αρμονίας Ι τα φωνήεντα των επιθημάτων είναι προκαθορισμένο αν είναι ή όχι μπροστινά και στρογγυλά (*rounding harmony*) και η τελική επιλογή καθορίζεται πάλι από την προηγούμενη συλλαβή (Göksel & Kerslake, 2005, 21-23).

Ακολουθούν πίνακες οι οποίοι παρουσιάζουν τη Μεγάλη και τη Μικρή Φωνηεντική Αρμονία.

Πίνακας 16: Μεγάλη Φωνηεντική Αρμονία (Τύπος Αρμονίας Α)

Τελευταίο φωνήεν λέξης	Φωνήεν επιθήματος
a ı o u	a
e i ö ü	e

Πίνακας 17: Μικρή Φωνηεντική Αρμονία (Τύπος Αρμονίας Ι)

Τελευταίο φωνήεν λέξης	Φωνήεν επιθήματος
a ı	ı
e i	i
o u	u
ö ü	ü

Στους ανώτερους κανόνες αρμονίας υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις. Εξαιρέσεις αποτελούν κάποιες τουρκικές λέξεις όπως *elma* (μήλο), κάποιες σύνθετες λέξεις όπως *Karadeniz* (Μαύρη θάλασσα), δάνειες λέξεις όπως *kitap* (βιβλίο) και κάποια επιθήματα όπως το επίθημα *-ki* (Göksel & Kerslake , 2005, 24-25· Ζεγκίνης & Χιδίρογλου 1995, 21-24· Lewis 2000, 17).

Σχετικά με τα σύμφωνα, όταν μια λέξη τελειώνει σε ένα άηχο σύμφωνο και προστίθεται σε αυτήν επίθημα το οποίο αρχίζει από φωνήεν το άηχο σύμφωνο ηχηροποιείται (Lewis 2000, 31· Göksel & Kerslake , 2005, 14).

Πίνακας 18: Αντιστοιχία άηχων και ηχηρών συμφώνων

Άηχα σύμφωνα	Άηχα σύμφωνα
p	b
ç	c
t	d
(n)k	(n)g
k	ğ

- 61) ağaç → ağac-ı
 δέντρο → δέντρο-ΑΙΤ
 «το δέντρο»

Όσον αναφορά τις πτώσεις ο συγκεκριμένος κανόνας βρίσκει εφαρμογή στην αιτιατική (64-65), στη δοτική (63) και στη γενική (62):

62) <i>kasap</i>	→	<i>kasab-ın</i> (χασάπης-ΓΕΝ)	«του δέντρου»
63) <i>ağac</i>	→	<i>ağac-a</i> (δέντρο-ΔΟΤ)	«προς το δέντρο»
64) <i>yurt</i>	→	<i>yurd-u</i> (πατρίδα-ΑΙΤ)	«την πατρίδα»
65) <i>köpek</i>	→	<i>köpeğ-i</i> (σκυλί-ΑΙΤ)	«το σκυλί»

Επιπλέον όταν μια λέξη λήγει σε ένα από τα άηχα σύμφωνα (ç, f, h, k, p, s, ş, t) και προσκολλάται το επίθημα της τοπικής (-DA) ή της αφαιρετικής πτώσης (-DAn), το ηχηρό *-d-* του επιθήματος μετατρέπεται στο αντίστοιχο άηχο του *-t-* (66-67) (Göksel & Kerslake 2005, 44· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 32-33).

66) <i>kitap</i>	→	<i>kitap-ta</i> (βιβλίο-ΤΟΠ)	«στο βιβλίο»
67) <i>ağac</i>	→	<i>ağac-tan</i> (δέντρο-ΑΦ)	«από το δέντρο»

Στις κατεξοχήν τουρκικές λέξεις τα φωνήεντα δεν συνυπάρχουν το ένα δίπλα στο άλλο, για αυτόν τον λόγο εάν μία λέξη τελειώνει σε φωνήεν και προσκολλάται σε αυτήν επίθημα το οποίο ξεκινά επίσης από φωνήεν μεσολαβούν ευφωνικά σύμφωνα *y, s, ş, n*. Κατά τον σχηματισμό της δοτικής (68) και της αιτιατικής πτώσης (70) χρησιμοποιείται το σύμφωνο *-y-* ώστε να αποτραπεί η χασμωδία (Göksel & Kerslake 2005, 44· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011).

68) <i>Atina'-ya</i>	<i>git-ti-m.</i>
Αθήνα-ΔΟΤ	πήγαίνω-ΠΡΑ-1ΕΝ
«Πήγα στην Αθήνα.»	

- 71) *Maria* sinema-ya git-ti.
 Μαρία σινεμά-ΔΟΤ πηγαίνω-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «*Η Μαρία πήγε (στο) σινεμά.*»
- 72) *Doktor* ol-acağ-ım.
 γιατρός ΒΡ-ΜΕΛ-1ΕΝ
 «*Θα γίνω γιατρός.*»
- 73) [*Herkes* oku-sun diye] kitap-lar masa-nın
 [όλοι διαβάζω-ΠΡΟΣΤ.3ΕΝ ΣΔ] βιβλίο-ΠΛ τραπέζι-ΓΕΝ
 üst-ün-de yerleş-tir-di-m.
 πάνω-3ΕΝ-ΤΟΠ τοποθετώ-ΜΕΤΑΒ-ΠΡΛ-1ΕΝ
 «*Τοποθέτησα βιβλία πάνω στο τραπέζι [για να τα διαβάσουν όλοι].*»
- 74) [*Hande* öğrenci-yken] hiç oku-maz-di.
 [Χαντέ μαθήτρια-yken] καθόλου διαβάζω-ΘΑΜ.ΑΡΝ-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «*[Όταν η Χαντέ ήταν μαθήτρια] δεν διάβαζε καθόλου.*»

Επιπροσθέτως, σε ονομαστική τοποθετούνται τα κατηγορούμενα του υποκειμένου σε μικρές προτάσεις (75-76) (Göksel& Kerslake 2005, 155).

- 75) *Ezgi*-nin koca-sı mühendis-miş
 Εζγκί-ΓΕΝ άντρας-3ΕΝ μηχανικός-ΠΡΛ ΕΝΔ.3ΕΝ
 «*Φαίνεται ότι ο σύζυγος της Εζγκί είναι μηχανικός*»
- 76) *Ban*-a göre [bu elbise abiye] sayıl-maz.
 Εγώ-ΔΟΤ σύμφωνα με [αυτό φόρεμα αμπιγιέ] θεωρούμαι-ΘΑΜ.ΑΡΝ.3ΕΝ
 «*Κατά τη γνώμη μου αυτό το φόρεμα δεν μπορεί να θεωρηθεί αμπιγιέ.*»

Επιπλέον, η ονομαστική πτώση στην τουρκική δηλώνει το μη συγκεκριμένο-αόριστο αντικείμενο⁹ (Göksel& Kerslake 2005, 155· Lewis 2000, 35· Kornfilt 1997, 216· Göçmen et al 1995, 4).

⁹ Σε μερικές περιπτώσεις τα μη συγκεκριμένα/αόριστα αντικείμενα μαρκάρονται υποχρεωτικά ή προαιρετικά (ανάλογα την περίπτωση) με αιτιατική πτώση. Βλ. κεφ. 3.2.3.

77) *Gazete* oku-yor-um.
Εφημερίδα διαβάζω-ΠΑΡ-1ΕΝ
«Διαβάζω εφημερίδα.»

Οι Göksel & Kerslake (2005, 155-156) και οι Göçmen, Şehitoğlu & Bozsahin (1995, 21-22) επισημαίνουν ότι μια ονομαστική φράση τίθεται σε ονομαστική όταν αποτελεί συμπλήρωμα των παρακάτω μεταθέσεων:

- i) gibi (σαν), için (για), ile/-(y)İA (μαζί με), kadar (τόσο...όσο) κ.ά. ¹⁰
- ii) içinde (με/μέσα), altında (κάτω), arkasında (πίσω) κ.ά. ¹¹
- iii) boyunca (κατά τη διάρκεια, μέσα από), yüzünden (εξαιτίας) κ.ά.
- iv) üzere (με σκοπό)

78) *Kuşu gibi* dans et-ti.
κύκνος σαν χορεύω-ΠΡΛ.3ΕΝ
«Χόρεψε σαν κύκνος.»

79) *El-ler-im toz iç-in-de kal-di.*
χέρι-ΠΛ-1ΕΝ σκόνη μέσα-3ΕΝ-ΤΟΠ είναι καλυμμένα-ΠΡΛ.3ΕΝ
«Τα χέρια μου ήταν καλυμμένα με σκόνη.»

80) *Hayat boyunca sev-il-di-k.*
ζωή κατά τη διάρκεια αγαπό-ΠΑΘ-ΠΡΛ-2ΠΛ
«Αγαπηθήκαμε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.»

81) *gel-mek üzere*
έρχομαι-ΜΑΚ με σκοπό
«με σκοπό να έρθει»

¹⁰ Οι συγκεκριμένες μεταθέσεις απαιτούν συμπλήρωμα σε ονομαστική εκτός από όταν συμπληρώνονται από προσωπικές ή δεικτικές αντωνυμίες σε ενικό αριθμό οι οποίες μαρκάρονται με γενική πτώση (Göçmen κ.ά. 1995, 21-22). Για το *kadar* βλ. Kornfilt (1997, 104).

¹¹ Όταν το συμπλήρωμα των μεταθέσεων δεν είναι συγκεκριμένο σε ονομαστική, ενώ όταν είναι συγκεκριμένο σε γενική. Βλ. κεφ. 3.2.3.

Στην τουρκική γλώσσα η ονομαστική πτώση χρησιμοποιείται για προσφωνήσεις (82) (Lewis 2000, 35).

82) *Deniz! Haydi gel!*

Ντενίζ! Άντε έρχομαι-ΠΡΟΣΤ.2ΕΝ

«Ντενίζ! Άντε έλα!»

Σε ονομαστική πτώση, συνήθως ενικού αριθμού, τοποθετούνται οι τίτλοι (83), τα ονοματεπώνυμα (83) καθώς και οι επιγραφές (84) (Kornfilt 1997, 241-242):

83) Profesör Hilmi Kara

«Ο καθηγητής Χιλμί Καρα»

84) Bakkal Mehmet

«Ο μπακάλης Μεχμέτ»

Στα τουρκικά πολλές φορές οι λέξεις, οι οποίες συνδέονται παρατακτικά με τον σύνδεσμο *ve* (και) ή με κόμμα, τοποθετούνται σε ονομαστική και μόνο στην τελευταία προσκολλάται το επίθημα της πτώσης (Lewis 2000, 35).

85) *Hastalık ve sağlık-ta...*¹²

Αρρώστια και υγεία-ΤΟΠ

«Σε υγεία και αρρώστια...»

Τέλος, πολλά επιρρήματα που δηλώνουν κυρίως χρόνο ή τόπο είναι στην πραγματικότητα ουσιαστικά σε ονομαστική πτώση όπως *bugün* (σήμερα), *o gün* (εκείνη τη μέρα) κ.ά. (Lewis 2000, 35· Göksel& Kerslake 2005, 156).

¹² Μπορούν να μαρκαριστούν και τα δύο ονόματα με το επίθημα της τοπικής πτώσης (ή οποιασδήποτε άλλης πτώσης κατά περίπτωση): *hastalık-ta ve sağlık-ta* («σε αρρώστια και σε υγεία»).

3.2.2. Η αιτιατική πτώση

Μορφή

Το επίθημα της αιτιατικής πτώσης είναι το $-(y)I$ κι ακολουθεί τον κανόνα της Μικρής Φωνηεντικής Αρμονίας (Kornfilt 1997, 212· Lewis 2000, 34· Göçmen et al 1995, 4· Göksel & Kerslake 2005, 67· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 31). Ακολουθεί πίνακας με τη μορφή των ουσιαστικών στην αιτιατική πτώση.

Πίνακας 19: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην αιτιατική πτώση

Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός			
Επίθημα αιτιατικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε αιτιατική πτώση	Επίθημα Πληθυντικού	Επίθημα αιτιατικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε αιτιατική πτώση
-(y)I	ağac «το δέντρο» sınıf «η τάξη»	ağac-ı «το δέντρο» sınıf-ı «την τάξη»	-lar	-(y)I	ağac-lar «τα δέντρα» sınıf-lar «οι τάξεις»	ağac-lar-ı «τα δέντρα» sınıf-lar-ı «τις τάξεις»
	ev «το σπίτι» kedi «η γάτα»	ev-i «το σπίτι» kedi-yi «τη γάτα»			ev-ler «τα σπίτια» kedi-ler «οι γάτες»	ev-ler-i «τα σπίτια» kedi-ler-i «τις γάτες»
	yol «ο δρόμος» okul «το σχολείο»	yol-u «τον δρόμο» okul-u «το σχολείο»			yol-lar «οι δρόμοι» okul-lar «τα σχολεία»	yol-lar-ı «τους δρόμους» okul-lar-ı «τα σχολεία»
	köy «το χωριό» müdür «ο διευθυντής»	köy-ü «το χωριό» müdür-ü «τον διευθυντή»			köy-ler «τα χωριά» müdür-ler «οι διευθυντές»	köy-ler-i «τα χωριά» müdür-ler-i «τους διευθυντές»

Λειτουργίες

Η κύρια λειτουργία της αιτιατικής είναι το μαρκάρισμα του συγκεκριμένου αντικειμένου των μεταβατικών ρημάτων (Kornfilt 1997· Enç 1991· Papadopoulou κ.ά. 2010, 179).

- 86) Çocuk süt-ü iç-iyor.
παιδί γάλα-AIT πίνω-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Το παιδί πίνει το γάλα.»

Το συγκεκριμένο-οριστικό αντικείμενο συχνά έπεται ενός δεικτικού επιθέτου το οποίο του επιβάλλει το μαρκάρισμα με αιτιατική πτώση (Lewis 2000, 35· Kornfilt 1997, 220· Heusinger & Kornfilt 2005, 5).

- 87) Bu ev-i al-acağ-ım.
αυτό σπίτι-AIT αγοράζω-MΕΛ-1ΕΝ
«Θα αγοράσω αυτό το σπίτι.»

Επίσης, το μη συγκεκριμένο οριστικό αντικείμενο μαρκάρεται με αιτιατική πτώση όταν δεν κατέχει την προ-ρηματική θέση (Göksel & Kerslake 2005, 156).

- 88) Birçok şey-i bu dolab-a koy-abil-ir-iz.
μερικά πράγμα-AIT αυτό ντουλάπι-ΔΟΤ βάζω-ΔΥΝ-ΘΑΜ-2ΠΛ
«Μπορούμε να βάλουμε μερικά πράγματα σε αυτό το ντουλάπι.»

Σύμφωνα με τους Göksel & Kerslake (2005, 156-157) ένα μη συγκεκριμένο οριστικό αντικείμενο το οποίο κατέχει την προ-ρηματική θέση επιβάλλεται να μαρκαριστεί με αιτιατική όταν:

- έχει μαρκαριστεί με προσωπικές καταλήξεις (89). Όταν το αντικείμενο έχει μαρκαριστεί με τον δείκτη σύνθεσης [-(*s*)*I*] δεν μαρκάρεται με αιτιατική (90).

89) Bir sınıf arkadaş-ım-ı getir-ecəğ-im.
 έναν/μία -1EN-AIT συμμαθητή/τρια-AIT φέρνω-MEL-1EN
 «Θα φέρω έναν/μία συμμαθητή/τρια μου.»

90) Her akşam bir türk kahve-si ist-iyor.
 κάθε απόγευμα έναν τουρκικό καφέ-3EN θέλει-ΠΑΡ.3EN
 «Κάθε απόγευμα θέλει έναν τουρκικό καφέ.»

- αναφέρεται σε ένα μέρος συνόλου για το οποίο σύνολο έχει γίνει λόγος πρωτότερα

91) Herkes parti-ye gel-di. Kumral bir
 Όλοι/ες πάρτι-ΔΟΤ έρχομαι-ΠΡΛ.3EN. καστανή μια
 kadın-ı beğen-di-m.
 γυναίκα-AIT αρέσω-ΠΡΛ-1EN
 «Όλοι ήρθαν στο πάρτι. Μου άρεσε μια καστανή γυναίκα.»

- είναι αόριστο ή γενικευτικό στοιχείο σε πληθυντικό αριθμό (*plural generic*)

Τα γυμνά γενικευτικά στοιχεία (*bare generic*) είναι μη οριστικά. Ένα γυμνό γενικευτικό στοιχείο μαρκάρεται με αιτιατική πτώση όταν είναι άμεσο συμπλήρωμα και αναφέρεται σε έμβια όντα (92) ή όταν έχει μαρκαριστεί με τον δείκτη σύνθεσης *-(s)I* ο οποίος δηλώνει προέλευση (93), όταν το υποκείμενο της πρότασης είναι επίσης γυμνή γενίκευση (94), όταν είναι άμεσο συμπλήρωμα και όταν είναι αόριστο (95) ή όταν είναι σε πληθυντικό και έχει θέση άμεσου συμπληρώματος (96) (Göksel & Kerslake 2005, 333).

92) Kurbağa fare-yi kov-ar.
 βάτραχος ποντίκι-AIT κυνηγώ-ΘΑΜ.3EN
 «Ο βάτραχος κυνηγά το ποντίκι.»

93) Anne-m yunan kahve-si-ni sev-iyor.
 μαμά-1EN ελληνικός καφές-3EN-AIT αγαπώ-ΠΑΡ.3EN
 «Η μητέρα μου αγαπάει τον ελληνικό καφέ.»

- 94) Hemşire doktor-*u* kışkan-ıyor.
νοσηλεύτρια/της γιατρός/ίνα-ΑΙΤ ζηλεύω-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Οι νοσηλεύτριες/τες ζηλεύουν τις/τους γιατρούς/ίνες.»
- 95) Su anda Meltem [her şeyi yetiştir-me-ye çalışan]
αυτή στιγμή Μελτέμ [όλα προλαβαίνω-ΜΑΚ-ΔΟΤ εργαζόμενη
bir ev hanım-ı-*ni* andırıyor.
μία νοικοκυρά-3ΕΝ-ΑΙΤ μοιάζω-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Αυτή τη στιγμή η Μελτέμ μοιάζει με μια νοικοκυρά [που προσπαθεί να τα προλάβει
όλα].»
- 96) Ezgi hastane-ler-*i* sev-mez.
Εζγκί νοσοκομείο-ΠΛ-ΑΙΤ αγαπώ-ΘΑΜ.ΑΡΝ.3ΕΝ
«Στην Εζγκί δεν αρέσουν τα νοσοκομεία.»

Οι Heusinger & Kornfilt (2005, 5) παραθέτουν το ακόλουθο παράδειγμα με σκοπό να παρουσιάσουν όλες τις επιλογές εκφοράς του άμεσου αντικειμένου όταν κατέχει την προ-ρηματική θέση:

- 97) α) (Ben) kitap oku-du-m.
(εγώ) βιβλίο διαβάζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Διάβαζα βιβλίο.» → ενσωματωμένο (*incorporated*)
- β) (Ben) bu kitab-ı oku-du-m.
(εγώ) αυτό βιβλίο-ΑΙΤ διαβάζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Διάβασα αυτό το βιβλίο.» → δεικτικό (*demonstrative*)
- γ) (Ben) kitab-ı oku-du-m.
(εγώ) βιβλίο-ΑΙΤ διαβάζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Διάβασα το βιβλίο.» → οριστικό (*definite*)
- δ) (Ben) bir kitap oku-du-m.
(εγώ) ένα βιβλίο διαβάζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Διάβασα ένα βιβλίο.» → μη συγκεκριμένο - αόριστο (*non-specific indefinite*)

ε) (Ben) bir kitab-ı oku-du-m.
(εγώ) ένα βιβλίο-ΑΙΤ διαβάζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Διάβασα ένα (συγκεκριμένο) βιβλίο.» → αόριστο - συγκεκριμένο (*indefinite specific*)

Τα κύρια ονόματα αναφέρονται σε συγκεκριμένες οντότητες, χαρακτηρίζονται επομένως από εγγενή οριστικότητα και για αυτόν τον λόγο μαρκάρονται με αιτιατική όταν έχουν ρόλο αντικειμένου (Erguvanli 1984, 19).

98) Meltem Ali- 'yi sev-iyor.
Μελτέμ Αλί-ΑΙΤ αγαπώ-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Η Μελτέμ αγαπάει τον Αλί.»

Σε πολλές περιπτώσεις το υποκείμενο της εξαρτημένης παρεμφατικής πρότασης μαρκάρεται με αιτιατική όταν το ρήμα εξάρτησης είναι δοξαστικό σε μια διαδικασία που είναι γνωστή ως απόδοση πτώσης κατ' εξαίρεση¹³ (99) (Καϊλή 2015, 30· Kornfilt 1997, 46-47).

99) Herkes [sen-i ev-e dön-dü]
όλοι/ες [εσύ-ΑΙΤ σπίτι-ΔΟΤ επιστρέφω-ΠΡΛ.3ΕΝ]
san-iyor.
πιστεύω-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Όλοι/ες πιστεύουν [ότι έχεις επιστρέψει σπίτι].»

¹³ Σχετικά με την απόδοση πτώσης κατ' εξαίρεση για την ελληνική γλώσσα βλ. Κοτζόγλου (2003) & για την τουρκική γλώσσα βλ. Erguvanli (2001).

Τα υποκείμενα των αμετάβατων ρημάτων μαρκάρονται με αιτιατική κατά τη μετατροπή τους σε μεταβιβαστικές δομές (100) (Göçmen et al 1995, 35· Kornfilt 1997, 331).

100) α) Meltem uyu-du.

Μελτέμ κοιμάμαι-ΠΡΛ.3ΕΝ

«Η Μελτέμ κοιμήθηκε.»

β) Meltem 'i uyu-t-tu-m.

Μελτέμ-ΑΙΤ κοιμάμαι-METAB-ΠΡΛ-1ΕΝ

«Έκανα τη Μελτέμ να κοιμηθεί./Κοίμισα τη Μελτέμ.»

Τέλος, στο παράδειγμα (104) παραθέτουμε τη μοναδική μετάθεση που συμπληρώνεται με αιτιατική πτώση [*müteakip* (μετά, ακολούθως)] (Göçmen et al 1995, 21).

101) Okul-u müteakip parti-ye git-tik.

σχολείο-ΑΙΤ μετά πάρτι-ΔΟΤ πηγαίνω-ΠΡΛ.2ΠΛ

«Μετά το σχολείο πήγαμε στο πάρτι.»

3.2.3. Η γενική πτώση

Μορφή

Το επίθημα της γενικής πτώσης είναι το *-(n)In* κι επομένως ακολουθεί τον κανόνα της Μικρής Φωνηεντικής Αρμονίας (Kornfilt 1997, 212· 1995, 4· Göksel & Kerslake 2005, 67). Ακολουθεί πίνακας με τη μορφή των ουσιαστικών στη γενική πτώση:

Πίνακας 20: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στη γενική πτώση

Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός			
Επίθημα γενικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε γενική πτώση	Επίθημα Πληθυντικού	Επίθημα γενικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε γενική πτώση
-(n)In	ağac «το δέντρο» sınıf «η τάξη»	ağac-in «του δέντρου» sınıf-ı «της τάξης»	-lAr	-(n)In	ağac-lar «τα δέντρα» sınıf-lar «οι τάξεις»	ağac-lar-in «των δέντρων» sınıf-lar-ı «των τάξεων»
	ev «το σπίτι» kedi «η γάτα»	ev-in «του σπιτιού» kedi-nin «της γάτας»			ev-ler «τα σπίτια» kedi-ler «οι γάτες»	ev-ler-in «των σπιτιών» kedi-ler-in «των γατών»
	yol «ο δρόμος» okul «το σχολείο»	yol-un «του δρόμου» okul-un «του σχολείου»			yol-lar «οι δρόμοι» okul-lar «τα σχολεία»	yol-lar-in «των δρόμων» okul-lar-in «των σχολείων»
	köy «το χωριό» müdür «ο διευθυντής»	köy-ün «του χωριού» müdür-ün «του διευθυντή»			köy-ler «τα χωριά» müdür-ler «οι διευθυντές»	köy-ler-in «των χωριών» müdür-ler-in «των διευθυντών»

Στη γενική πτώση το ουσιαστικό *su* (νερό) και η ερωτηματική αντωνυμία *ne* (τι) χρησιμοποιούν το *-y-* ως συνδετικό σύμφωνο αντί του *-n-* (*su-y-un* & *ne-y-in*) (Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 35· Ζεγκίνης & Χιδίρογλου 1995, 77).

Ιδιομορφία στο σχηματισμό της γενικής πτώσης εντοπίζεται στο πρώτο ενικό και πρώτο πληθυντικό πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας: *ben-im*, *biz-im* (Göksel & Kerslake 2005, 232· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 37).

Λειτουργίες

Η κυριότερη λειτουργία της γενικής πτώσης στα τουρκικά είναι η δήλωση του κτήτορα κατά τη γενική κτητική (Göksel & Kerslake 2005, 162· Göçmen et al 1995, 6· Kornfilt 1997, 229-230· Lewis 2000, 36). Το πρώτο ουσιαστικό αποτελεί τον κτήτορα και μαρκάρεται με τις καταλήξεις της γενικής πτώσης, ενώ το δεύτερο ουσιαστικό αποτελεί το κτήμα, συμφωνεί σε πρόσωπο και αριθμό, και μαρκάρεται με τις προσωπικές καταλήξεις (*-Im/m*, *-In/n*, *-I/sI*, *-ImIz/mIz*, *-InIz/nIz-lArI*) όπως σχηματικά παρουσιάζεται στον Πίνακα 21 (Göksel & Kerslake 2005, 162· Göçmen et al 1995, 4· Kornfilt 1997, 229-230).

Πίνακας 21: Σχηματισμός γενικής κτητικής

Ουσιαστικό + επίθημα γενικής πτώσης (κτήτορας)	Ουσιαστικό + προσωπικές καταλήξεις (κτήμα)
Hande- <i>'nin</i> «Της Χαντέ»	<i>ev-i</i> «το σπίτι»
«Το σπίτι της Χαντέ»	

Σε ορισμένες περιπτώσεις στον ανεπίσημο λόγο σημειώνεται μόνο το επίθημα της γενικής κυρίως όταν πρόκειται για το πρώτο και στο δεύτερο πρόσωπο (Göksel & Kerslake 2005, 163).

- 102) *Sen-in koca nere-de?*
Eş-GEN eş-ygoc pú-TOP.3EN?
 «Πού είναι ο σύζυγός σου;»

Όταν ο κτήτορας που φέρει το επίθημα της γενικής είναι προσωπική αντωνυμία, τότε συνήθως παραλείπεται (103), ενώ στις περιπτώσεις που ο κτήτορας είναι προσωπική αντωνυμία και ταυτοχρόνως είναι και το υποκείμενο του ρήματος εξάρτησης τότε η προσωπική αντωνυμία παραλείπεται υποχρεωτικά¹⁴ (104) (Göksel & Kerslake 2005, 241).

103) (Ben-im) yeni araba-m-1 gü-ür-dü-n mü?
 (εγώ+GEN) νέο αμάξι-1EN-AIT βλέπω-ΠΡΛ-2EN EP
 «Είδες το καινούριο μου αμάξι;»

104) Çanta-m-1 bul-mu-yor-um.
 Τσάντα-1EN-AIT βρίσκω-APN-ΠΑΡ-1EN
 «Δεν βρίσκω την τσάντα μου.»

Στις περιπτώσεις εκείνες που το γ' πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας (*onun*) δεν παραλείπεται, αναφέρεται σε κάποιον/α άλλον/η πέραν του υποκειμένου του ρήματος εξάρτησης (Göksel & Kerslake 2005, 241).

105) Ezgi on-un çanta-sı-nı bul-mu-yor.
 Εζγκί αυτός/ή-GEN τσάντα-3EN-AIT βρίσκω-APN-ΠΑΡ.3EN
 «Η Εζγκί δεν βρίσκει την τσάντα του/της.»
 (δηλαδή δεν βρίσκει την τσάντα κάποιου/ας άλλου/ης, όχι της ίδιας)

Οι ομιλητές/τριες της τουρκικής μπορούν να σχηματίσουν αλλεπάλληλες/αλυσιδωτές γενικές κτητικές (Zincirleme İsim Tamlaması) όπως φαίνεται στο παράδειγμα (106) (Göksel & Kerslake 2005, 162).

106) Bahar-'ın göz-ler-i-nin yeşil-i
 Μπαχάρ-GEN μάτι-ΠΛ-3EN-GEN πράσινο-3EN
 «το πράσινο των ματιών της Μπαχάρ»

¹⁴ Η τουρκική είναι μια γλώσσα *Pro-drop*, δηλαδή το υποκείμενο συνήθως παραλείπεται για παράδειγμα στις παρεμφατικές προτάσεις, ενώ όταν εμφανίζεται είναι για εμφατικούς λόγους (Kornfilt 1997, 55).

Με γενική πτώση (γενική κτητική) μαρκάρεται το συμπλήρωμα του υποκειμένου σε μικρές προτάσεις (107) (Göksel & Kerslake 2005, 161· Kornfilt 1997, 225·).

- 107) Bisiklet ben-*im* değil, arkadaş-*ım-ın*.
 ποδήλατο εγώ-GEN APN, φίλος/η-1EN-GEN
 «Το ποδήλατο δεν είναι δικό μου, είναι του/της φίλου/ης μου.»

Επιπλέον με γενική μαρκάρονται τα υποκείμενα μη παρεμφατικών εξαρτημένων προτάσεων, κυρίως των μη παρεμφατικών εξαρτημένων προτάσεων οι οποίες είναι μαρκαρισμένες με mA, -DIK ή -(y)AcAK (108) και των αναφορικών προτάσεων των οποίων το ρήμα έχει μαρκαριστεί με τα επιθήματα -DIK ή -(y)AcAK και ένα κτητικό επίθημα (109) (Göksel & Kerslake 2005, 161· Kornfilt 1997, 69· Göçmen et al 1995, 16· Καϊλή, 2015, 76).

- 108) [Maria-*nın* ben-i dinle-me-sin]-i ist-iyor-um.
 [Μαρία-GEN εγώ-AIT ακούω-ME-3EN]-AIT θέλω-ΠΑΡ-1EN
 «Θέλω [να με ακούσει η Μαρία].»

- 109) [Sen-*in* söyle-dik-ler-in]-i hatırl-ıyor-um.
 [εσύ-GEN λέω+DIK-ΠΛ-2EN]-AIT θυμάμαι-ΠΑΡ-1EN
 «Θυμάμαι αυτά που είπες./Θυμάμαι τα λεγόμενά σου.»

Μία ακόμα πολύ διαδεδομένη χρήση της γενικής πτώσης είναι το μαρκάρισμα του υποκειμένου του υπαρκτικού ρήματος *var/yok*. Η δήλωση της γενικής πτώσης είναι υποχρεωτική όταν η φράση δηλώνει κτήση (Göksel & Kerslake 2005, 163· Kornfilt 1997, 185).

- 110) Gül-*ün* araba-sı var.
 Γκιουλ-GEN αυτοκίνητο-3EN υπάρχει
 «Η Γκιουλ έχει αυτοκίνητο.»

Η γενική και η αφαιρετική¹⁵ χρησιμοποιούνται συχνά σε ονοματικές φράσεις για να δείξουν το επιμεριστικό αριθμητικό (*partitive numeral*) και σχηματίζεται ως εξής: (ονοματική φράση + γενική/αφαιρετική) + (ονοματική φράση + προσωπική κατάληξη 3^{ου} ενικού προσώπου) (Göksel & Kerslake 2005, 167· Kornfilt 1997, 236· Göçmen et al 1995, 12). Στην περίπτωση που το επιμεριστικό αριθμητικό αναφέρεται σε συγκεκριμένα πράγματα και μαρκάρεται πάντα με αιτιατική (Enç 1991, 10).

- 111) [Bu elbise-ler-*in/den* hangi-ler-i-n]-i al-acak-sın?
 [αυτό φόρεμα-ΠΛ-ΓΕΝ/ΑΦ ποιος/α-ΠΛ-3ΕΝ]-ΑΙΤ παίρνω-
 ΜΕΛ-2ΕΝ
 «Ποιο από αυτά τα φορέματα θα πάρεις;»

Η δήλωση του επιμεριστικού αριθμητικού σχηματίζεται με τη γενική πτώση και στις περιπτώσεις που υπάρχουν οι παρακάτω κεφαλές (οι οποίες δηλώνουν ποσοστό ή σύνολο¹⁶) (Göksel & Kerslake 2005, 168):

- α) *yarı-sı* (το μισό από)
 β) *büyük kısım-ı/büyük bölüm-ü* (η πλειοψηφία από, τα περισσότερα από)
 γ) *çoğ-u* (τα περισσότερα από)
 δ) *her-si* (όλα από)
 ε) *tüm-ü/bütün-ü* (ολόκληρα, όλα από)
 στ) *her bir-i* (κάθε ένα από)
 ζ) *her* (κάθε) ακολουθούμενο από αριθμητικό επίθημα μαρκαρισμένο με -(s)I.

- 112) *Dolab-ım-da-ki giysi-ler-in büyük kısım-ı...*
 ντουλάπα-1ΕΝ-ΤΟΠ-ΚΙ ρούχο-ΠΛ-ΓΕΝ πλειοψηφία-3ΕΝ
 «τα περισσότερα (από τα) ρούχα στη ντουλάπα μου...»

¹⁵ Ο επιμεριστικός αριθμός μπορεί να εκφραστεί και με τοπική ή δοτική πτώση σε ονοματικές φράσεις με αόριστους προσδιοριστές/αριθμητικά (Nakipoğlu 2009, 1255).

¹⁶ Σε αυτήν την περίπτωση η γενική δεν μπορεί να αντικατασταθεί από την αφαιρετική πτώση (Göksel & Kerslake 2005, 168).

- 113) *Şımf-ın* *yarı-sı* *hastalan-dı.*
τάξη-GEN μισή-3EN αρρωσταίνω-ΠΡΛ.3EN
«Η μισή τάξη αρρώστησε.»

Η Kornfilt (1997, 237) επισημαίνει τον αρνητικό ποσοτικό προσδιοριστή στα τουρκικά (*hiçbir*) ο οποίος συντάσσεται είτε με γενική είτε με αφαιρετική (114):

- 114) *kız-lar-ın/den* *hiçbir-i*
κορίτσι-ΠΛ-GEN/ΑΦ κανένα-3EN
«κανένα από τα κορίτσια»

Η γενική πτώση (ως γενική κτητική) συνδυάζεται με λέξεις που δηλώνουν αριθμητικό, αλλά δεν προσδιορίζουν ανθρώπινες οντότητες όπως *tane/adet* (κομμάτι), *şişe* (μπουκάλι), *bardak* (ποτήρι), *anuç* (χούφτα), *metre* (μέτρο) (119) κτλ. Καθώς και με τις λέξεις *çeşit/tür* (είδος), *tıp* (τύπος) κλπ. Και σε αυτές τις περιπτώσεις με γενική μαρκάρεται η κεφαλή της ονοματικής φράσης (Göksel & Kerslake 2005, 184-185· Kornfilt 1997).

- 115) *Kaşmir-ın* *metre-si* *ne kadar?*
κασμίρι-GEN μέτρο-3EN πόσο?
«Πόσο κοστίζει ανά μέτρο το κασμίρι;»

Η γενική πτώση χρησιμοποιείται επίσης ως ένας εκ των τρόπων δήλωσης του συγκριτικού βαθμού όταν το επίρρημα *daha* (πιο) τροποποιεί την κεφαλή της γενικής κτητικής (120) (Göksel & Kerslake 2005, 177).

- 116) *Bu* *bina-nın* *daha* *özel-i...*
αυτό κτίριο-GEN πιο ξεχωριστό-3EN
«Πιο ξεχωριστό από αυτό το κτίριο...»

Επιπροσθέτως, η γενική (γενική διαιρετική) είναι ένας από τους τρόπους σχηματισμού του υπερθετικού βαθμού σε συνδυασμό με το επίθετο του υπερθετικού βαθμού *en* (ο πιο, η πιο, το πιο). Το *en* προηγείται του επιθέτου, όταν αυτό αποτελεί την κεφαλή της (117-118) (Göksel & Kerslake 2005, 178):

117) Bu araba-*nin en iyi taraf-ı* ...
 αυτό αμάξι-ΓΕΝ πιο καλή πλευρά-3ΕΝ
 «Το καλύτερο πράγμα σε αυτό το αμάξι...»

118) Bu resim-ler-*in en ünlü-sü* ...
 αυτός πίνακας-ΠΛ-ΓΕΝ πιο διάσημος/η/ο-3ΕΝ
 «Ο πιο διάσημος από αυτούς τους πίνακες...»

Επιπλέον η γενική (γενική διαιρετική) χρησιμοποιείται για τη δημιουργία δομών οι οποίες εκφράζουν το μέρος από ένα ποσοστό όπως στο (119) (Göksel & Kerslake 2005, 182).

119) para-mız-*ın yüz-de yetmiş beş-i* ...
 χρήματα-2ΠΛ-ΓΕΝ εκατόν-ΤΟΠ εβδομήντα πέντε-3ΕΝ
 «το εβδομήντα πέντε τις εκατό των χρημάτων μας...»

Η γενική (ως γενική κτητική) χρησιμοποιείται ως ένας ανεπίσημος τρόπος για να δηλωθεί η ημερομηνία μιας εκδήλωσης (120) (Göksel & Kerslake 2005, 198).

120) α) Temmuz'un on beş-i-*nde*
 Ιούλιος-ΓΕΝ δεκαπέντε-3ΕΝ-ΤΟΠ
 «Στις δεκαπέντε Ιουλίου»

β) Temmuz ay-ı-*nin on beş-i-nde*
 Ιούλιος μήνας-ΓΕΝ δεκαπέντε-3ΕΝ-ΤΟΠ
 «Στις δεκαπέντε Ιουλίου»

Το επίθημα *-ki* έχει πολλές λειτουργίες, μια εξ αυτών είναι η δυνατότητα να προστίθεται σε οποιαδήποτε ονομαστική φράση μαρκαρισμένη με γενική και να σχηματίζει κτητική αντωνυμική έκφραση (121) (Göksel & Kerslake 2005, 249· Kornfilt 1997, 131).

- 121) Yeni bir araba al-malı-yım, ben-*im-ki*
 καινούριο ένα αμάξι παίρνω-ΔΕΟΝ-1ΕΝ, εγώ-ΓΕΝ-ΚΙ
 bozul-du.
 χαλάω-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «Πρέπει να αγοράσω καινούριο αμάξι, το δικό μου χάλασε.»

Η αντωνυμία που δηλώνει αμοιβαιότητα (*birbir-*) μαρκάρεται με γενική πτώση μόνο όταν λειτουργεί ως υποκείμενο μιας ονομαστικής πρότασης ή μιας μη παρεμφατικής πρότασης (122). Το ρήμα της εξαρτημένης πρότασης, η οποία περιέχει το *birbir-* ως υποκείμενο, μαρκάρεται με τις προσωπικές καταλήξεις 3^{ου} προσώπου (Göksel & Kerslake 2005, 239· Kornfilt 1997, 159).

- 122) (Biz) [*birbir-imiz-in sev-diğ-i*] yemek-ler-i
 (εμείς) [μεταξύ-1ΠΛ-ΓΕΝ αρέσω-DIK+3ΕΝ] φαγητό-ΠΛ-ΑΙΤ
 sev-mi-yor-uz.
 αρέσω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-1ΠΛ
 «Δε μας αρέσουν τα ίδια φαγητά.»

Οι μεταθέσεις *gibi* (σαν) (123), *için* (για) και *kadar* (τόσο... όσο) (124) συμπληρώνονται από προσωπικές αντωνυμίες οι οποίες μαρκάρονται με γενική πτώση, ενώ η ερωτηματική λέξη *kim* (ποιος-α-ο) μαρκάρεται συχνά με γενική πτώση και με τη μετάθεση *-(y)la/ile* (με, μαζί με) (125) (Göksel & Kerslake 2005, 215-217· Kornfilt 1997, 217· Lewis 2000, 85· Göçmen et al. 1995, 22).

- 123) Ayşe sen-*in gibi çok şikayet ed-iyor.*
 Αϊσέ εσύ-ΓΕΝ σαν πολύ παραπονιέμαι-ΠΑΡ.3ΕΝ
 «Η Αϊσέ παραπονιέται πολύ όπως εσύ.»

- 124) Sen-*in* kadar güzel bir kadın tanı-mı-yor-um.
 εσύ-ΓΕΝ τόσο όμορφη μια γυναίκα γνωρίζω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-1ΕΝ
 «Δεν γνωρίζω μια τόσο όμορφη γυναίκα όσο εσύ.»
- 125) Ahmet kim-*in-le* gel-di?
 Αχμέτ ποιος/α-ΓΕΝ-(y)ΙΑ έρχομαι-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «Με ποιον/α ήρθε ο Αχμέτ;»

Η γενική με τη μορφή της γενικής κτητικής συνδυάζεται με πολλές δευτερεύουσες μεταθέσεις (*fake postpositions*), δηλαδή μεταθέσεις οι οποίες προκύπτουν από ουσιαστικά όπως τα ακόλουθα: *ıç* (μέσα), *alt* (κάτω), *üstü/üzeri* (πάνω), *ön* (μπροστά), *ara* (ανάμεσα), *yanı* (δίπλα) (126), *arka* (πίσω) (127)¹⁷ κ.ά. Το ουσιαστικό που συμπληρώνει τις μεταθέσεις μαρκάρεται με γενική, ενώ οι μεταθέσεις μαρκάρονται με τις προσωπικές καταλήξεις και κάποια εκ των πτώσεων ανάλογα με το ρήμα από το οποίο εξαρτώνται (Göksel & Kerslake 2005, 222· Kornfilt 1997, 101· Göçmen et al 1995, 23).

- 126) Ben-*im* yanı-m-a gel.
 εγώ-ΓΕΝ δίπλα-1ΕΝ-ΔΟΤ έρχομαι-ΠΡΟΣΤ.2ΕΝ
 «Έλα κάτσε δίπλα μου.»
- 127) Televizyon-*un* arka-sı-nda ne var?
 τηλεόραση-ΓΕΝ πίσω-3ΕΝ-ΤΟΠ τι υπάρχει;
 «Τι υπάρχει πίσω από την τηλεόραση;»

Επιπλέον οι μεταθέσεις *hakkında* (σχετικά) και *sayesinde* (χάρης σε) συμπληρώνονται με γενική πτώση (128) ενώ οι *aracılığıyla/vasıtasıyla* (μέσω) συμπληρώνονται με γενική εάν το επιθυμεί ο ομιλητής (129). Οι άνωθεν μεταθέσεις συνήθως εντοπίζονται

¹⁷Οι Göçmen, Şehitoğlu & Bozşahin (1995, 22) χαρακτηρίζουν τα συγκεκριμένα ουσιαστικά ως ψευδώς μεταθέσεις (*fake postpositions*) και σημειώνουν ότι μπορούν μαρκαριστούν με οποιαδήποτε πτώση ή προσωπικό επίθημα.

στο τρίτο ενικό πρόσωπο (Kornfilt 1997, 101· Göksel & Kerslake 2005, 226· Göçmen et al 1995, 24).

- 128) Sen-*in* sayende iyi not al-dı-m.
εσύ-GEN χάρις σε καλό βαθμό παίρνω-ΠΑΡΛ-1EN
«Χάρις σε εσένα πήρα καλό βαθμό.»
- 129) Meltem-(*in*) aracılığıyla bu iş-i bul-du-m.
Μελτέμ(-GEN) μέσω αυτή δουλειά-ΑΙΤ βρίσκω-ΠΑΡΛ-1EN
«Βρήκα αυτή τη δουλειά μέσω της Μελτέμ.»

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και με παραδείγματα οι μεταθέσεις και οι δευτερεύουσες μεταθέσεις οι οποίες συμπληρώνονται ή συντάσσονται με γενική πτώση:

Πίνακας 22: Μεταθέσεις που συντάσσονται με γενική πτώση

	Μεταθέσεις	Σημασία	Παράδειγμα	Σημασία παραδείγματος
Συμπλήρωμα σε γενική (όταν πρόκειται για συγκεκριμένο συμπλήρωμα) [Ως γενική κτητική]	ıç	μέσα	Bu kutu- <i>nun</i> ıç- <i>i</i> -nde takılarım var.	«Μέσα σε αυτό το κουτί έχω τα κοσμήματά μου.»
	dahil	μέσα/ εντός	Lütfen belirlenen sınırlar- <i>ın</i> dahil- <i>i</i> -nde kalmaya dikkat edin.	«Παρακαλώ βεβαιωθείτε ότι παραμένετε εντός των καθορισμένων ορίων»
	arka/art	πίσω	Televizyon- <i>un</i> arka- <i>si</i> -nda/ard- <i>i</i> -nda ne var?	«Τι υπάρχει πίσω από την τηλεόραση;»
	alt	κάτω	Bina- <i>nın</i> alt- <i>i</i> -nda bir market var.	«Υπάρχει ένα κατάστημα κάτω από το κτίριο.»
	üst/ üzeri	πάνω	Halı- <i>nın</i> üst- <i>ü</i> -nde/üzer- <i>i</i> -nde kırmızı bir leke var.	«Πάνω στο χαλί υπάρχει ένας κόκκινος λεκές.»
	ön	μπροστά	Sen- <i>in</i> ön- <i>ü</i> -n-de uzun bir yol var.	«Μπροστά υπάρχει ένας μεγάλος δρόμος.» ή μεταφορικά «Έχετε πολύ δρόμο να διανύσετε.»
	ara	ανάμεσα	İkimiz- <i>in</i> ara- <i>si</i> -nda güzel bir ilişki var.	«Έχουμε μια καλή σχέση.»
	yan	δίπλα	Abla ben- <i>im</i> yan- <i>ım</i> -a gel.	«Έλα κάτσε δίπλα μου (μεγαλύτερη) αδερφή.»
	etraf/ çevre	γύρω	Tavşan ağac- <i>ın</i> etraf- <i>i</i> -ndan/çevre- <i>si</i> -nde geçiyor sonra tekrar deliğine giriyor.	«Ο λαγός περπατά γύρω από το δέντρο και μετά μπαίνει ξανά στην τρύπα του.»
	karşı	απέναντι	Ev- <i>im</i> - <i>in</i> karşı- <i>si</i> -nda bir eczane var.	«Απέναντι από το σπίτι μου υπάρχει ένα φαρμακείο.»
	orta	ανάμεσα, μέση	Cadde- <i>nin</i> orta- <i>si</i> -nda arabasını bırakmış.	«Άφησε το αμάξι της/του στη μέση του δρόμου.»
peş	πίσω	FBI- <i>'in</i> peş- <i>i</i> -nde olsaydım çoktan ölü olurdum.	«Αν κυνηγούσα το FBI θα ήμουν ήδη νεκρός/ή»	
Με προσωπική/ δεικτική αντωνυμία σε	gibi	σαν	Ayşe de sen- <i>in</i> gibi çok şikayet ediyor.	«Και η Αϊσέ παραπονιέται πολύ όπως εσύ.»
	için	για	O- <i>nun</i> için geldim.	«Ηρθα γι' αυτό.»

γενική ως συμπλήρωμα	kadar	τόσο..... όσο	Sen- <i>in kadar</i> güzel bir kadın tanımiyorum.	«Δεν γνωρίζω μια τόσο όμορφη γυναίκα όσο εσύ.»
Ερωτηματική λέξη kim & Μετάθεση - (y)IA/ile	kim	ποιος-α-ο	Ahmet kim- <i>in-le</i> geldi?	«Με ποιον ήρθε ο Αχμέτ;»
	-(y)IA/ile	με/μαζί με		
Με προσωπική/ δεικτική αντωνυμία σε γενική ως συμπλήρωμα [Ως γενική κτητική]	hakkında	σχετικά	Bu çocuğ(- <i>un</i>) hakkında ne düşünüyorsun?	«Τι σκέφτεσαι σχετικά με αυτό το παιδί;»
	sayesinde	χάρης σε	Sen- <i>in sayende</i> iyi not aldım.	«Χάρης σε 'σένα πήρα καλό βαθμό.»
	tarafından	από (ποιητικό αίτιο)	Bu kitap siz- <i>in</i> tarafınızdan okunuyor.	«Αυτό το βιβλίο διαβάστηκε από εσάς»
	yüzünden	εξαιτίας	Sen- <i>in yüzünden</i> sınavları geçemedim.	«Εξαιτίας σου δεν μπόρεσα να πέρασω τις εξετάσεις.»
	uğruna	για χάρη	Sen- <i>in uğruna</i> futbol oynamayı bıraktım.	«Για χάρη σου σταμάτησα να παίζω ποδόσφαιρο.»
	yerinde /yerine	στη θέση	Sen- <i>in yerinde</i> olsam evet derdim. Sen- <i>in yerine</i> konsere ben gitmek isterdim	«Αν ήμουν στη θέση σου θα έλεγα ναι.» «Θα ήθελα να πάω στη συναυλία στη θέση σου (δλδ: να πάω εγώ αντί για εσένα).»
	aracılığ-ı-yla/vasıtasıyla	μέσω	Meltem(<i>'in</i>) aracılığıyla/ vasıtasıyla bu işi buldum.	«Βρήκα αυτή τη δουλειά μέσω της Μελτέμ.»

3.2.4. Η δοτική πτώση

Μορφή

Το επίθημα της δοτικής πτώσης είναι το $-(y)A$ κι ακολουθεί τον κανόνα της Μεγάλης Φωνηεντικής Αρμονίας (Kornfilt 1997, 212· Lewis 2000, 34· Göçmen et al 1995, 4· Göksel & Kerslake 2005, 67· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 31). Ακολουθεί πίνακας με τη μορφή των ουσιαστικών στη δοτική πτώση:

Πίνακας 23: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στη δοτική πτώση

Επίθημα δοτικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε δοτική πτώση	Επίθημα Πληθυντικού	Επίθημα δοτικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε δοτική πτώση
-(y)A	ağaç «το δέντρο» sınıf «η τάξη»	ağac-a «προς στο δέντρο» sınıf-a «προς στην τάξη»	-lar	-(y)A	ağac-lar «τα δέντρα» sınıf-lar «οι τάξεις»	ağac-lar-a «προς στα δέντρα» sınıf-lar-a «προς στις τάξεις»
	ev «το σπίτι» kedi «η γάτα»	ev-e «προς στο σπίτι» kedi-ye «προς στη γάτα»			ev-ler «τα σπίτια» kedi-ler «οι γάτες»	ev-ler-e «προς στα σπίτια» kedi-ler-e «προς στις γάτες»
	yol «ο δρόμος» okul «το σχολείο»	yol-a «προς στον δρόμο» okul-a «προς στο σχολείο»			yol-lar «οι δρόμοι» okul-lar «τα σχολεία»	yol-lar-a «προς στους δρόμους» okul-lar-a «προς στα σχολεία»
	köy «το χωριό» müdür «ο διευθυντής»	köy-e «προς στο χωριό» müdür-e «προς στον διευθυντή»			köy-ler «τα χωριά» müdür-ler «οι διευθυντές»	köy-ler-e «προς στα χωριά» müdür-ler-e «προς στους διευθυντές»

Λειτουργίες

Η δοτική πτώση λειτουργεί άλλοτε ως επιρρηματικός προσδιορισμός και άλλοτε ως συμπλήρωμα σε κάποια ρήματα, σε διάφορες μεταθέσεις και σε μερικά επίθετα (Göksel & Kerslake 2005, 157-158· Kornfilt 1997· Lewis 2000, 34· Göçmen et al 1995).

Ως επιρρηματικός προσδιορισμός γνωστοποιεί τον/την παραλήπτη/τρια ή τον/την δικαιούχο μιας ενέργειας (130), τον προορισμό ή τον στόχο μιας πράξης (131), την τιμή με την οποία κάτι πουλήθηκε ή είναι προς πώληση (132) και τον σκοπό συνήθως σε προτάσεις με -mAk (133) (Göksel & Kerslake 2005, 157· Lewis 2000, 36-37· Kornfilt 1997).

- 130) Çocuk-lar-a yardım et.
παιδί-ΠΛ-ΔΟΤ βοηθάω-ΠΡΟΣΤ.2ΕΝ
«Βοήθησε τα παιδιά.»
- 131) Lyon-’a git-ti-m.
Λυών-ΔΟΤ πηγαίνω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Πήγα στη Λυών.»
- 132) On avro-ya al-di-m.
δέκα ευρώ-ΔΟΤ αγοράζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Το αγόρασα δέκα ευρώ.»
- 133) [Konus-ma-y]-a gel-di-m.
[μιλάω-ΜΑΚ]-ΔΟΤ έρχομαι-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Ηρθα για να μιλήσουμε.»

Η δοτική πτώση λειτουργεί ως συμπλήρωμα μερικών ρημάτων ψυχικού πάθους όπως των *sevin-* (χαίρομαι), *üzül-* (στενοχωριέμαι), *kız-* (θυμώνω), *can-ı sıkıl-* (βαριέμαι) κ.ά. (134) και κάποιων άλλων συγκεκριμένων ρημάτων όπως των *benze-* (μοιάζω), *uy-* (συμμορφώνομαι), *inan-* (πιστεύω), *güven-* (εμπιστεύομαι) κ.ά. (135). Ακόμα, συχνά μαρκάρεται με δοτική το έμμεσο αντικείμενο δίπτωτων ρημάτων (136) (Göksel & Kerslake 2005, 157· Kornfilt 1997· Lewis 2000, 35-36· Göçmen et al 1995, 5).

- 134) [Meltem-in ara-diğ-ı-n]-a sevin-di-k.
 [Μελτέμ-ΓΕΝ τηλεφωνώ-DIK-3ΕΝ]-ΔΟΤ χαίρομαι-ΠΡΛ-2ΠΛ
 «Χαρήκαμε που τηλεφώνησε η Μελτέμ.»
- 135) San-a benz-iyor.
 εσύ-ΔΟΤ μοιάζει-ΠΑΡ.3ΕΝ
 «Σου μοιάζει.»
- 136) Ban-a bir hediye ver-di.
 εγώ-ΔΟΤ ένα δώρο δίνω-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «Μου έδωσε ένα δώρο.»

Επιπλέον, με δοτική μαρκάρεται το άτομο στο οποίο κάποιος/α αναθέτει μια δουλειά (*causee*) στις μεταβιβαστικές δομές μεταβατικών ρημάτων (Göksel & Kerslake 2005, 158· Kornfilt 1997, 331).

- 137) Meltem anne-si-ne yemek yap-tır-di.
 Μελτέμ μαμά-3ΕΝ-ΔΟΤ φαγητό κάνω-METAB-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «Η Μελτέμ έβαλε τη μαμά της να μαγειρέψει.»

Επιπροσθέτως, η ευεργετική εκτός από τις δομές *ονομαστική και için* (π.χ. Meltem için) και *γενική και için* (π.χ. senin için) εκφράζεται και με δοτική πτώση (Kornfilt 1997, 226) όπως στο παράδειγμα (138).

- 138) Bu hediye-yi Meltem-’e al-dı-m.
 αυτό δώρο-AIT Μελτέμ-ΔΟΤ αγοράζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
 «Αυτό το δώρο το αγόρασα για τη Μελτέμ.»

Τέλος, η δοτική πτώση συμπληρώνει συγκεκριμένες μεταθέσεις και κάποια επίθετα τα οποία έχουν ταξινομηθεί στον παρακάτω πίνακα (Göksel & Kerslake 2005, 217-218· Kornfilt 1997, 424· Lewis 2000, 87-88· Göçmen et al 1995, 22):

Πίνακας 24: Μεταθέσεις και επίθετα που συντάσσονται με δοτική πτώση

	Μεταθέσεις & Επίθετα	Σημασία	Παράδειγμα	Σημασία παραδείγματος
Μεταθέσεις	göre	σύμφωνα με	San- <i>a göre</i> ne yapmalıyım?	«Κατά τη γνώμη σου τι πρέπει να κάνω;»
	nazaran/ göre	σε σύγκριση με	Kaşar- <i>a nazaran/göre</i> beyaz peyniri daha çok severim.	«Σε σύγκριση με το κασέρι μου αρέσει περισσότερο η φέτα.»
	doğru	προς	Şehr- <i>e doğru</i> yürüdük.	«Περπατήσαμε προς στην πόλη.»
	karşı	εναντίον	Neden ban- <i>a karşı</i> olduğunu anlamıyorum.	«Δεν καταλαβαίνω γιατί είσαι εναντίον μου.»
	dair	αφορά	Dilbilim- <i>e dair</i> bir seminere gideceğiz.	«Θα πάμε σε ένα σεμινάριο το οποίο αφορά τη γλωσσολογία.»
	kadar, dek, değin	όσο, καθόσον, μέχρι	Bugün- <i>e kadar/dek/değin</i> hiç şikayet etmedi.	«Μέχρι σήμερα δεν παραπονέθηκε καθόλου.»
	rağmen	παρά	Kötü hava- <i>ya rağmen</i> seyahat etmek zorundayız.	«Παρά την κακοκαιρία είμαστε υποχρεωμένοι να ταξιδέψουμε.»
	nispeten	ανάλογα με	Eski arabam- <i>a nispeten</i> bu daha az yakıyor.	«Αναλογικά/σε σύγκριση με το παλιό μου αυτοκίνητο, αυτό καίει λιγότερο.»
Επίθετα	yakın	κοντινός/η/ο	Metro- <i>ya yakın</i> bir ev arıyorum.	«Ψάχνω ένα σπίτι κοντά στο μετρό.»
	uygun	κατάλληλος/η/ο	Sınav konuları- <i>na uygun</i> kitap aldım.	«Αγόρασα ένα βιβλίο κατάλληλο για τα θέματα των εξετάσεων.»
	ait	ανήκων/ουσα/ον	Moda hangi ilçe- <i>ye aittir</i> ?	«Το Μόδι σε ποια περιοχή ανήκει;»
	mukabil	ενάντιος/α/ο	Her iyi haber- <i>e mukabil</i> kötü bir haber vardır.	«Για κάθε καλή είδηση υπάρχει και μία κακιά.»
	aykırı κ.ά.	αντίθετος/η/ο ενάντιος/α/ο	Demokrasi- <i>ye aykırı</i> olan nedir?	«Τί είναι ενάντιο στη δημοκρατία;»

3.2.5. Η τοπική πτώση

Μορφή

Το επίθημα της τοπικής πτώσης είναι το –DA κι ακολουθεί τον κανόνα της Μεγάλης Φωνηεντικής Αρμονίας (Kornfilt 1997, 212· Lewis 2000, 34· Göçmen et al 1995, 4· Göksel & Kerslake 2005, 67· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 31).

Ακολουθεί πίνακας με τη μορφή των ουσιαστικών στην τοπική πτώση:

Πίνακας 25: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην τοπική πτώση

Επίθημα τοπικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε τοπική πτώση	Επίθημα Πληθυντικού	Επίθημα τοπικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε τοπική πτώση
-DA	ağac «το δέντρο» sınıf «η τάξη»	ağac-ta «στο δέντρο» sınıf-ta «στην τάξη»	-lar	-DA	ağac-lar «τα δέντρα» sınıf-lar «οι τάξεις»	ağac-lar-da «στα δέντρα» sınıf-lar-da «στις τάξεις»
	ev «το σπίτι» kedi «η γάτα»	ev-de «στο σπίτι» kedi-de «στη γάτα»			ev-ler «τα σπίτια» kedi-ler «οι γάτες»	ev-ler-de «στα σπίτια» kedi-ler-de «στις γάτες»
	yol «ο δρόμος» okul «το σχολείο»	yol-da «στον δρόμο» okul-da «στο σχολείο»			yol-lar «οι δρόμοι» okul-lar «τα σχολεία»	yol-lar-da «στους δρόμους» okul-lar-da «στα σχολεία»
	köy «το χωριό» müdür «ο διευθυντής»	köy-de «στο χωριό» müdür-de «στον διευθυντή»			köy-ler «τα χωριά» müdür-ler «οι διευθυντές»	köy-ler-de «στα χωριά» müdür-ler-de «στους διευθυντές»

Λειτουργίες

Η τοπική πτώση χρησιμοποιείται κυρίως ως επίρρημα που περιγράφει τη χωρική τοποθεσία (139) (Kornfilt 1997, 76· Göksel & Kerslake 2005, 159· Lewis 2000, 37· Göçmen et al 1995, 5). Επιπλέον πολλές φορές χρησιμοποιείται για να δηλώσει χρονικό προσδιορισμό (140-144) (Kornfilt 1997, 259-260). (Kornfilt 1997, 259-260).

- 139) *ev-de*
σπίτι-ΤΟΠ
«στο σπίτι.»
- 140) *On büyük-ta* *uyu-du-m.*¹⁸
δέκα μισό-ΤΟΠ κοιμάμαι-ΠΑΡΛ1-1ΕΝ
«Κοιμήθηκα στις δέκα και μισή.»
- 141) *Ocak-ta*
Ιανουάριος-ΤΟΠ
«τον Ιανουάριο»
- 142) α) *bin dokuz yüz doksan iki-de*
χίλια εννιακόσια ενενήντα δύο-ΤΟΠ
«το χίλια εννιακόσια ενενήντα δύο»
- β) *1992 yıl-ın-da*
1992 χρόνος-3ΕΝ-ΤΟΠ
«τη χρονιά 1992»
- 143) *Paskalya-'da nere-ye gid-ecek-sin?*
Πάσχα-ΤΟΠ που-ΔΟΤ πηγαίνω-ΜΕΛ-2ΕΝ
«Πού θα πας το Πάσχα;»
- 144) *İlkbahar-da köy-e gid-eceğ-im.*
άνοιξη-ΤΟΠ χωριό-ΔΟΤ πηγαίνω-ΜΕΛ-1ΕΝ
«Την άνοιξη θα πάω στο χωριό.»

¹⁸ Η τοπική πτώση εκφράζει την ώρα όταν ο δείκτης δείχνει ακριβώς ή και μισή. Όταν ο δείκτης δείχνει «παρά» ή «και» χρησιμοποιείται η δοτική και η αιτιατική πτώση αντίστοιχα (Kornfilt 1997, 76).

Με εκφράσεις μαρκαρισμένες με τοπική πτώση εκφράζεται στα τουρκικά η ηλικία (145), το σχήμα (146), το μέγεθος, το χρώμα (147) η έκταση σε συνδυασμό με το επίθημα *-lik* (148) και κάποιες φορές ο τρόπος (149) (Lewis 2000, 37· Göksel & Kerslake 2005, 159· Kornfilt 1997, 233-239).

- 145) *yirmi yas-in-da*
είκοσι ηλικία-3EN-ΤΟΠ
«είκοσι χρονών»
- 146) *kare sekil-in-de*
τετράγωνο σχήμα-3EN-ΤΟΠ
«τετράγωνο/τετράγωνο σχήμα/τετράγωνου σχήματος»
- 147) *kirimizi reng-in-de*
κόκκινο χρώμα-3EN-ΤΟΠ
«κόκκινο/κόκκινο χρώμα/κόκκινου χρώματος»
- 148) *üç metre yüksek-liğ-in-de bir merdiven*
τρία μέτρα ύψος-LIK-3EN-ΤΟΠ μια σκάλα
«μια σκάλα τριών μέτρων»
- 149) *Meltem haber-ler-i mutlu bir şekil-de anlat-tı.*
Μελτέμ νέο-ΠΛ-ΑΙΤ χαρούμενος ένας τρόπος-ΤΟΠ λέω-ΠΡΛ.3EN
«Η Μελτέμ μας είπε τα νέα με ένα χαρούμενο τρόπο/ύφος.»

Η τοπική πτώση χρησιμοποιείται για τη δήλωση των συμπληρωμάτων ενός περιορισμένου αριθμού ρημάτων όπως των *karar kil-* (αποφασίζω) και *ısrar et-* (επιμένω) (150), (Göksel & Kerslake 2005, 158).

- 150) *[Biz-im-le gel-mek]-te ısrar et-ti.*
[εμείς-ΓΕΝ-LA έρχομαι-ΜΑΚ]-ΤΟΠ επιμένω-ΠΡΛ.3EN
«Επέμεινε να έρθει μαζί μας.»

Επιπλέον, με τοπική πτώση μαρκάρεται το συστατικό που μας δείχνει τον τόπο σε μια πρόταση με το υπαρκτικό *var/yok* (υπάρχει/δεν υπάρχει) (Göksel & Kerslake 2005, 159· Lewis 2000, 37).

- 151) Bahçe-*de* çiçek-*ler* var/*yok*.
κήπος-ΤΟΠ λουλούδι-ΠΛ υπάρχει/δεν υπάρχει
«Στον κήπο υπάρχουν/δεν υπάρχουν λουλούδια.»

Η τοπική πτώση λειτουργεί συχνά ως επιρρηματικό συμπλήρωμα του τόπου σε συνδετικές δομές (152-154) (Kornfilt 1997, 84).

- 152) Ev-*de-yiz*.
σπίτι-ΤΟΠ-2ΠΛ
«Είμαστε στο σπίτι.»

- 153) Bar-*da* değil-*iz* şimdi.
μπαρ-ΤΟΠ ΑΡΝ-2ΠΛ τώρα
«Δεν είμαστε στο μπαρ τώρα.»

- 154) Bira-*m-ı* iç-*mek-te-di-m*.
μπύρα-1ΕΝ-ΑΙΤ πίνω-ΜΑΚ-ΤΟΠ-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Έπινα την μπύρα μου./Ήμουν στην διαδικασία πόσης της μπύρας μου.»

Στην τουρκική γλώσσα αρκετά επιρρήματα προέρχονται είτε από ρήματα είτε από επίθετα. Στην πρώτη περίπτωση στο ρήμα προστίθενται τα επίθημα (-*y*)*An*, το επίθημα πληθυντικού αριθμού -*lar* (στις περισσότερες περιπτώσεις) και το επίθημα της τοπικής πτώσης (155). Στη δεύτερη περίπτωση τα επίθετα συνοδεύονται από τα μορφήματα *suret* (σχήμα) ή *hal* (κατάσταση) τα οποία έχουν μαρκαριστεί με το επίθημα της τοπικής πτώσης (156 α-β) (Kornfilt 1997, 464-465).

- 155) geç-en-ler-de
περνάω-ΕΝ-ΠΛ-ΤΟΠ
«τελευταία»
- 156) α) iyi hal-de
καλός-η-ο κατάσταση-ΤΟΠ
«καλά, καλώς»
- β) ağır suret-te
βαρύς-ια-ύσχημα-ΤΟΠ
«βαριά, βαρέως»

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι τα παρακάτω ουσιαστικά (Πίνακας 27) τα οποία λειτουργούν ως μεταθέσεις σχηματίζονται με την προσθήκη των προσωπικών καταλήξεων και της τοπικής πτώσης και συμπληρώνονται συνήθως από ονομαστική ή γενική (Göçmen et al 1995, 24).

Πίνακας 26: Μεταθέσεις που σχηματίζονται με τοπική πτώση

Μεταθέσεις	Σημασία	Παραδείγματα	Σημασία Παραδειγμάτων
<i>hakkında</i>	σχετικά με	Bu çocuğ(-un) hakkında ne düşünüyorsunuz?	«Τι σκέφτεσαι σχετικά με αυτό το παιδί;»
<i>sayesinde</i>	χάρης σε	Senin sayesinde iyi not aldım.	«Χάρης σε εσένα πήρα καλό βαθμό.»
<i>sırasında/ esnasında</i>	κατά τη διάρκεια	Deprem sırasında/ esnasında örnek davranışım vardı.	«Είχα υποδειγματική συμπεριφορά κατά τη διάρκεια του σεισμού.»
<i>zarfında</i>	στα πλαίσια, μέσα σε, κατά τη διάρκεια	Bu süre zarfında bir anlaşma yapacağız.	«Κατά τη διάρκεια αυτής τη περιόδου θα κάνουμε μια συμφωνία.»
<i>uğrunda</i>	για χάρη του/της	Senin uğruna futbol oynamayı bıraktım.	«Για χάρη σου σταμάτησα να παίζω ποδόσφαιρο.»
<i>yerinde</i>	στη θέση	Senin yerinde olsam evet derdim.	«Στη θέση σου θα έλεγα ναι.»/ «Αν ήμουν στη θέση σου θα έλεγα ναι.»

3.2.6. Η αφαιρετική πτώση

Μορφή

Το επίθημα της αφαιρετικής πτώσης είναι το -DAn κι ακολουθεί τον κανόνα της Μεγάλης Φωνηεντικής Αρμονίας (Kornfilt 1997, 212· Lewis 2000, 34· Göçmen et al 1995, 4· Göksel & Kerslake 2005, 67· Δαφνοπατίδης & Σανλίογλου 2011, 31).

Ακολουθεί πίνακας με τη μορφή των ουσιαστικών στην αφαιρετική πτώση:

Πίνακας 27: Η μορφή των ουσιαστικών της τουρκικής στην αφαιρετική πτώση

Επίθημα αφαιρετικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε αφαιρετική πτώση	Επίθημα Πληθυντικού	Επίθημα αφαιρετικής πτώσης	Ουσιαστικά σε ονοματική πτώση	Ουσιαστικά σε αφαιρετική πτώση
-DAn	ağaç «το δέντρο» sınıf «η τάξη»	ağac-tan «από το δέντρο» sınıf-tan «από την τάξη»	-lar	-DAn	ağaç-lar «τα δέντρα» sınıf-lar «οι τάξεις»	ağaç-lar-dan «από τα δέντρα» sınıf-lar-dan «από τις τάξεις»
	ev «το σπίτι» kedi «η γάτα»	ev-den «από το σπίτι» kedi-den «από τη γάτα»			ev-ler «τα σπίτια» kedi-ler «οι γάτες»	ev-ler-den «από τα σπίτια» kedi-ler-den «από τις γάτες»
	yol «ο δρόμος» okul «το σχολείο»	yol-dan «από τον δρόμο» okul-dan «από το σχολείο»			yol-lar «οι δρόμοι» okul-lar «τα σχολεία»	yol-lar-dan «από τους δρόμους» okul-lar-dan «από τα σχολεία»
	köy «το χωριό» müdür «ο διευθυντής»	köy-den «από το χωριό» müdür-den «από τον διευθυντή»			köy-ler «τα χωριά» müdür-ler «οι διευθυντές»	köy-ler-den «από τα χωριά» müdür-ler-den «από τους διευθυντές»

Λειτουργίες

Η αφαιρετική πτώση λειτουργεί συχνά ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει την αναχώρηση, τον (δια)χωρισμό, την πηγή ή την αιτία (157) (Göksel & Kerslake 2005, 159· Lewis 2000, 37-38· Kornfilt 1997, 234).¹⁹

- 157) Uyku-*dan* ön-*üm-ü* gör-e-me-di-m.
νύστα-ΑΦ μπροστά-1ΕΝ-ΑΙΤ βλέπω-ΔΥΝ-ΑΡΝ-ΠΡΛ-1ΕΝ
«Δεν έβλεπα μπροστά μου από τη νύστα.»

Με αφαιρετική πτώση μαρκάρονται τα αντικείμενα κάποιων συγκεκριμένων ρημάτων όπως των *geç-* (περνάω) (158) και *gir-* (εισέρχομαι). Συνήθως η αφαιρετική εκφράζει ένα διάστημα ή ένα μέρος μέσω του οποίου κάποιος/α ή κάτι ταξιδεύει (Kornfilt 1997, 234· Lewis 2000, 37-38).

- 158) Gel-*irken* *süpermarket-ten* geç-ti-niz mi?
έρχομαι-ΓΕΡ σουπερμάρκετ-ΑΦ περνάω-ΠΡΛ-2ΠΛ ΕΡ?
«Ερχόμενοι/ες περάσατε από το σουπερμάρκετ;»

Με αφαιρετική μαρκάρονται τα συμπληρώματα των περισσότερων ρημάτων ψυχικού πάθους όπως των *kork-* (φοβάμαι) (159), *nefret et-* (μισώ), *hoşlan-* (αρέσω) κ.ά. και κάποιων άλλων ρημάτων όπως των *vazgeç-* (παραιτούμαι) (160), *faydalan-/yararlan-* (επωφελούμαι), *oluş-* (αποτελούμαι από) κ.ά. (Göksel & Kerslake 2005, 159· Lewis 2000, 38).

- 159) Köpek-*ten* mi kork-uyor-sun?
σκύλος-ΑΦ ΕΡ φοβάμαι-ΠΑΡ-2ΕΝ ?
«Τον σκύλο φοβάσαι;»

¹⁹ Η αιτία εκφράζεται με τη μετάθεση *dolay* συμπληρωμένη με αφαιρετική πτώση ή με την μετάθεση *yüzün-den* (Kornfilt 1997, 234).

- 160) Hayat-*tan* birçok kez vazgeç-tim.
 ζωή-ΑΦ πολλές φορές παραιτούμαι-ΠΡΛ-1ΕΝ
 «Παραιτήθηκα πολλές φορές από τη ζωή.»

Σε ονοματικές φράσεις η αφαιρετική αποτελεί τροποποιητή που εκφράζει το υλικό από το οποίο κάτι είναι φτιαγμένο (161), το επιμεριστικό αριθμητικό (162) και την πηγή από όπου προήλθε κάτι (163) (Göksel & Kerslake 2005, 160· Lewis 2000, 37-38· Kornfilt 1997, 226-237).

- 161) Küpe-ler-im alt-ın-dan yap-ıl-dı.
 σκουλαρίκι-ΠΛ-1ΕΝ χρυσός-3ΕΝ-ΑΦ είναι φτιαγμένο-ΠΡΛ.1ΕΝ
 «Τα σκουλαρίκια μου είναι φτιαγμένα από χρυσό.»

- 162) Sınıf arkadaş-lar-ım-dan iki-si kavga ed-iyor.
 συμμαθητής/τρια -ΠΛ-1ΕΝ-ΑΦ δύο-3ΕΝ τσακώνομαι-ΠΑΡ.3ΕΝ
 «Δύο από τους/τις συμμαθητές/τριές μου τσακώνονται.»

- 163) Bu elbise-yi Mango-'dan al-dı-m.
 αυτό φόρεμα-ΑΙΤ Μάνγκο-ΑΦ αγοράζω-ΠΡΛ-1ΕΝ
 «Αγόρασα αυτό το φόρεμα από το Μάνγκο.»

Επιπλέον, με αφαιρετική μαρκάρεται ο δεύτερος όρος της σύγκρισης (Göksel & Kerslake 2005, 160· Lewis 2000, 37-38· Kornfilt 1997, 221, 434).

- 164) Pilav-ı makarna-dan daha çok sev-er-im.
 πιάφι-ΑΙΤ μακαρόνια-ΑΦ πιο πολύ αγαπώ-ΘΑΜ-1ΕΝ
 «Μου αρέσει πιο πολύ το πιάφι/ρύζι από τα μακαρόνια.»

- 165) Meltem (herkes-ten) daha hızlı koş-tu.
 Μελτέμ (όλοι-ΑΦ) πιο γρήγορα τρέχω-ΠΡΛ.3ΕΝ
 «Η Μελτέμ έτρεξε πιο γρήγορα από όλους.»

Τέλος, η αφαιρετική πτώση λειτουργεί ως συμπλήρωμα σε ορισμένες μεταθέσεις και σε κάποια επίθετα. Τέλος κάποιοι μη παρεμφατικοί ρηματικοί τύποι (ρήμα + *mAdAn önce/ dIktAn sonra*) μαρκάρονται με αφαιρετική σχηματίζοντας μεταθέσεις (Gök-sel & Kerslake 2005, 218-220· Kornfilt 1997, 425· Göçmen et al 1995, 22).

Παρουσιάζονται συγκεντρωτικά παρακάτω όλες οι μεταθέσεις, τα επίθετα και τα υπόλοιπα μορφήματα τα οποία συντάσσονται με αφαιρετική:

Πίνακας 28: Μεταθέσεις και επίθετα που συντάσσονται με αφαιρετική πτώση

	Μεταθέσεις & επίθετα	Σημασία	Παράδειγμα	Σημασία παραδείγματος
Μεταθέσεις που συμπληρώνονται με αφαιρετική	önce, evvel	πριν	İş-ten önce/evvel postaneden Fgececeğim.	«Πριν τη δουλειά θα περάσω από το ταχυδρομείο.»
	sonra	μετά	Sinema-dan sonra eve gideceğiz.	«Μετά το σινεμά θα πάμε σπίτι.»
	başka	εκτός	Sen-den başka kimseye güvenmiyorum.	«Εκτός από εσένα δεν εμπιστεύομαι κανέναν.»
	dolayı, ötürü	εξαιτίας	Geçmişin-den dolayı/ ötürü, kimse onu dinlemeyecek.	«Εξαιτίας του παρελθόντος του κανείς δεν θα τον ακούσει.»
	beri	από	Yirmi yaşım-dan beri flüt çalıyorum.	«Παίζω φλάουτο από είκοσι χρονών.»
	itibaren	από	Bu gece-den itibaren, kardeşimi unutacağım.	«Από σήμερα το βράδυ (κι έπειτα) θα ξεχάσω τον/την αδερφό/ή μου.»
	(bu) yana	από	Çocukluğum-dan bu yana bisküviye bayılıyorum.	«Τρελαίνομαι για μπισκότα από την παιδική μου ηλικία.»
Επίθετα που συμπληρώνονται με αφαιρετική	memnum, mutlu κ.ά.	ευχαριστημένος -η-ο	Evliliğin-den mutlu görünüyor.	«Φαίνεται ευτυχισμένος/η από τον γάμο του/της.»
Μεταθέσεις που σχηματίζονται με αφαιρετική	tarafın-dan	από (ποιητικό αίτιο)	Hamlet, Şekspir tarafın-dan yazılmış bir oyundur.	«Ο Άμλετ είναι ένα θεατρικό το οποίο γράφτηκε από τον Σαίξπηρ.»
	yüzün-den	εξαιτίας	Senin yüzün-den uçağı kaçırdım.	«Εξαιτίας σου έχασα το αεροπλάνο.»
	bakımın-dan	από άποψη	Ve kalori bakımından da çok iyi.	«Και από άποψη θερμίδων είναι πολύ καλό.»

Μη παρεμφατικοί τύποι που σηματίζονται με αφαιρετική	ρήμα+mAdAn önce	πριν	Kahvaltı et-meden önce ellerimi yıkadım.	«Έπλυνα τα χέρια μου πριν φάω πρωινό.»
	ρήμα+dIktAn sonra	μετά	Bilgisayarı aç-tıktan sonra ders dinliyorum.	«Αφού ανοίξω τον υπολογιστή διαβάζω.»

4. Αντιπαραβολική ανάλυση των πτωτικών συστημάτων ελληνικής και τουρκικής γλώσσας

Τόσο η ΝΕ όσο και η τουρκική γλώσσα διαθέτουν πτωτικά συστήματα στη μορφολογία τους. Στη ΝΕ οι πτώσεις αποδίδονται μέσω επιθημάτων τα οποία παρουσιάζουν παραπάνω από μία γραμματικές πληροφορίες, ενώ στα τουρκικά οι πτώσεις σημειώνονται μέσω επιθημάτων, τα οποία έχουν ευκρινή όρια μεταξύ τους, είναι αμετάβλητα και έχουν σταθερή σημασία.

Τα δύο πτωτικά συστήματα δεν αποτελούνται από ίσο αριθμό πτώσεων. Το πτωτικό σύστημα της ΝΕ αποτελείται από τέσσερις πτώσεις, ενώ της τουρκικής από έξι. Συγκλίνουν στην ονομαστική, την αιτιατική και τη γενική πτώση, ενώ αποκλίνουν στη κλητική πτώση, η οποία εντοπίζεται μόνο στη ΝΕ, και στη δοτική, την τοπική και την αφαιρετική οι οποίες εντοπίζονται μόνο στο πτωτικό σύστημα της τουρκικής.

Παρόλα αυτά, οι χρήσεις της κάθε πτώσης, ακόμα και των πτώσεων που υφίστανται και στις δύο γλώσσες δεν ταυτίζονται ολοκληρωτικά.

Μία από τις κύριες λειτουργίες της ονομαστικής και στις δύο γλώσσες είναι η δήλωση του υποκειμένου του ρήματος. Η διαφορά έγκειται ότι στα ελληνικά όλα τα ουσιαστικά που έχουν θέση υποκειμένου ή κατηγορουμένου του υποκειμένου παραμένουν σε ονομαστική πτώση, ενώ στα τουρκικά σε ονομαστική παραμένουν μόνο τα υποκείμενα των κύριων παρεμφατικών προτάσεων, δευτερευουσών παρεμφατικών προτάσεων ή επιρρηματικών προτάσεων.

Επιπλέον, και στις δύο γλώσσες σε ονομαστική πτώση τοποθετούνται κάποια ανεξάρτητα δεδομένα όπως τίτλοι, επιγραφές και προσφωνήσεις· αν και στην ΝΕ οι προσφωνήσεις εκφράζονται κυρίως μέσω της κλητικής πτώσης.

Τα μη συγκεκριμένα/αόριστα αντικείμενα της τουρκικής γλώσσας παραμένουν σε ονομαστική πτώση. Όπως αναφέρει η Σελλά – Μάζη (2014, 161) η εν λόγω χρήση της ονομαστικής πτώσης αποτελεί μεγάλη δυσκολία κατά τη διαδικασία εκμάθησης της τουρκικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας από ελληνόφωνο κοινό καθώς στη ΝΕ τα αντικείμενα βρίσκονται σε αιτιατική ή γενική πτώση ή εκφέρονται εμπρόθετα, δεν τοποθετούνται όμως σε ονομαστική.

Η αιτιατική πτώση και στις δύο γλώσσες αποτελεί την πτώση του αντικειμένου στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, παρόλα αυτά η χρήση της δεν ταυτίζεται ολοκληρωτικά. Στη ΝΕ η αιτιατική αποτελεί την πτώση του αντικειμένου των περισσότερων μεταβατικών ρημάτων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις μαρκάρει άμεσα αντικείμενα μεταβατικών ρημάτων. Στα τουρκικά η αιτιατική μαρκάρει το άμεσο συγκεκριμένο/οριστικό αντικείμενο των μεταβατικών ρημάτων, ενώ το μη συγκεκριμένο αντικείμενο τοποθετείται σε ονομαστική όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω.

Στη ΝΕ η αιτιατική αποτελεί επίσης το συμπλήρωμα των περισσότερων προθέσεων (*από, για, κατά, προς* κ.ά), κάποιων λέξεων, όπως *γεμάτος & όλος*, και κάποιων επιφωνηματικών λέξεων (*πανάθεμα, κρίμα* κ.ά.). Ακόμα στη ΝΕ η αιτιατική πτώση μαρκάρει επιρρηματικούς προσδιορισμούς (του χρόνου, της απόστασης κ.ά.) και εμφανίζεται επίσης σε στερεοτυπικές εκφράσεις που δηλώνουν κυρίως τον τόπο ή τον χρόνο και έχουν επιρρηματική σημασία.

Στα τουρκικά με αιτιατική πτώση μαρκάρονται πολλές φορές τα υποκείμενα εξαρτημένων παρεμφατικών μικρών προτάσεων όταν το ρήμα εξάρτησης είναι δοξαστικό καθώς και τα υποκείμενα των αμετάβατων ρημάτων κατά τη μετατροπή τους σε μεταβιβαστικές δομές. Η μεταβιβαστικότητα στη μορφολογία του ρήματος δεν εντοπίζεται στη ΝΕ, εκφράζεται όμως με περιφραστικές δομές όπως *βάζω κάποιον/α να κάνει κάτι, κοιμίζω κάποιον/α* κ.ά.

Η γενική πτώση έχει πολλές χρήσεις και στις δύο γλώσσες, κάποιες εκ των οποίων είναι κοινές και κάποιες όχι. Η κυριότερη κοινή λειτουργία είναι η δήλωση της κτήσης μέσω της γενικής κτητικής.

Η γενική στη ΝΕ εξαρτάται πολύ συχνά από ουσιαστικά σχηματίζοντας πολλές φορές διάφορους προσδιορισμούς (γενική του τόπου, γενική του χρόνου, γενική της αιτίας κλπ.). Οι συγκεκριμένοι προσδιορισμοί στα τουρκικά εκφράζονται μέσω της γενικής, της τοπικής ή της αφαιρετικής πτώσης.

Η γενική πτώση αποτελεί για τα ελληνικά την πτώση πολλών προθέσεων (*επί, αντί, μεταξύ, κατά, άνευ, εκ, εκτός, μέσω* κ.ά) και των μεταθέσεων *ένεκα* και *χάρην*. Στα τουρκικά αποτελεί επίσης το συμπλήρωμα πολλών μεταθέσεων, κυρίως όταν οι μεταθέσεις συμπληρώνονται από προσωπικές αντωνυμίες (*gibi, için, kadar yerinde /yerine, aracılığıyla/ vasıtasıyla* κ.ά.).

Οι επιμεριστικοί αριθμοί στα ελληνικά εκφράζονται εμπρόθετα με τις προθέσεις *εκ* και *γενική* ή *από* και *αιτιατική*: *Ποιο από τα δύο φορέματα θα πάρεις/ Ποιο εκ των δύο φορεμάτων θα πάρεις*; Ενώ στα τουρκικά χρησιμοποιείται η γενική ή η αφαιρετική: *Bi elbiseler-in/den hangilerini alacaksın?* (*Ποιο από αυτά τα φορέματα θα πάρεις*);).

Στη ΝΕ η γενική πτώση μαρκάρει το συμπλήρωμα συγκεκριμένων ρημάτων (*μοιάζω, ταιριάζω, αρέσω* κ.ά.) και το έμμεσο αντικείμενο δίπτωτων ρημάτων πολλές φορές σε συνδυασμό με τις προθέσεις *σε* και *από*. Επιπλέον με γενική πτώση μαρκάρονται τα συμπληρώματα κάποιων ρημάτων τα οποία προέρχονται από την καθαρεύουσα (*διαφεύγω, προηγούμαι* κ.ά.). Στα τουρκικά με γενική πτώση μαρκάρονται τα υποκείμενα μη παρεμφατικών εξαρτημένων προτάσεων οι οποίες είναι μαρκαρισμένες με *mA*, *-DİK* ή *-(y)AcAK* και των αναφορικών προτάσεων των οποίων το ρήμα έχει μαρκαριστεί με τα επιθήματα *-DİK* ή *-(y)AcAK* και ένα κτητικό επίθημα.

Στην τουρκική γλώσσα συχνά το υποκείμενο του υπαρκτικού *var/ yok* μαρκάρεται με μια γενική κτητική όταν ο/η ομιλητής/τρια δηλώνει κτήση και όχι ύπαρξη. Κάτι αντίστοιχο δεν απαντάται στη ΝΕ καθώς τα υποκείμενα των *έχω/δεν έχω* και *υπάρχω/δεν υπάρχω* τοποθετούνται σε ονομαστική ή είναι ολόκληρες προτάσεις στην περίπτωση της απρόσωπης σύνταξης.

Η κλητική πτώση εμφανίζεται μόνο στο κλιτικό σύστημα της ελληνικής και χρησιμοποιείται για προσφώνηση και για κάλεσμα κάποιου/ας. Αυτές οι λειτουργίες στα ελληνικά αποδίδονται σπανιότερα και με την ονομαστική πτώση, ενώ στα τουρκικά αποδίδονται αποκλειστικά με την ονομαστική.

Η δοτική υπάρχει στο κλιτικό σύστημα της τουρκικής και χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα κάποιων συγκεκριμένων ρημάτων [*benze-* (μοιάζω), *uy-* (συμμορφώνομαι), *inan-* (πιστεύω), *güven-* (εμπιστεύομαι) κ.ά.] και των κάποιων εκ των ρημάτων ψυχικού πάθους [*sevin-* (χαίρομαι), *üzül-* (στενοχωριέμαι), *kiz-* (θυμώνω), *can-i sikil-* (βαριέμαι) κ.ά.]. Χρησιμοποιείται επίσης ως το έμμεσο αντικείμενο κάποιων δίπτωτων ρημάτων [*ver-* (δίνω) κ.ά.]. Στην ΝΕ αυτές τις λειτουργίες τις έχουν επωμιστεί η αιτιατική και η γενική ανάλογα με το ρήμα εξάρτησης.

Η δοτική πτώση στην τουρκική έχει και επιρρηματική σημασία, δηλώνοντας τον παραλήπτη, τον δικαιούχο, τον προορισμό, τον στόχο μιας πράξης, ή την τιμή που κάτι

πουλήθηκε. Στη ΝΕ οι λειτουργίες αυτές αποδίδονται εμπρόθετα με τις προθέσεις *σε*, *προς* και *για* και αιτιατική ή γενική πτώση αναλόγως την περίπτωση.

Ακόμα μία χρήση της δοτικής στα τουρκικά είναι να μαρκάρει το άτομο στο οποίο κάποιος/α αναθέτει μια δουλειά στις μεταβιβαστικές δομές μεταβατικών ρημάτων (Meltem *annesine* yemek yaptırđı.), στα ελληνικά χρησιμοποιείται η αιτιατική πτώση για την αντίστοιχη περίπτωση (Η Μελτέμ έβαλε τη μαμά της να μαγειρέψει.).

Επιπροσθέτως η δοτική αποτελεί συμπλήρωμα πολλών μεταθέσεων όπως των *göre* (σύμφωνα με), *karşı* (εναντίον), *dair* (αφορά) κ.ά, ενώ στη ΝΕ χρησιμοποιείται η γενική ή η αιτιατική πτώση (π.χ. *Σύμφωνα με τους γιατρούς* δεν διατρέχει κίνδυνο. Θα πάμε σε ένα σεμινάριο το οποίο *αφορά τη γλωσσολογία.*).

Η τοπική πτώση χρησιμοποιείται για τη δήλωση των συμπληρωμάτων ενός περιορισμένου αριθμού ρημάτων όπως των *karar kı-* (αποφασίζω) και *ısrar et-* (επιμένω) κ.ά..

Επιπλέον, η τοπική πτώση χρησιμοποιείται στα τουρκικά για την περιγραφή της χωρικής τοποθεσίας ή της χρονικής στιγμής ενώ στα ελληνικά χρησιμοποιείται η πρόθεση *σε* και η αιτιατική πτώση για τις αντίστοιχες περιγραφές (*Yedide buluşacağız./* Θα συναντηθούμε *στις* εφτά.).

Στα τουρκικά με τοπική πτώση δηλώνονται επίσης η ηλικία, το σχήμα, το χρώμα και η έκταση και κάποιες φορές ο τρόπος, ενώ στη ΝΕ χρησιμοποιείται περισσότερο η γενική ή η αιτιατική πτώση πολλές φορές εμπρόθετα με τη χρήση των προθέσεων *με* και *σε* (*kırmızı renginde/κόκκινου* χρώματος, *mutlu bir şekilde anlattı/με ένα(ν) χαρούμενο* τρόπο/ύφος).

Η αφαιρετική πτώση της τουρκικής χρησιμοποιείται ως επιρρηματικός προσδιορισμός δηλώνοντας την αναχώρηση, τον διαχωρισμό, την προέλευση, την πηγή ή την αιτία, το υλικό από το οποίο κάτι είναι φτιαγμένο, τον επιμεριστικό αριθμό και τον δεύτερο όρο σύγκρισης. Στη ΝΕ οι λειτουργίες αυτές δηλώνονται εμπρόθετα με τη χρήση της πρόθεσης *από* και την αιτιατική πτώση.

Επιπλέον, με αφαιρετική πτώση μαρκάρονται τα συμπληρώματα των μερικών ρημάτων ψυχικού πάθους στην τουρκική [*kork-* (φοβάμαι), *nefret et-* (μισώ), *hoşlan-* (αρέσω)] κ.ά. και κάποιων άλλων ρημάτων [*vazgeç-* (παραιτούμαι), *faydalan-/yararlan-* (επωφελούμαι), *olus-* (αποτελούμαι από) κ.ά.], ενώ στη ΝΕ τοποθετούνται συνήθως

σε αιτιατική κάποιες φορές εμπρόθετα με τη χρήση της πρόθεσης *apó* (Kaynanamdan nefret ediyorum./ Μισώ την πεθερά μου.).

Ακόμη κάποιοι μη παρεμφατικοί ρηματικοί τύποι στα τουρκικά (ρήμα + *mAdAn önce/dİktAn sonra*) μαρκάρονται με αφαιρετική σχηματίζοντας μεταθέσεις, ενώ στα ελληνικά αυτό το νόημα αποδίδεται με τα επιρρήματα *πριν* και *μετά* συνοδευόμενα από την πρόθεση *apó* και αιτιατική πτώση (*futbol maçından önce/πριν από τον ποδοσφαιρικό αγώνα, konserden sonra/μετά τη συναυλία* κοκ).

Τέλος να αναφέρουμε ότι στην τουρκική γλώσσα υπάρχει πλήθος μεταθέσεων οι οποίες σχηματίζονται ή συμπληρώνονται με γενική, αιτιατική, δοτική, τοπική ή αφαιρετική πτώση. Στη ΝΕ οι αντίστοιχες δομές εκφέρονται εμπρόθετα ή απρόθετα με αιτιατική ή γενική πτώση.²⁰

Ακολουθούν οι πίνακες 29 και 30 οι οποίοι παρουσιάζουν συγκεντρωτικά τις κυριότερες λειτουργίες/χρήσεις των πτώσεων της ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας αντίστοιχα:

²⁰ Για όλες τις μεταθέσεις και τις πτώσεις που τις συμπληρώνουν βλέπε *Κεφάλαιο 3*

Πίνακας 29: Οι κυριότερες λειτουργίες των πτώσεων της νέας ελληνικής

Λειτουργίες/Χρήσεις	ΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ			
	Ονομαστική	Αιτιατική	Γενική	Κλητική
Υποκείμενο	✓			
Συμπλήρωμα υποκειμένου	✓			
Άμεσο αντικείμενο σε μονόπτωτο ρήμα		✓	✓ (Εμπρόθετα ή απρόθετα)	
Άμεσο αντικείμενο σε δίπτωτο ρήμα		✓	✓	
Έμμεσο αντικείμενο σε δίπτωτο ρήμα		✓	✓ (Συνηθέστερα αδύνατοι τύποι προσωπικών αντωνυμιών - εμπρόθετα με τις προθέσεις σε ή από)	
Κατηγορούμενο αντικειμένου		✓		
Προσφώνηση/Κάλεσμα	(✓)			✓
Συμπλήρωμα επιφωνηματικών λέξεων- εκφράσεων/χαιρετισμών/ευχών		✓ (μα, καλώς, πανάθεμα, κρίμα κ.ά.)	✓ (Συνηθέστερα αδύνατοι τύποι προσωπικών αντωνυμιών οι οποίοι δείχνουν τον αποδέκτη του χαιρετισμού, της ευχής κλπ.)	
Συμπληρώματα προθέσεων		✓ (αντί, από, για, κατά, με, μετά, μέχρι, παρά, πριν, προς, σαν, σε, χωρίς)	✓ (επί, αντί, δια, μεταξύ, εναντίον/κατά, άνευ, εκ, εκτός, εντός, κατόπιν, λόγω, πλην, προ, υπέρ, υπό)	
Επιρρηματικοί προσδιορισμοί		✓	✓	
Συμπλήρωμα μεταθέσεων			✓ (ένεκα, χάριν)	

Πίνακας 30: Οι κυριότερες λειτουργίες των πτώσεων της τουρκικής

Λειτουργίες/Χρήσεις	ΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ					
	Ονομαστική	Αιτιατική	Γενική	Δοτική	Τοπική	Αφαιρετική
Υποκείμενο κύριων παρεμφατικών προτάσεων, δευτερευουσών παρεμφατικών προτάσεων ή επιρρηματικών προτάσεων.	✓					
Υποκείμενο μη παρεμφατικών εξαρτημένων προτάσεων με mA, -DIK ή -(y)AcAK & των αναφορικών προτάσεων με DIK ή -(y)AcAK και κτητικό επίθημα.			✓			
Υποκείμενο εξαρτημένης παρεμφατικής πρότασης όταν το ρήμα είναι δοξαστικό		✓				
Συμπλήρωμα υποκειμένου σε μη παρεμφατικές εξαρτημένες ονομαστικές προτάσεις και σε μικρές προτάσεις			✓			
Συγκεκριμένο αντικείμενο μεταβατικού ρήματος		✓		✓	✓	✓
Μη συγκεκριμένο αντικείμενο μεταβατικού ρήματος	✓	✓		✓		
Έμμεσο αντικείμενο δίπτωτων ρημάτων				✓		
Κατηγορούμενο αντικειμένου	✓					

Προσφωνήσεις/ Κάλεσμα	✓					
Επιρρηματικοί προσδιορισμοί			✓	✓	✓	✓
Συμπλήρωμα μεταθέσεων	✓ gibi, için, ile/ (y)lA, kadar, içinde, altında, boyunca, yüzünden, üzere κ.ά		✓ (όταν πρόκειται για συγκεκριμένο συμπλήρωμα) [Ως γενική κτητική]: içinde, dahilindearkasında/ardında κ.ά. hakkında, sayesinde, tarafından, yüzünden, uğruna κ.ά. [Με προσωπική/ δεικτική αντωνυμία σε γενική ως συμπλήρωμα]: gibi, için, kadar yerinde /yerine, aracılığıyla/ vasıtasıyla κ.ά.	✓ göre, nazaran/göre, doğru, karşı, dair, kadar, dek, değın, ragmen, nispeten		✓ önce, evvel, sonra, başka, dolayı, ötürü, beri, itibaren, (bu) yana

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

5. Διδακτικές εφαρμογές και προς τις δύο γλώσσες

Παραπάνω επιχειρήσαμε την αντιπαραβολική παρουσίαση των πτωτικών συστημάτων ΝΕ και τουρκικής γλώσσας, δημιουργώντας δύο πίνακες στο τέλος του τέταρτου κεφαλαίου με τις κύριες λειτουργίες της κάθε πτώσης και στις δύο γλώσσες. Στο παρόν κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε τις κυριότερες δυσκολίες κατά την εκμάθηση τουρκικών από ελληνόφωνο κοινό και ελληνικών από τουρκόφωνο κοινό και στη συνέχεια θα προβούμε σε κάποιες αδρομερείς διδακτικές προτάσεις και προς τις δύο κατευθύνσεις.

Σημαντικές πληροφορίες για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τουρκόφωνοι κατά την εκμάθηση των ΝΕ αντλούμε από τη μονογραφία της Σελλά – Μάζη (2004), η οποία αφορά την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας από τα μέλη της τουρκόφωνης μειονότητας της Δυτικής Θράκης. Επιπλέον, στο άρθρο των Αχλάδη, Δούρη, Μαλικούτη, & Παρασχάκη-Μπαράν (2017) επισημαίνονται, κατηγοριοποιούνται και ερμηνεύονται τα πιο συχνά λάθη των τουρκόφωνων κατά την εκμάθηση των ΝΕ ως δεύτερη/ξένη γλώσσα και προτείνονται χρήσιμες δραστηριότητες ώστε να κατακτήσουν οι ομιλητές την ΝΕ. Μεταξύ άλλων αναφέρονται και περιπτώσεις που σχετίζονται με λάθη που αφορούν το πτωτικό σύστημα.

Επίσης, από το άρθρο των Papadopoulou, Varlokosta, Spyropoulos, Kaili, Prokou & Revithiadou (2010) αντλούμε σημαντικές πληροφορίες για τη διαγλώσσα (*interlanguage*) των ελληνόφωνων κατά τη διαδικασία εκμάθησης της τουρκικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σχετικά με τις πτώσεις.

Η κατηγοριοποίηση των λαθών των τουρκόφωνων οι οποίοι/ες μαθαίνουν ελληνικά ή των ελληνόφωνων οι οποίοι/ες μαθαίνουν τουρκικά ως δεύτερη/ξένη γλώσσα δεν αποτελεί σκοπό του παρόντος κεφαλαίου²¹, παρόλα αυτά θα παρουσιαστούν συνοπτικά τα συχνότερα λάθη τους, τα οποία αφορούν τα πτωτικά συστήματα, μέσα από αυθεντικά παραδείγματα που έχουν προκύψει και συλλεχθεί κυρίως από προσωπική

²¹ Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των λαθών βλέπε: Corder, S. P. (1974). *Error Analysis*

πείρα κατά τη διδασκαλία τουρκικών και ελληνικών. Με τον όρο *λάθος* χαρακτηρίζουμε τα συστηματικά λάθη που εντοπίστηκαν.

Να αναφέρουμε, επίσης, ότι η Γ1 παίζει πολύ σημαντικό ρόλο κατά την διαδικασία εκμάθησης της Γ2, καθώς οι αποκλίσεις των κωδίκων οδηγούν συχνά σε λάθη παρεμβολής (*transfer/interference*) (Μπέλλα, 2011, 28). Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω τα ΝΕ και τα τουρκικά αποκλίνουν σε πολλά σημεία.

5.1. Οι δυσκολίες των τουρκόφωνων που μαθαίνουν ελληνικά & διδακτικές ασκήσεις για την αντιμετώπισή τους

5.1.1. Δυσκολία διάκρισης τοπικής και δοτικής πτώσης στα ελληνικά

Μεγάλη δυσκολία αντιμετωπίζουν οι τουρκόφωνοι μαθητές στο ζήτημα της διάκρισης της τοπικής (-DA) και της δοτικής πτώσης [-(y)A] καθώς στα ελληνικά και οι δύο αποδίδονται συνήθως εμπρόθετα με την χρήση της πρόθεσης *σε*. Συχνά η πρόθεση *σε* παραλείπεται (166-167) ή αντίθετα η χρήση της υπεργενικεύεται (168-169):

166) * Τώρα μένω ένα σπιτάκι στην Καλλιθέα.

167) * Τώρα είμαι το νέο σπίτι μου.

168) * Στη νύχτα ήρθε στο σπίτι μας.

169) Πρέπει να καθαρίσω ξανά στην κουζίνα.²²

Για τα παραπάνω λάθη προτείνεται ο/η διδάσκων/ουσα να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες να σχηματίσουν δυάδες και να συζητήσουν πού θα βγουν το βράδυ αναφέροντας το σημείο συνάντησης, το σημείο προορισμού και την ώρα συνάντησης. Επιπλέον, θα μπορούσε ο διδάσκοντας/ουσα να προετοιμάσει εικόνες και να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες να τις περιγράψουν *τι υπάρχει πάνω στο γραφείο ή ποια έπιπλα υπάρχουν στο δωμάτιο* κτλ.

²²Η μαθήτρια ήθελε να πει ότι πρέπει να καθαρίσει *την κουζίνα* και όχι κάτι συγκεκριμένο *στην κουζίνα*.

Σκοπός των δύο προαναφερθεισών ασκήσεων είναι η εξοικείωση των μαθητών/τριών με τη χρήση του εμπρόθετου προσδιορισμού του τόπου, της κατεύθυνσης κλπ.

Πίνακας 31: Άσκηση για εμπέδωση του εμπρόθετου τοπικού προσδιορισμού

<p>-Περιγράψω τι υπάρχει πάνω στο γραφείο: - Πάνω στο γραφείο</p>	
---	--

5.1.2. *Εμπρόθετο συμπλήρωμα αντί αιτιατικής, αιτιατική αντί γενικής ή γενική αντί αιτιατικής σε ρόλο συμπληρώματος*

Αντίστοιχα οι τουρκόφωνοι/ες μαθητές/τριες χρησιμοποιούν την πρόθεση από & αιτιατική αντί αιτιατικής (170) ή αντικαθιστούν την αιτιατική πτώση με γενική (171) ή τη γενική πτώση με αιτιατική (172-173). Τα λάθη αφορούν συνήθως τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών (171-173):

- 170) * Φοβήθηκα από τον Μούσα.
- 171) * Παρακαλώ με στέλνεις ένα μήνυμα;
- 172) * Να σου ρωτήσω κάτι;
- 173) * Αύριο θα σου καλέσω.

Για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους λαθών προτείνεται άσκηση κατά την οποία οι μαθητές/τριες καλούνται να αντιστοιχίσουν τη σημασία που αποκτούν οι προτάσεις όταν η πτώση του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας είναι σε αιτιατική και όταν είναι σε γενική. Σκοπός της άσκησης είναι η εμπέδωση και η εξοικείωση των πτώσεων των αντικειμένων των δίπτωτων ρημάτων της ΝΕ, κυρίως των δίπτωτων

ρημάτων τα οποία θέτουν το άμεσο αντικείμενό τους σε αιτιατική και το έμμεσο σε γενική.

Πίνακας 32: Άσκηση αντιστοίχισης για την εμπέδωση των συμπληρωμάτων των δίπτωτων ρημάτων της ελληνικής

Αντιστοιχώ τις προτάσεις της δεξιάς στήλης με τις προτάσεις της αριστερής ώστε να έχουν παρόμοιο νόημα:	
<ul style="list-style-type: none"> • Μαρία, θα μου πάρεις τηλέφωνο; • Μαρία, θα με πάρεις τηλέφωνο; 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαρία, θα μου τηλεφωνήσεις; • Μαρία, θα μου αγοράσεις ένα τηλέφωνο;
<ul style="list-style-type: none"> • Γιώργο, θα με γράψεις στο μάθημα Αραβικός Πολιτισμός; • Γιώργο, θα μου γράψεις; 	<ul style="list-style-type: none"> • Γιώργο, θα μου στείλεις ένα γράμμα; • Γιώργο, μπορείς να κάνεις την εγγραφή μου στο μάθημα Αραβικός Πολιτισμός;

Ακόμη, για την εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις πτώσεις των συμπληρωμάτων των ρημάτων προτείνονται και σε αυτήν την περίπτωση δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνουν επεξεργασία σωμάτων κειμένων μέσα από συγκεκριμένα εργαλεία, όπως το AntConc. Ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες να γράψουν διάφορα ρήματα (όπως τα ρήματα στέλνω, ρωτώ, καλώ κ.ά.) στην αναζήτηση του AntConc και να δουν τις προτάσεις στις οποίες βρίσκονται. Σκοπός της άσκησης είναι οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τις πτώσεις των άμεσων και έμμεσων αντικειμένων των δίπτωτων ρημάτων κατανοώντας τη σημασία τους.

Στη συνέχεια ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να δημιουργήσουν δικές τους προτάσεις με τα ρήματα που έχουν ήδη εξετάσει.

5.1.3. Αιτιατική αντί γενικής ως συμπλήρωμα σε συγκεκριμένα ρήματα (αρέσω, μοιάζω κ.ά.)

Ιδιαίτερη δυσκολία στην εκμάθηση των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα από τουρκόφωνους/ες παρουσιάζουν επίσης τα ρήματα τα οποία συμπληρώνονται από γενική πτώση (μοιάζω, ταιριάζω, αρέσω κ.ά.):

174) Δεν με αρέσει η σοκολάτα.

Για την εμπέδωση των συμπληρωμάτων αυτού του μικρού σε αριθμού ρημάτων προτείνεται η ακρόαση κάποιων ελληνικών τραγουδιών. Ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να έχει εκτυπώσει τα τραγούδια (ή κάποιο μέρος των τραγουδιών) και να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες αφού τα ακούσουν να συμπληρώσουν τις λέξεις τις οποίες λείπουν. Σκοπός της άσκησης είναι να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες να εμπεδώσουν τα ρήματα της ΝΕ τα οποία συμπληρώνονται με γενική πτώση μέσα από μια ευχάριστη δραστηριότητα. Παραθέτουμε παραδείγματα στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 33: Άσκηση συμπλήρωσης κενών για εμπέδωση των ρημάτων των οποίων το έμμεσο αντικείμενο τίθεται σε γενική πτώση

Ακούω προσεκτικά τα τραγούδια και συμπληρώνω τα κενά:	
<p>Μου ταιριάζεις [Τραγουδιστής: Σχοινιάς Δ. Συνθέτης-Στιχουργός: Φοίβος Είδος μουσικής: ελληνικό Ποπ] (...) R: ____ ταιριάζεις ____ ταιριάζω απόλυτα ____ μοιάζεις και ____ μοιάζω ____ ταιριάζεις ____ ταιριάζω με τίποτα στον κόσμο δε σ' αλλάζω (...)</p>	<p>Μα τι να κάνω σ' αγαπώ [Τραγουδίστρια: Μαρινέλλα Συνθέτης: Παπαδημητρίου Αλέξης Στιχουργός: Δρούτσα Εύη Είδος μουσικής: ελληνική μπαλάντα] (...) Κοίτα σύμπτωση απάνω σου να πέσω, να με δεις και να μου πεις πως ____ αρέσω, μα δεν μπόρεσα καθόλου να αντιδράσω, μόνο σκέφτηκα μην φύγεις και σε χάσω (...)</p>

5.1.4. Ονομαστική αντί αιτιατικής για το αόριστο αντικείμενο

Στα τουρκικά το μη συγκεκριμένο/αόριστο αντικείμενο τοποθετείται σε ονομαστική πτώση, σε αντίθεση με τα ελληνικά. Στα παρακάτω παραδείγματα χρησιμοποιήθηκε ονομαστική αντί αιτιατικής στα ελληνικά (175)

175) * Είδα ένας άντρας από το παρελθόν.

Ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να δημιουργήσει μια άσκηση στην οποία οι μαθητές/τριες θα συμπληρώνουν τα αντικείμενα των ρημάτων ζητώντας τους να επιλέξουν λέξεις οι οποίες είναι αρσενικού ή θηλυκού γραμματικού γένους και έπειτα να γράφουν την πτώση του αντικειμένου. Μετά από την άσκηση ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να ανακεφαλαιώσει θυμίζοντας στους/στις διδασκόμενους/ες ότι η πτώση του αντικειμένου στην ελληνική δεν είναι ποτέ η ονομαστική, παρόλα αυτά στις λέξεις ουδετέρου γραμματικού γένους η ονομαστική και η αιτιατική ταυτίζονται μορφολογικά εξολοκλήρου (ταυτίζεται και το άρθρο και το ίδιο το ουσιαστικό) και να δώσει μερικά παραδείγματα.

Πίνακας 34: Άσκηση για την εμπέδωση της πτώσης αντικειμένου στα ελληνικά

Συμπληρώνω την πρόταση όπως στο παράδειγμα με λέξεις θηλυκού ή αρσενικού γραμματικού γένους:

- Ο Γιώργος κάλεσε *τους φίλους του/ τις φίλες του*.
Πτώση αντικειμένου: *αιτιατική/ αιτιατική*
- Τα παιδιά αγαπούν _____ .
Πτώση αντικειμένου: _____
- Εμείς στις εκπτώσεις αγοράσαμε _____, εσείς αγοράσατε τίποτα;
Πτώση αντικειμένου: _____
- Χτες στον κήπο είδα _____
Πτώση αντικειμένου: _____

5.1.5. Δυσκολία στον σχηματισμό της κλητικής

Δυσκολία εντοπίζεται και στο σχηματισμό της ελληνικής κλητικής από τουρκόφωνους/ες μαθητές/τριες. Εδώ απαντάται είτε συνεχής χρήση ονομαστικής αντί κλητικής είτε υπεργενίκευση της κατάληξης της κλητικής σε -ε ή -ο:

176) Γιώργ-ος! Έλα εδώ.

177) * Πέτρ-ε! Σε μιλάω!

Για αυτήν την δυσκολία ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να δώσει στους/στις μαθητές/τριες μια λίστα με τα πιο γνωστά αντρικά κύρια ονόματα και έπειτα μαζί με τους μαθητές να τα κατηγοριοποιήσουν σε στήλες και έπειτα να γράψουν μια πρόταση η οποία να περιέχει την κλητική του κάθε κύριου ονόματος. Στη συνέχεια ο καθηγητής/τρια μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν διαλόγους στους οποίους είναι απαραίτητη η χρήση κλητικής (Προτεινόμενα θέματα διαλόγων: ένας άνθρωπος βλέπει τυχαία έναν/μία φίλο/η του στο απέναντι πεζοδρόμιο και τον φωνάζει, μία μητέρα καλεί το παιδί της να έρθει για φαγητό κλπ).

Πίνακας 35: Άσκηση για την εμπέδωση της κλητικής πτώσης στα ελληνικά

Τοποθετώ τα αντρικά κύρια ονόματα στη σωστή στήλη όπως τα παραδείγματα και έπειτα δημιουργώ μια πρόταση με το κάθε κύριο όνομα:			
Γιώργος, Γιάννης, Κώστας, Νίκος, Δημήτρης, Παναγιώτης, Βασίλης, Χρήστος, Θανάσης, Μιχάλης, Ανδρέας, Αντώνης, Σπύρος, Βαγγέλης, Θόδωρος, Αναστάσιος, Μανόλης, Χαράλαμπος, Ηλίας, Αλέξανδρος, Πέτρος, Στέλιος, Σταύρος, Απόστολος, Λευτέρης, Σωτήρης, Στέφανος, Γρηγόρης, Λεωνίδας, Άγγελος			
Τα κύρια ονόματα που τελειώνουν με -ε στην κλητική πτώση	Τα κύρια ονόματα που τελειώνουν με -ο στην κλητική πτώση	Τα κύρια ονόματα που τελειώνουν με -α στην κλητική πτώση	Τα κύρια ονόματα που τελειώνουν με -η στην κλητική πτώση
	• Γιώργο		• Γιάννη
Προτάσεις: 1) Γιώργο έλα να φάμε! 2) Γιάννη, μπορείς να με βοηθήσεις;			

5.2. Οι δυσκολίες των ελληνόφωνων που μαθαίνουν τουρκικά & διδακτικές ασκήσεις για την αντιμετώπισή τους

5.2.1. Δυσκολία στα συμπληρώματα του *var/yok*

Σύγχυση εντοπίζεται και στα ρήματα *έχω-δεν έχω* και *υπάρχω-δεν υπάρχω* και στις πτώσεις που τα συμπληρώνουν από τους ελληνόφωνους/ες μαθητές/τριες της τουρκικής οι οποίοι/ες συχνά δεν σημειώνουν τη γενική πτώση στο συμπλήρωμα του ρήματος ώστε να δηλωθεί κτήση και όχι ύπαρξη.

- 178) α) Çok güzel bir çanta var. Dün al-dı.
Πολύ ωραία μια τσάντα υπάρχει. Χτες αγοράζω-ΠΡΛ
«Υπάρχει μια ωραία τσάντα. Την αγόρασε χτες.»

Αντί του αποδεκτού τύπου:

- β) Çok güzel bir çanta-sı var. Dün al-dı.
Πολύ ωραία μια τσάντα-ΓΕΝ υπάρχει. Χτες αγοράζω-ΠΡΛ
«Έχει μια ωραία τσάντα. Την αγόρασε χτες.»

Για τη βελτίωση του συγκεκριμένου λάθους προτείνεται άσκηση πολλαπλής επιλογής η οποία θα συμπεριλαμβάνει προτάσεις με το *var/yok* και ο/η μαθητής/τρια θα καλείται να επιλέξει την πτώση του συμπληρώματός του κάθε φορά. Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να κατανοήσει ο/η μαθητής/τρια τη διαφορά στην πτώση του συμπληρώματος του *var/yok* η οποία εξαρτάται από το αν δηλώνεται κτήση ή ύπαρξη.

Πίνακας 36: Άσκηση για εμπέδωση του *var/yok*

Doğru cevabı seçelim:

(1) Masanın üzerinde bir _____ var. Senin mi?

- a) çanta b) çantayı c) çantan

(2) Yemekte çok az _____ var.

- a) acı biber b) acı biberin c) acı biberini (...)

5.2.2. *Αιτιατική αντί αφαιρετικής & αιτιατική αντί δοτικής σε ρόλο συμπληρώματος*

Πολλά ρήματα της τουρκικής θέτουν το συμπλήρωμά τους σε δοτική [-(y)A], τοπική (-DA) ή αφαιρετική (-DAn) όπως ήδη αναφέραμε εκτενέστατα. Οι ελληνόφωνοι/ες μαθητές/τριες της τουρκικής τείνουν να κάνουν υπεργενικεύουν τη χρήση της αιτιατικής [-(y)I] σε θέση αντικειμένου. Στα παρακάτω παραδείγματα έχει χρησιμοποιηθεί αιτιατική αντί αφαιρετικής (179) και αιτιατική αντί δοτικής (180) :

- 179) α) * Köreğ-i kork-tu-m.
Σκυλί-ΑΙΤ φοβάμαι-ΠΡΛ-1ΕΝ

Αντί του αποδεκτού τύπου:

- β) Körek-ten kork-tu-m.
Σκυλί-ΑΦ φοβάμαι-ΠΡΛ-1ΕΝ

«Φοβήθηκα τον σκύλο.»

- 180) α) * Bu karar-ım-ı rişman ol-du-m.
Αυτή απόφαση-1ΕΝ-ΑΙΤ μετανιώνω-ΠΡΛ-1ΕΝ

Αντί του αποδεκτού τύπου:

- β) Bu karar-ım-a rişman ol-du-m.
Αυτή απόφαση-1ΕΝ-ΔΟΤ μετανιώνω-ΠΡΛ-1ΕΝ

«Μετάνιωσα γι' αυτήν την απόφασή μου.»

Για την εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις πτώσεις των συμπληρωμάτων των ρημάτων προτείνονται δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνουν επεξεργασία

σωμάτων κειμένων μέσα από συγκεκριμένα εργαλεία, όπως το AntConc²³. Ο/η καθηγητής/τρια μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες να γράψουν διάφορα ρήματα (*korkmak, nefret etmek, rişman olmak* κ.ά.) στην αναζήτηση του AntConc. Έπειτα μέσω της επιλογής μια ειδικής καρτέλας οι μαθητές/τριες μπορούν να δουν ολόκληρες τις προτάσεις στις οποίες περιλαμβάνονται τα ρήματα που αναζήτησαν και να παρατηρήσουν σε ποια πτώση βρίσκονται τα συμπληρώματά τους. Σκοπός είναι η εξοικείωση και εκμάθηση των ρημάτων της τουρκικής των οποίων τα συμπληρώματα δεν βρίσκονται σε αιτιατική ή γενική πτώση.

5.2.3. Αιτιατική αντί ονομαστικής για τα μη συγκεκριμένα/αόριστα αντικείμενα

Στα τουρκικά η αιτιατική πτώση χρησιμοποιείται μόνο για τη δήλωση του οριστικού/συγκεκριμένου αντικειμένου, ενώ όταν το αντικείμενο είναι αόριστο/μη συγκεκριμένο τοποθετείται σε ονομαστική. Συχνά οι ελληνόφωνοι/ες μαρκάρουν το αντικείμενο με αιτιατική πτώση παρότι το αντικείμενο στο οποίο αναφέρονται είναι μη συγκεκριμένο/αόριστο. Στο παρακάτω παράδειγμα χρησιμοποιήθηκε αιτιατική αντί ονομαστικής στα τουρκικά (181)²⁴.

181) α) Meltem su-yu kayna-tır.
Μελτέμ νερό-ΑΙΤ βράζει-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Η Μελτέμ βράζει το νερό»

Αντί του αποδεκτού τύπου:

β) Meltem su kayna-tır.
Η Μελτέμ νερό(-ΟΝ) βράζει-ΠΑΡ.3ΕΝ
«Η Μελτέμ βράζει νερό.»

Προτείνεται άσκηση πολλαπλής επιλογής η οποία ενδεχομένως να συμπληρώνεται προφορικά από αιτιολόγηση της επιλογής των μαθητών/τριών. Επιπλέον ο/η

²³ Το AntConc είναι δωρεάν λογισμικό το οποίο χρησιμοποιείται για αναλύσεις σωμάτων κειμένων. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το AntConc και τα σώματα κειμένων βλέπε: Σαριδάκης, Ι. 2010. *Σώματα Κειμένων και μετάφραση*. Αθήνα: Παπαζήσης

²⁴ Η πρόταση 186α) είναι γραμματικώς ορθή όταν/αν ο/η ομιλητής/τρια θέλει να δηλώσει το συγκεκριμένο «νερό».

διδάσκοντας/ουσα μπορεί να δώσει στους/στις μαθητές/τριες του προτάσεις εκ των οποίων κάποιες να έχουν συγκεκριμένα/οριστικά αντικείμενα και κάποιες άλλες μη συγκεκριμένα/αόριστα αντικείμενα και να τους ζητήσει να τα κατηγοριοποιήσουν σε δύο στήλες (στήλη 1^η: συγκεκριμένα/οριστικά αντικείμενα & Στήλη 2^η: μη συγκεκριμένα/αόριστα). Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θα μπορούσε να γίνει στην τάξη συλλογικά, ώστε να αναπτύσσεται συζήτηση γύρω από τις δυσκολίες των μαθητών/τριών.

6. Συμπεράσματα

Στην παρούσα διπλωματική έγινε προσπάθεια να παρουσιαστούν αναλυτικά τα πτωτικά συστήματα της ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας όσον αφορά τη μορφή και τις λειτουργίες τους. Κύριος στόχος της διπλωματικής ήταν η αντιπαραβολική θεώρηση των εν λόγω πτωτικών συστημάτων.

Όσον αφορά τη μορφολογία, οι δύο γλώσσες διαφέρουν ολοκληρωτικά καθώς η ΝΕ είναι κλιτή γλώσσα, ενώ η τουρκική ανήκει στις συγκολλητικές γλώσσες. Επομένως, στην ΝΕ οι καταλήξεις των πτώσεων των ουσιαστικών δηλώνουν όχι μόνο την πτώση, αλλά ταυτόχρονα το γραμματικό γένος και τον αριθμό σχηματίζοντας μια αδιαίρετη μορφή. Αντίθετα, στα τουρκικά τα επιθήματα των πτώσεων δηλώνουν μόνο τις πτώσεις και βρίσκονται σε πλήρη αυτονομία σε σχέση με τα υπόλοιπα επιθήματα (π.χ. του πληθυντικού αριθμού), αλλά σε συγκεκριμένη σειρά το ένα προς το άλλο.

Μέσα από την αντιπαραβολική παρουσίαση των πτωτικών συστημάτων της ελληνικής και της τουρκικής εντοπίστηκαν κάποια σημεία σύγκλισης. Η ονομαστική πτώση αποτελεί την πτώση του υποκειμένου των κύριων παρεμφατικών προτάσεων, των δευτερευουσών παρεμφατικών προτάσεων και των επιρρηματικών προτάσεων και για τις δύο γλώσσες. Ακόμα, η αιτιατική πτώση αποτελεί την πτώση του αντικειμένου και για τις δύο γλώσσες. Παρόλα αυτά στην τουρκική με αιτιατική μαρκάρονται μόνο τα συγκεκριμένα/οριστικά αντικείμενα και όχι τα μη συγκεκριμένα/αόριστα. Επιπροσθέτως και στις δύο γλώσσες υπάρχουν ρήματα τα οποία παίρνουν το συμπλήρωμά τους σε κάποια άλλη πτώση (αφαιρετική, γενικά κ.ά). Ένα ακόμα σημείο σύγκλισης των πτωτικών συστημάτων που εξετάσαμε είναι η χρήση της γενικής πτώσης ως το μέσο δήλωσης της κτήσης (γενική κτητική).

Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αποκλίσεις των πτωτικών συστημάτων οι οποίες εντοπίστηκαν. Στη ΝΕ γλώσσα όλα τα ουσιαστικά τα οποία έχουν ρόλο υποκειμένου τοποθετούνται σε ονομαστική πτώση, ενώ στην τουρκική γλώσσα τα υποκείμενα μη παρεμφατικών εξαρτημένων προτάσεων με *-mAk*, *-DIK* ή *-(y)AcAk* και των αναφορικών προτάσεων με *-DIK* ή *-(y)AcAk* και κάποιο κτητικό επίθημα τοποθετούνται σε γενική πτώση. Ακόμα, τα υποκείμενα εξαρτημένων παρεμφατικών προτάσεων τοποθετούνται σε αιτιατική πτώση όταν το ρήμα της πρότασης είναι δοξαστικό.

Απόκλιση απαντάται και σχετικά με την πτώση του αντικειμένου. Στα τουρκικά όταν το αντικείμενο του ρήματος είναι μη συγκεκριμένο/αόριστο τοποθετείται σε ονομαστική πτώση και συνήθως συνοδεύεται από το αριθμητικό *bir* (ένας, μία, ένα) το οποίο λειτουργεί ως αόριστο άρθρο. Τα έμμεσα αντικείμενα της τουρκικής εκφέρονται με δοτική πτώση, ενώ της ελληνικής με γενική (εμπρόθετη ή απρόθετη) ή με αιτιατική πτώση.

Αποκλίσεις εντοπίστηκαν και στον τρόπο εκφοράς της δήλωσης της χωρικής τοποθεσίας και της κατεύθυνσης προς κάποιο τόπο/μέρος. Στην τουρκική για τη δήλωση της χωρικής τοποθεσίας ή της στάσης σε ένα τόπο χρησιμοποιείται η τοπική πτώση, ενώ για τη δήλωση της κατεύθυνσης προς ένα μέρος/τόπο χρησιμοποιείται η δοτική πτώση. Αντίθετα, στα ΝΕ και οι δύο περιπτώσεις εκφέρονται εμπρόθετα με την πρόθεση σε ακολουθούμενη από αιτιατική.

Η αφαιρετική πτώση μαρκάρει στα τουρκικά τα συμπληρώματα κάποιων συγκεκριμένων ρημάτων και έχει επιπλέον επιρρηματική σημασία η οποία εκφράζει την προέλευση, το υλικό κατασκευής και τον επιμεριστικό αριθμό. Στα ΝΕ στις περιπτώσεις που η αφαιρετική πτώση γνωστοποιεί το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένο ένα πράγμα, τον επιμεριστικό αριθμό, ή την πηγή/προέλευση κάποιου πράγματος/ανθρώπου χρησιμοποιείται η πρόθεση από ακολουθούμενη από αιτιατική πτώση.

Μια επιπλέον απόκλιση αποτελεί η απουσία της κλητικής πτώσης από το τουρκικό πτωτικό σύστημα. Επομένως, στα τουρκικά οι προσφωνήσεις και τα καλέσματα γίνονται μέσω της ονομαστικής πτώσης στην τουρκική γλώσσα, ενώ στα ΝΕ μέσω της κλητικής η οποία διαφοροποιείται από την ονομαστική πτώση μορφολογικά κυρίως στα ουσιαστικά αρσενικού γένους και στα ουσιαστικά θηλυκού γένους που λήγουν σε -ος.

Οι παραπάνω αποκλίσεις αποτελούν τα σημεία που δυσκολεύουν την διαδικασία εκμάθησης της Γ2. Βασιζόμενες σε συστηματικά λάθη τα οποία εντοπίσαμε από αυθεντικό προσωπικό υλικό δημιουργήσαμε ασκήσεις οι οποίες στόχο έχουν να βελτιώσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και να λειτουργήσουν ως κατάλογος ιδεών για συμπληρωματικές ασκήσεις στα χέρια του/της εκπαιδευτικού. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν αποτελούν ολοκληρωμένο διδακτικό σενάριο.

Για το μέλλον κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία εγχειριδίων με πιο έγκυρη μεταγλώσσα και αναλυτικότερη περιγραφή των λειτουργιών των πτώσεων και για τις δύο γλώσσες καθώς η δημιουργία πρωτότυπων και πληρέστερων διδακτικών σεναρίων. Επιπλέον, κρίνεται ωφέλιμη η δημιουργία περισσότερων αντιπαραβολικών μελετών με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των πτωτικών συστημάτων (κυρίως στα σημεία που οι δύο γλώσσες αποκλίνουν) και κατ' επέκταση τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και προς τις δύο γλώσσες.

Βιβλιογραφία

- Αλατζάς, Ι. Α. 2000. *Διδακτική της Τουρκικής Γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Adrados, F. R. 2005. *A History of the Greek Language. From Its Origins to the Present*. Brill: Leiden-Boston.
- Anagnostopoulou, E. 2001. Two classes of double object verbs: the role of zero-morphology. Στο van Oostendorp, M. & E. Anagnostopoulou (eds.) *Progress in Grammar. Articles at the 20th Anniversary of the Comparison of Grammatical Models Group in Tilburg* 1-27. Roquade, Amsterdam/Utrecht/Delft. Meertens Institute Electronic Publications in Linguistics (MIEPiL).
- Αχλάδη, Ε., Δούρη, Α., Μαλικούτη, Ε. & Χ. Παρασχάκη-Μπαράν. 2017. Γλωσσικά λάθη τουρκόφωνων μαθητών της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας: Ανάλυση και διδακτική αξιοποίηση. Στο Georgakopoulos, T., Pavlidou, T. S., Pechlivanos, M., Alexiadou, A., Androutsopoulos, J., Kalokairinos, A., Skopeteas, S. & K Stathi (επιμ.). *Πρακτικά του 12^{ου} Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*, τόμ. 1, σελ. 109-124. Γερμανία: Romiosini.
- Blake, B. J. 2004. *Case*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge textbooks in linguistics.
- Γούτσος, Δ. 2012. *Γλώσσα*. Αθήνα: Κριτική.
- Catsimali, G. 1990. *Case in Modern Greek Implication for Clause Structure*. Διδακτορική Διατριβή. UK: Department of Linguistic Science. University of Reading.
- Comrie, B. 1979. Definite and Animate Direct Objects: A Natural Class. *Linguistica Silesiana*, vol.3, p. 13-21.
- Comrie, B. 1989. *Language Universals and Linguistic Typology*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.
- Corder, S. P. 1974. Error Analysis. Στο J. Allen & S.P. Corder (eds.), *The Edinburgh Course in Applied Linguistics*, vol.3, p. 122-154. Oxford: Oxford University Press.
- Δαφνοπατίδης, Χ. & Χ. Σανλίογλου. 2011. *Τουρκική Γραμματική στα Ελληνικά*. Αθήνα: Perougia.
- Ενς, Μ. 1991. The semantics of specificity. *Linguistic Inquiry*, vol. 22, p. 1–25.

- Erguvanli, E.E. 1984. *The Function of Word Order in Turkish*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Erguvanli, E.E. (ed.) 2001. *The verb in Turkish*. Berkeley, The Netherlands: John Benjamins Co.
- Fillmore, C. J. 1968. “The Case for Case” Στο: Bach E. & R.T. Harms (ed.) *Universals in Linguistic Theory*. London: Holt, Rinehart and Winston, p. 1-25 (Μέρος Δεύτερο).
- Ζεγκίνης. Ε. & Π. Χιδίρογλου. 1995. *Τουρκική Γραμματική*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Georgiadjentis, M. and C., Lascaratou. 2007. On the inherently close relation of the verb and its direct object in ditransitive constructions: Evidence from Greek. *Journal of Greek Linguistics*, vol. 8, p. 31-59.
- Göksel, A. 2013. Free word order and anchors of the clause. *SOAS Working Papers in Linguistics*, vol. 16, p. 3–25.
- Göksel, A. & C. Kerslake. 2005. *Turkish: a comprehensive grammar*. London: Routledge.
- Holton, D., Mackridge, P. & E. Φιλίππáκη-Warburton. 2019. *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. 22^η έκδ. μτφρ. Σπυρόπουλος Βασίλης. Αθήνα: Πατάκη.
- Θεοφανοπούλου Κοντού, Δ. 2000. Τοπικά επιρρήματα και «πτώση» στην ελληνική διαχρονική προσέγγιση. *Γλωσσολογία* τόμ. 11-12, σελ. 1-40.
- Ιορδάνογλου, Κ. Α. 2008. *Περίοδοι της Τουρκικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλη.
- Καϊλή, Χ. 2008. *Πόσο διαρκεί ο χρόνος διαρκείας της τουρκικής; Μια προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του Geniş Zaman*. Ομιλία στο συνέδριο Languages for Intercultural Dialogue. Ανακτήθηκε στις 23/04/2021 από: <https://www.researchgate.net/publication/257930442> .
- Καϊλή, Χ. 2015. *Αντιπαραβολική Θεώρηση των Συμπληρωματικών Προτάσεων Ελληνικής Τουρκικής και η Εκμάθηση των Συμπληρωματικών Προτάσεων της Τουρκικής από Ελληνόφωνο Κοινό*. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: ΕΚΠΑ.
- Kaili, H. 2020. *Yunancada Sifatlar*. Ankara: Delta
- Kaili, H., Spyropoulos, V., Georgalidou, M. & A. Çeltek. 2008. “Causative constructions in the Turkish variety of the bilingual Muslim community of Rhodes: a preliminary

research". Στο Ay, S., Aydın, Ö., Ergenç, İ. Gökmen, S., İssever, S. & D. Peçenek (ed.). *Proceedings of the 14th International Conference on Turkish Linguistics*, August 6-8-2000, p. 403-414.

Κλαίρης, Χ. & Γ. Μπαμπινιώτης. 2004. *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική-Επικοινωνιακή II Το ρήμα της νέας Ελληνικής και η οργάνωση του μηνύματος*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Kornfilt, J. 1997. *Turkish*. London: Routledge.

Κοτζόγλου, Γ. 2003. Απόδοση πτώσης κατ' εξαίρεση και θεωρία του ελέγχου στην ελληνική. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*. Πρακτικά της 23ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (17-19 Μαΐου 2002), τόμ. 2, σελ. 747-758.

Λασκαράτου, Χ. & Μ. Γεωργιαφέντης. 2006. «Βασικά χαρακτηριστικά της σειράς των προτασιακών όρων στην ελληνική και στην τουρκική». Στο Μοσχονάς, Α. Σ. (επιμ.). *Η Σύνταξη στη Μάθηση και στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκη.

Μπέλλα, Σ. 2011. *Η Δεύτερη Γλώσσα: Κατάκτηση και Διδασκαλία*. 4^η έκδ. Αθήνα: Πατάκη.

Lewis, G. 2000. *Turkish grammar*. Oxford: Oxford University Press.

Nakipoğlu, M. 2009. The semantics of the Turkish accusative marked definites and the relation between prosodic structure and information structure. *Lingua* vol. 119, p. 1253–1280.

Papadopoulou, D., Varlokosta, S., Spyropoulos V., Kaili, H., Prokou, S. & A. Revithiadou. 2010. Case morphology and word order in second language. Turkish: Evidence from Greek Learners. *Second Language Research*, vol. 27(2), p. 173-205.

Philippaki-Warbuton, I. 1985. Word order in Modern Greek. *Transactions of the Philological Society*, vol. 11, p. 43.

Ράλλη, Α. 2001. *Μορφολογία*. 9^η έκδο. Αθήνα: Πατάκη.

Σαριδάκης, Ι. 2010. *Σώματα Κειμένων και μετάφραση*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Σελλά – Μάζη, Ε. 2004. *Στοιχεία Αντιπαραβολικής Γραμματικής Ελληνικής – Τουρκικής*. Παπαζήσης: Αθήνα.

- Σεάτος, Μ. 1983-4. «Παρατηρήσεις στις πτώσεις της Νέας Ελληνικής». *Γλωσσολογία* τόμ. 2-3, σελ. 69-74.
- Τζιτζιλής, Χ. 2000. Νεοελληνικές διάλεκτοι και νέο ελληνική διαλεκτολογία. Στο Α.-Φ. Χριστίδης κ.ά. (επιμ.) *Η Ελληνική γλώσσα και οι διάλεκτοί της*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ & Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε στις 24/11/2020 από: https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/dialects/thema_a_1_2/index.html.
- Trąba, K. 2015. “The development of the Greek case system – morphological studies”. Στο Sulkowska Tuszyska, K. (ed.). *Miscellanea Novograeca Posnaniensia*. Instytutcie Językoznawstwa UAM. Ανακτήθηκε στις 24/11/2020 από: https://www.academia.edu/22689967/The_development_of_the_Greek_case_system_morphological_studies_in_Miscellanea_Novograeca_Posnaniensia
- Tsimpli, I. M. 2003. Clitics and determiners in L2 Greek. Στο: Liceras, J., Zobl, H. & H. Goodluck (eds.). *Proceedings of the 6th Conference on Generative Approaches to Second Language Acquisition (GASLA)*. Somerville, MA: Cascadilla Press, p. 331–339.
- Tsimpli, I. M. and M. Mastropavlou. 2008. Feature interpretability in L2 acquisition and SLI: Greek clitics and determiners. In: Liceras, J., Zobl, H. & H. Goodluck (eds.). *The role of formal features in second language acquisition*. London: Routledge, p.142–83.
- von Heusinger, K. & J. Kornfilt. 2005. The case of direct object in Turkish: semantics, syntax and morphology. *Turkic Languages* vol. 9, p. 3–44.
- Χόρροκς, Τ. 2006. *Ελληνικά: Ιστορία της γλώσσας και των ομιλητών της*. 7^η έκδ. (μτφρ. Σταύρου, Μ. & Μ. Τζεβελέκου). Αθήνα: Εστία. [*Greek: A History of the Language and its speakers*. Addison Wesley: Longman Publishing Group].